NEDERL.
LEESZAAL
K 69

BM
kst. 4. B. 26

De tyd en heeft noyt weghgenomen

So blinckt hun deugt voor iedereen.

Den naam en 't overschot der vromen

Want nadat zy zijn overleên

MOLTZER 4. B. 26
Abdy

DAGBOEK

VAN

CONSTANTYN HUYGENS.

CONSTANTER.

Hoftzee 4 B. 26

Instituut De Vooys
voor Nederlandse Taal-
en Letterkunde aan de
Rijksuniversiteit te Utrecht

DAGBOEK

VAN

CONSTANTYN HUYGENS.

Voor de eerste maal naar het afschrift van diens kleinzoon uitgegeven,

DOOR

J. H. W. UNGER,

Adjunct Bibliothecaris-Archivaris der gemeente Rotterdam.

BIBLIOTHEEK RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT

AMSTERDAM,
GEBROEDERS BINGER.
1885.

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT
0419 2187

INLEIDING.

E vous ay très grande obligation — aldus schreef RENÉ DESCARTES den 6 April 1635 uit Utrecht aan „Monsieur GOLIUS, Professeur en Mathématique et en langues orientales à Leyden" — je vous ay très grande obligation du soin, que vous avez eu de me faire avoir la connoissance du tourneur, dont vous m'escrivez, et je ne manqueray pas de l'aller voir en cette ville à la première commodité, mais ce qui vaut mieus que tous les tourneurs du monde, cest que Monsieur de Zuilicom, que i'ay eu l'honneur de voir ces iours à Amsterdam après avoir eu la patience d'ouir lire une partie de ma *Dioptrique* c'est offert d'en faire faire lui mesme quelque espreuve, ce qui me met entièrement hors de peine de ce costé, car ie m'assure que s'il est possible que la chose reussisse il en trouvera les expédiens plustost que personne. Véritablement c'est un homme qui est au dela de toute estime qu'on en scaurroit faire, et encore que je l'eusse ouy louer a l'extreme par beaucoup de personnes dignes de foy, si estce que ie n'avois encore pû me persuader qu'un mesme esprit se pust occuper à tant de choses et s'acquiter si bien de toutes, ny demeurer si net et si present parmi une si grande diversité de pensées, et avec cela retenir une franchise si peu corrompue parmi les contraintes de la cour. Il y a des qualités qui font qu'on estime ceux qui les ont sans faire pour cela qu'on les ayme et d'autres qui font, qu'on les ayme sans qu'on les en estime beaucoup davantage mais ie trouve qu'il possède en perfection celles qui font ensemble l'un et l'autre, et ie ne tire pas peu de vanité de ce que ie ne luy ay sceu dire aucune chose qu'il ne comprist quasi avant que i'eusse commencé de l'expliquer car si la Metempsicose et la reminiscence de Socrate avoient lieu, cela me feroit croyre que son ame a esté autrefois dans le corps d'un homme, qui avoit les mesmes pensées que i'ay maintenant, et je prens de la occassion de iuger que mes opinions ne sont point trop esloignées de ce que dicte le bon sens, puisque estant en luy très parfait, comme il est, elles ne laissent pas de lui estre si familieres. Et ie vous ay voulu escrire cecy tout au long affin que vous sachiez combien ie vous ay d'obligations de l'honneur de sa connoissance, car ie scay que cest principalement a vous que ie la doy."

De beroemde wijsgeer DESCARTES, over wiens bevoegdheid tot oordeelen ik wel niet zal behoeven te spreken, geeft hier van CONSTANTYN HUYGENS een getuigenis, dat te meer waarde heeft, dewijl het in het geheel niet bestemd was om onder de oogen te komen van den besprokene zelven. We kunnen er zeker van zijn, dat de briefschrijver hier geen laffe vleierij, maar zijn oprecht gemeend oordeel geeft.

Zoo het na de studiën van de Heeren JORISSEN, JONCKBLOET en VAN DER LAND, om slechts die van den allerlaatsten tijd te noemen, nog noodig is te bewijzen, welk een veelzijdig ontwikkelde persoonlijkheid de heer van Zuilichem geweest is, zou deze brief zeker voldoende zijn om aan allen twijfel een einde te maken. Gelukkig zijn genoemde heeren reeds begonnen een helder licht over menige

duistere plaats uit HUYGENS' leven te ontsteken. Een werkkring als de zijne maakt het samenstellen van zijn biographie in alle onderdeelen tot een veel tijd en vooral veel bronnen eischend werk.

Eerst wanneer we in het bezit zullen zijn van de uitgave zijner volledige briefwisseling en van al zijne gedichten, eerst dan zal het mogelijk worden het beeld van CONSTANTYN HUYGENS met groote nauwkeurigheid en in alle bizonderheden te schetsen. Ook ik wil trachten hiertoe een kleine bijdrage te leveren door het uitgeven van zijn *Dagboek*, dat tot heden slechts door enkele bevoorrechten is gebruikt kunnen worden. De heeren SCHINKEL, VAN VLOTEN, ALBERDINGK THYM en vooral DR. TH. JORISSEN hebben een groot deel van de door hen medegedeelde biographische bizonderheden aan dit handschrift ontleend. Toch meen ik, dat er nog genoeg belangwekkends in te vinden is om het in zijn geheel onder ieders bereik te brengen.

Oogenschijnlijk moge de lectuur van dit *Dagboek* eenigszins dor en droog lijken, voor hem, die meer dan oppervlakkig belang stelt in het leven en de werken van den geestigen dichter, is dit geenszins het geval. Het doet ons vol bewondering opzien naar den man, die, niettegenstaande hij, gedurende zijn zestigjarige ambtsvervulling, bijna altijd voor zijn meesters, de Prinsen van Oranje op reis was, toch tijd wist te vinden, zoowel voor letterkundige en muzikale oefeningen als voor een uitgebreide correspondentie, terwijl hij boven alles een zorgzaam beheerder zijner bezittingen en een uitstekend vader voor zijn kinderen was, wier opvoeding hem zeer ter harte ging, zooals vooral uit Bijlage C blijken kan. Met verbazing vraagt men zich af, hoe HUYGENS voor alles tijd heeft weten te vinden; hij zelf heeft ons daarvan in een brief aan HOOFT een voldoende verklaring gegeven: de kladden van zijn vertaling van DONNE's puntdichten „werden 't voorleden jaer te velde, te schepen, te waghen, te paerde meest geboren." [1])

Een nauwkeurige opgave in chronologische volgorde van al de plaatsen, die hij bezocht heeft, is dus een onschatbare bron om telkens den datum van zijn gedichten of brieven te kunnen bepalen. Ik meende ook daarom den beoefenaars onzer letterkunde een dienst te doen met een volledige uitgave van het *Dagboek*.

In het laatst van het vorig jaar was mijn vriend DE VRIES bij toeval op het spoor gekomen van dit lang door ons gezochte handschrift en kort daarna had de bezitter, de heer W. J. HUYGENS te 's Gravenhage, hem met de meeste bereidwilligheid het manuscript toevertrouwd. Met de hem zoo eigen geestdrift toog DE VRIES dadelijk aan het werk om het in zijn geheel over te schrijven en voor de pers gereed te maken. Evenals ik tot heden bij zijn literarische studiën steeds zijn medewerker was geweest, zouden wij ook thans te zamen het *Dagboek* in het licht zenden.

Ons eerste plan was het te laten drukken in den vorm, zooals het nu verschijnt, maar dit veranderde, nadat DE VRIES, gedurende zijn verblijf in Londen, (October 1883), vooral ten gevolge van het bestudeeren der rijke verzameling brieven en bescheiden, HUYGENS betreffende, in het Britsch Museum, meer en meer tot de overtuiging kwam, hoe noodzakelijk het was, de briefwisseling van en aan HUYGENS in haar geheel uit te geven.

Reeds lang vóór zijn reis naar Engeland was een dergelijke uitgave herhaaldelijk door ons besproken, maar een vast besluit te nemen was niet gemakkelijk. Samensprekingen met anderen over het al of niet uitvoerbare van deze grootsche onderneming hadden het gevolg, dat we in het laatst van Januari besloten deze taak op ons te nemen. Ruim veertien dagen later maakte de onverbiddelijke dood een einde aan zijn geestdriftvolle werkzaamheid. Het overlijden van mijn voortreffelijken vriend heeft, althans voorloopig, deze plannen vernietigd; wellicht zal ik later gelegenheid vinden, met flinke medewerking aan ons voornemen uitvoering te geven. Daarom ben ik tot ons vroeger plan teruggekeerd en heb in de allereerste plaats mijn aandacht gewijd aan het *Dagboek*, waarvan DE VRIES slechts de copie tot 1634 had kunnen voltooien.

De uitgave geschiedt naar het eenig bekende handschrift, dat eertijds in het bezit was van den welbekenden boekverkooper A. D. SCHINKEL, en op de auctie zijner fraaie verzameling met vele andere stukken van en over HUYGENS aangekocht werd door den Heer W. J. HUYGENS.

Het manuscript is gebonden in een half perkamenten band, op welks rug staat: *Dagboek van* CONSTANTYN HUYGENS; het is 58 bladzijden groot, waarvan er 54 beschreven zijn. Het is geheel door CONSTANTYN HUYGENS, den zoon van LODEWIJK HUYGENS, en dus den kleinzoon van den Heer van Zuilichem geschreven; gelijk we leeren uit verschillende marginale aanteekeningen, zooals bijv. op blz. 78: *Nascor ego Gorichemi.*

---

1) HOOFT, *Brieven*, II bl. 354.

Waarschijnlijk is hij ook wel voor den samensteller dezer aanteekeningen te houden. Uit andere handschriften is mij gebleken, dat hij de literarische nalatenschappen van zijn grootvader CONSTANTYN en van zijn oom CHRISTIAAN onder zijn berusting heeft gehad; hij scheen het aandenken zijner beroemde voorvaders zeer in eere te houden. Hij maakte ook een copie van de ruim vijfhonderd Latijnsche brieven zijns grootvaders; toen 's GRAVESANDE in het begin der achttiende eeuw de werken van CHRISTIAAN HUYGENS in het licht wilde geven, was het CONSTANTYN, die hem in een nog heden te Leiden bewaarde memorie de noodige inlichtingen verschafte over het leven van den beroemden wiskundige.

Zoo heeft hij ook zorg gedragen alle, zich onder de familiepapieren en in almanakken of op losse blaadjes bevindende aanteekeningen te verzamelen en ze in een gebonden boek over te schrijven. Dat het *Dagboek* aldus moet zijn ontstaan, is op te maken uit het ontbreken van de jaren 1634 en 1662, terwijl aan andere soms een of meer maanden ontbreken. Terecht merkt Dr. TH. JORISSEN op [1]), dat het niet aan te nemen is, „dat hij, die tot 1685 volhardde in het opteekenen, het heeft nagelaten gedurende enkele jaren." Een ander bewijs voor deze veronderstelling is het drietal manuscripten van CONSTANTYN, die ik hieronder als handschrift A, B en C beschrijf.

Wat de wijze van uitgave betreft, merk ik alleen op, dat ik getracht heb het handschrift, niettegenstaande de vele grammaticale fouten, zuiver en correct weer te geven.

Verkortingen zijn door mij, voor zoo ver mogelijk, voluit gedrukt, slechts op enkele plaatsen heb ik ze moeten laten staan, daar mij de ware bedoeling van den schrijver niet duidelijk is geworden. CONSTANTYN LODEWYKSZOON schijnt evenmin in de Hollandsche als in de Latijnsche grammatica goed te huis te zijn geweest. De door hem opgestelde aanteekeningen betreffende CHRISTIAAN HUYGENS (Bijlage C) en zijn afschrift der Latijnsche brieven van CONSTANTER kunnen dit bewijzen. Hij raakte in de verbuigingsuitgangen van het Latijn, vooral bij plaatsnamen niet zelden verward. Soms vindt men op éénzelfde bladzijde de verlatiniseerde namen van steden en dorpen op twee, drie verschillende wijzen gespeld. Had ik eenheid willen brengen in de spelling en de grammaticale zuiverheid willen herstellen, dan zou de plaats, die ik behoefde om ook de lezing van het handschrift mede te deelen, veel te groot geworden zijn. Bovendien is de tekst zoo duidelijk, dat deze zonder dergelijke emendaties toch zeer goed te begrijpen is. Ook Dr. JORISSEN heeft in zijn citaten nergens iets aan verbuigingsuitgangen of plaatsnamen veranderd, zoodat ik mij voor mogelijke terechtwijzingen op zijn voorbeeld meen te mogen beroepen.

Behalve dit *Dagboek* bestaan er, zooals ik boven reeds met een enkel woord zeide, nog drie handschriften met eigenhandige aanteekeningen over CONSTANTYN's leven. Ik heb ze A, B en C genoemd, de eerste twee bevinden zich onder de papieren van HUYGENS, die in de Bibliotheek der Koninklijke Academie van Wetenschappen te Amsterdam bewaard worden, het derde is door Dr. JORISSEN als Bijlage achter zijn *Studiën* geplaatst (blz. 341—343).

Handschrift A is vier bladzijden groot en bevat aanteekeningen over de jaren 1595 tot 1629, handschrift B beslaat slechts anderhalve bladzijde; de aanteekeningen loopen hier over de jaren 1629 tot 1677. In den linkerbovenhoek van handschrift B leest men 18 Jan. 1678 als den datum, waarop HUYGENS deze aanteekeningen schreef. Alhoewel beide handschriften reeds in de *Verslagen en mededeelingen der Koninklijke Academie* afgedrukt zijn, heb ik ze volledigheidshalve onder goedkeuring van den heer J. C. G. BOOT, voor de in het *Dagboek* ontbrekende jaren 1595 tot 1626 op blz. 6 tot 11 tusschen den tekst ingelascht en de overige aanteekeningen als noten aan den voet der bladzijden geplaatst. Het eerste handschrift is zeer fragmentarisch en op vele plaatsen zeer gekrabbeld, zoodat het slechts met veel inspanning te ontcijferen is; blijkbaar is het ook gedeeltelijk uit losse aanteekeningen in almanakken saamgesteld, daar bij de jaren 1618 en 1619 (bl. 8 en 9) het woord *Almanach* in de marge is geschreven.

In een belangrijke verzameling papieren van en aan HUYGENS, die eenige maanden geleden bij den bekenden autographen-handelaar Charavay te Parijs aangekocht werd voor de Academische

---

1) De heer JORISSEN zegt op blz. 350 zijner *Studiën* over HUYGENS, dat 's GRAVESANDE een uittreksel uit het *Dagboek* ontving en omdat „hetgeen 's GRAVESANDE daaruit over de jeugd van CHRISTIAAN mededeelt, juist niet in dit Diarium staat", meent hij, dat er nog andere biographische aanteekeningen van CONSTANTYN geweest zijn. Geheel juist is dit niet; het *Dagboek*, dat thans het licht ziet, bevat m. i. alles wat HUYGENS zelve betreft. Gelijk uit Bijlage C blijkt, teekende CONSTANTYN ook de voornaamste voorvallen in het leven zijner kinderen op, totdat zij oud genoeg waren om dit zelve te doen. Het waren deze aanteekeningen over CHRISTIAAN, die door 's GRAVESANDE gebruikt werden.

Bibliotheek te Leiden, bevonden zich twee bladen met aanteekeningen van den ouden CHRISTIAAN HUYGENS over zijne kinderen, naar ik meen zijn ze door CONSTANTYN geschreven. Daar ze eenige onbekende bizonderheden omtrent die kinderen bevatten, geef ik deze hier als eerste Bijlage.

Om op een voldoende wijze de bloedverwantschap aan te toonen van de vele personen, die in het *Dagboek* voorkomen, heb ik in de Bijlagen eenige genealogische tabellen gegeven, betrekkelijk HUYGENS en de aanverwante geslachten HOEFNAGEL, VOGELAER, VAN BAERLE, VAN DORP en DOUBLET. Ik heb daarbij zooveel mogelijk authentieke bescheiden gevolgd, terwijl ik voor de Amsterdamsche geslachten een ruim gebruik heb kunnen maken van de registers van den burgerlijken stand.

Verder heb ik in de Bijlagen opgenomen een copie van den Koninklijken brief, waarbij CONSTANTYN HUYGENS begiftigd werd „met adeldom en wel met de ridderwaardigheid, zoowel wegens de gedachtenis aan zijn zeer achtbaren vader, die reeds vroeger zich jegens ons heeft verdienstelijk gemaakt, als wegens de vaderlijke deugden in den zoon." De tekst is hier gegeven naar een copie, die zich onder de pas aangekochte handschriften te Leiden bevindt. Het origineele stuk is, volgens een aanteekening van DE VRIES, in het Britsch-Museum.

In de verzameling handschriften over HUYGENS in de Bibliotheek te Leiden vindt men ook een manuscript, groot 12 blz., aanteekeningen bevattende over het leven van CHRISTIAAN HUYGENS, den zoon. Het eerste gedeelte, over de jaren 1629—1647 verschaft ons een zoo aardig kijkje op HUYGENS' vaderlijke bemoeiingen, dat ik niet nalaten kon het eveneens een plaats te geven onder de Bijlagen.

Het portret van HUYGENS, dat deze uitgave versiert, is een heliogravure van de prachtige prent door ABRAHAM BLOOTELING gesneden naar de schilderij van CASPAR NETSCHER. De prent werd vervaardigd voor de tweede uitgave der *Korenbloemen* in 1672 en stelt HUYGENS dus op ongeveer 76-jarigen leeftijd voor. Het geschilderde portret bevindt zich in het Rijks-museum te Amsterdam.

Ten slotte een woord van hartelijken dank aan den Heer W. J. HUYGENS te 's Gravenhage die mij met de meeste welwillendheid niet alleen de uitgave van het handschrift vergunde, maar bovendien mij al zijn andere HUYGENS-papieren ten dienste stelde; aan den heer Dr. W. N. DU RIEU, die mij verblijdde met de toezending der bovengemelde belangrijke verzameling, zoo pas door hem uit Frankrijk ontvangen; aan den heer J. C. G. BOOT, voor het mij in gebruik geven van de handschriften A en B; aan den heer A. DE ROEVER te Breukelen voor de belangrijke genealogische handschriften, die hij mij toevertrouwde; aan Dr. TH. JORISSEN en mijn vriend Mr. N. DE ROEVER AZ. voor hun genealogische opgaven betrekkelijk het geslacht DE VOGELAER en eindelijk niet het minst mijn hartelijken dank aan mijn vriend Dr. P. C. MARGADANT, die mij zijn onmisbare hulp verleende bij het nazien der proeven.

Moge het uitgeven dezer handschriften de belangstelling voor HUYGENS in zoo hooge mate opwekken, dat binnen een niet te lang tijdsverloop het eerste deel zijner volledige briefwisseling het licht kan zien.

ROTTERDAM, 14 Juni 1884. J. H. W. UNGER.

DAGBOEK VAN CONSTANTYN HUYGENS.

ANNOTATA IN DIARIIS

MANU PROAVI, PROAVIAE ET AVI MEI

HUGENIORUM ET HOEFNAGLIÆ

ab anno 1606 *usque ad annum* 1685.

MANU PROAVI CHRISTIANI HUGENII.

Bl. 1.

1606.

6 November. Comt JOANNES DEEDEL tot onsent.

1609.

11 September. Begint MAURITS alleen te leeren op de luyt van M^{r}. JERON̄ voor 3 gl. ter maendt. Myn grootevaeders oudtste Broeder.
October. Arithmetica begost by M^{r}. SAMUEL. [1])
November. 6 November 1606 venit JOANNES DEEDEL in myn dienst om de kinderen te leeren.

1613.

De Armade onder P. VERDOES hadde 't landt gecost wel 1.500.000 gl. en 't retour beliep geen 15.000 gl.

12 Mey. Cymbalum CONSTANTINI.

19 „ Incipiunt filii mei institutiones Juris discere.

---

[1]) SAMUEL CLOOT, zie bl. 8.

18 July. Moeder nae Bergen op Zoom, die Godt geleyde met haer geselschap.
Graef HENDRICK vertreckt uyt den Haege, om van 's Graevenweert 't convoy van Provisie tot Gulick te doen.

23 „ Trekt deselve naemiddagh met 't Convoy van 's Graevenweert nae Gulick en logeert een myl booven Cleef.

7 Augusti. VALKENBORGH met der Staten beslooten brieven aend' Eertshartogh, nae Brussel.

21 „ Redit VALKENBORGH.

1616.

5 January[1]). VAN WELY door JAN PARYS, Camerling en LA VIGNE leelyck vermoort in 't huys van syn Excellentie.

15 Maert. 't Lyck van WELY gevonden in den Asput van het Hoff.

6 Mey. JAN PARYS ende LA VIGNE gevangen, ende GOSPYN om suspicie van Broeders[2]) gelt gestoolen te hebben.

8 „ Bekennen eerst van 't gelt, en daer nae met torture PARYS oock de moort gedaen te hebben.

9 „ Idem LA VIGNE sonder pynen.

20 „ MAURITS en CONSTANTYN myne lieve soonen vertrekken nae Leyden in de studie. Godt wiltse wysheyt gheeven en bewaeren.

22 „ Artritis redit.

20 July. Profectus sum Ultrajectum, cum MAURITIO et CONSTANTINO.

28 „ Abii Ultrajecto Amsterdamum.

2 Augusti. Redii Amsterdamo.

15 November. Decessimus Antverpiâ.

18 „ Revertor Antverpiâ.

1618.

18 January. Les goutes.

15 Maert. CONSTANTIN gaet nae Zierikzee.

23 Mey. Ambassadeurs gaen nae Deenemarken.

7 Juny. CONSTANTIN mon fils pour Angleterre.

12 „ Vertrock ick nae Utreght met MAURICE myn soon.

Bl. 2. 18 „ Myne lieve doghter CATHARINA gestorven s'avonts omtrent 10 uyren.

31 July. Syn Excellentie licentieert de Waertgelders tot Utreght.

Pr. M. 24 September. S. Ex. vertreckt alomme de magistraten te versetten als Delft, Schiedam, Gornichem, Hoorn &c.

---

1) Zie over dezen moord op den Amsterdamschen juwelier VAN WELY, BAUDARTIUS *Memorien*, Arnhem 1624, VIIIe boek, bl. 39 en de Sententie by den Hove van Hollandt bij TIELE, *Bibl. van Ned. Pamfletten*, No. 1166.

2) Deze was griffier van Prins MAURITS en werd behendig bestolen, toen hij „met den dronck bevangen was."

28 en 29 September. Tusschen die twee daegen, 's naghts LEEDENBERGH sigh selven omgebracht, synde gevangen in den Haege.

2 November. Rediit feliciter CONSTANTINUS filius. Gratias Deo.

6 December. LIER moritur.

12 „ LIER sepultus.

1619.

Trouw, Eer en Reght
Naemen Schalck tot een kneght,
Schalk neegh en boogh
Tot dat men hem in den raedt toogh,
Nu heeft Schalk soo geneegen en geboogen
Dat Trouw, eer en reght in den Raedt niet en mogen.

Oostende ter maent bereekent 200.000 pond aen polver verschoten, meest 1500 pond daegs. Bergen op Zoom A° 1622 verschiet aen polver d' een door d' ander 6000 pond Polvers daeghs.

7 January. Syn Excell^tie nae Utreght, CONSTANTIN met.

Myn night de Wed^e van J. BACKS sterft savonts omtrent ½. 10 uyren.

12 „ S. E. rediit Ultrajecto, et una filius meus CONSTANTINUS.

13 „ Night BACKS wordt begraeven.

3 (February.) Moeder cum filiis filiabus Amsterdam ad nuptias MARCI AUCUPIS × VOOGELAER.

14 „ Mater rediit Amstelodamo.

13 Maert. BARNEVELT onthalst 's morgens nae 9 uyren, op 't Hoff voor de groote saele.

15 „ Gesententieert teegens LEEDENBERGH.

18 „ Gereyst nae Breda.

22 „ Van Breda nae Antwerpen.

28 „ Van Antwerpen tot Breda.

29 „ Van Breda in den Haege.

27 July. Nae Middelburgh et redux.

2 Augustus. Gekoomen te Sluys.

8 „ Van Sluys.

9 „ Thuys gekoomen.

October. Aen myne huysvrouwe gegeeven tot betaelinge van onse schulden by provisie — 400 gulden.

Voor den Treves hadden wy wel 56.000 voetvolks en 4400 Paerden assistentie van Vranckryck en 1.950.000 gl. in 't jaer. DE BIE[1]).

1) Zonder twijfel wil CHRISTIAAN HUYGENS, evenals in de beide eerste aanteekeningen op het jaar 1622, te kennen geven, dat DE BIE hier zijn zegsman geweest is.

't Seedert 1594 tot 1614 alle jaer by Hollant ten aghteren gegaen het een jaer door het ander, wel 800000 gl. De leghers kosten beliepen niet min als 1.200.000 t'elken jaere.

Bl. 3. Natalitas mea 22 Aprilis op S^t. Joris avondt woonsdagh 1551 's naghts tusschen 10 en 11 uyren reght voor elven.

Grofgeschutgieter heeft 6 gl. voor salaris op 't hondert en geniet 10 ponden voor lacage op 't hondert, ende gebruyckt 2 deelen Sweetse zeughen, en 1 deel Hongers cooper, of van ander gegooten geschut.

1620.

Teegen 't Flerecyn seyt my PH^L. BOURGEOIS, dat moet neemen, Hoppe gesooden in rooden wyn, 't selve omslaende terstondt versaght, en in 3 daegen heel geneest.

25 April. Nae 2 uyren nae middagh vertreckt myn lieven soone CONSTANTYN nae Venetien met den Ambassadeur AERSSEN. Godt wil hem over al syn leydsman syn. Amen.

27 „ Aen myn huysvrouwe gegeeven 200 gl. tot betaelingh van schulden. In October 1619 nogh gegeeven 400 gl.

3 Mey. Les gouttes.

30 Juny. Ick gae weeder in den Raedt, uyt het Flerecyn.

25 July. Night VOGELERS met 5 doghters en een maet komt t'onsent speelen.

7 Augustus. CONSTANTIN mon fils retourné de Venise sain et sauf graces à Dieu.

11 „ Son Exc: part vers le camp à s Graevenwaert. Dieu le garde de mal.

11 September. Myn Huysvrouw, 2 doghters en ick vertrekken met myn Clercq en een meyster nae Antwerpen. Neme met tot reysgelt 200 gl. en nogh voor my, omtrent apart 58. 8 st^rs.

17 October. Vertrokken van Antwerpen nae 's Graevenhaege.

19 „ Syn wy wel t' huys gekoomen.

1621.

23 January. Myn soon CONSTANTYN vertrekt reght op de noen mette Ambassadeur nae Engelant, als Secretaris van de Ambassade. Godt wil hem geleyden en bewaeren. Amen.

26 July. Ick, myn huysvrouw, soonen en doghters vertrekken nae Amsterdam.

17 Augustus. Weedergekeert van Amsterdam.

23 „ S. Excell. vertrekt nae 't Leeger, Godt geleyde hem.

5 December. Vertrekken de Ambassadeurs nae Engelant en met hun myn soone CONSTANTYN, die Godt bewaere, Amen.

1622.

Vrankryck heeft ons de laetste 3 jaeren geassisteert met 1.900.000 gl. s'jaers. BYE. Olie van sout [1]) gesmeert op 't flerecyn versaght terstond. Threso^r. DE BYE.

1) Het is niet duidelijk te zien, of men hier *sont* of *sout* moet lezen.

In den jaere 1622 furneeren de 7 Provintien soo ordinaris als Extraordinaris 12 millioenen, 4 mael hondert, twee en twintigh duysent, 317 gl. en daer teegen de Drenthe nogh 1 ten 100 weesende 1.242.232.

7 January. 't Proces van VAN DORTH in rapporteurs handen.

8 „ 't Flerecyn valt my aen.

3 Maert. Ben weeder van 't Flerecyn geneesen en in den Raedt gegaen.

13 „ MAURICE myn soon vertrekt op de verpaghtinge.

15 „ Oogentroost in 't werck gestelt.

27 April. Potus ex China.

18 Mey. Myn Heer Prince HENDRICK trekt te velde. Godt geleyde ende bewaere hem.

13 July. S. Excell^tie trekt met het Leeger te velde. Godt wil hem en al den leeger bewaeren. Amen. Bl. 4.

27 „ Geintercipieerde brieven seggen, dat de Coning van Bohemen is tot Sedan afgecoomen. Hertogh CHRISTIAEN VI en graef van MANSVELT, ende heuren hoop, sterk synde 15.000 man en wel 10.000 Paerden, schynende nae Trier te willen comen door Lorraine en voorder nae Luxemburgh. Quid tandem?

26 October. Chyragrâ en het huys en kaemer gehouden.

13 December. Ick vertreck nae Amsterdam op 't Huwelyck sluyten van Night YSABEAU VOGELERS.[1])

22 „ Weer t'huys gekoomen van Amsterdam.

Van Depesches en paspoorten en vereeringen van gelde binnen dit heel jaer beloopt t' saemen 4194
Van geschenken wel 300
Van Sauvegarders door de ontf^rs uytgegeeven 't seedert 10 Sept. 1621. 308
Van Sauvegarders uytgegeeven seedert April 1622 308
5110

5000 pond broots uyt een last Rogge, eer meer als min.

1623.

12 January. Wy vertrekken.

13 „ Myn huysvrouwe en Soonen, en beyde doghters nae DEEDELS bruyloft t' Amsterdam.

29 April. Gaet de Vloote uyt Goeree, Godt geeve se voorspoet.

10 Augustus. Pr. HENDRICK vertreckt nae 't leeger, Godt geleyde ende bewaere hem, Amen.

15 „ S. Excellentie vertrekt nae 't leeger, Godt geleyde ende bewaere hem, Amen.

---

[1]) In het Kerk-inteekenboek van Amsterdam lezen we haar ondertrouw op 19 December aldus: JOHAN DEEDEL, Raed-ordinaris in den hove van Hollant ende Seelant, out 34 jaren, geass. met syn vaeder WILLEM JOOSTEN DEDEL, woonende in den Haege, ende ISABEAU VOGELAER, out 25 jaeren, geass. met MARGRIETA VAN VALKENBURGH, haer moeder, wonende in de Barndesteech.

Remedie teegens 't Flerecyn.

R. Sassafras 2 Oncen.
Rad. China 2 Oncen.
Polypod: 3 Oncen.
Rhabarb. 1 Once.
Seneblad 1 Once.

Grof gestooten in een groote stoop wyn gewykt en alle morgen een roomerken.

1624. MANU PROAVIÆ SUSANNÆ HOEFNAGEL.

9 January. Werdt onsen soone MAURICE, Secretaris van den Raedt van Staeten gemaekt.

7 February. Is myn lieven man deeser waerelt overleeden op een Woensdagh 's mergens ten 9 uyren, nae dat hy omtrent 7 weeken was sieck geweest, de eerste 3 weeken van 't flerecyn, dewelke doe oovergingh, en de leste 4 weeken van een slytende coortse, en is seer christelyk in den Heer ontslaepen, en den 11e der selver maent seer eerlyck begraeven in de Groote kerk in 's Haege aghter op 't Coor, in 't selve graf daer myn saelige Moeder ende 2 doghters begraeven syn geweest, alwaer ick nu eene kelder van hebbe laeten maeken.

CHRISTIANUS HUGENIUS. Natus 22 April 1551. hora undecima vespertina. Denatus 7 Febr. 1624 hora nona, ergo Annos vixit 72, dec. menses. Uxor ejus SUSANNE HOEFNAGEL, nata 28 October 1561.

[Zooals ik reeds in de Inleiding zeide, bestaan er nog een paar bladen met eigenhandig door HUYGENS geschreven aanteekeningen over zijn leven en zijn daden, welke handschriften ik ter onderscheiding A. en B. genoemd heb. Daar zij een belangrijke leemte in het *Dagboek* aanvullen en vooral over de jeugd van onzen dichter een helder licht verspreiden, laat ik de opgaven over de jaren 1595 tot 1626 hier volgen, terwijl ik de aanteekeningen over het tijdvak 1626 tot 1678 als noten aan den voet der bladzijden plaats. In handschrift A leest men het volgende:]

1596.

4e de Septembre je fus né. Babtizé. Parains. Eo anno le Cardinal ALBERT entré en Gouvernement. L'expedition des Anglois et Hollandois sur Calis. Hulst perdu. Le Roy de Danemarq, etc couronné.

1567. 1.

Entre Juin et Juillet je cheminoy seul à l'aage moins de 10 mois, et en mesme temps commençoy à parler parfaictement.

1598. 2.

Environ Janvier j'eschappoy le feu, à quelques moiz moins d'un an et demi.

In handschrift C. (overgenomen uit JORISSEN *Constantin Huygens* I bl. 341):
Je fus né à la Haye en la Noblestrate l'an 1596 le 4m de Septembre, qui fut lors mercredi.
Je fus babtisé jeudi après à la chapelle de la Court.
Mes parains furent le conseil de Braband et de par icelui les Srs NICOLAS BRUYNINCK et ANDRIES HESSELS, conseillers dud. Conseil, et aussi de son Exc., ainsi que le Sr LOUIS MEGANCK, Conseiller de Brabant. Item le Sr JUSTIN DE NASSAU, lors admiral de Zelande. Ma paraine fut la ville de Breda et de par icelle DAN. AGNETA VAN DER HAGHE, femme du Sr GODEFROY MONTENS, lors Bourguemaistre de la ville.
Je cheminay seul, n'ayant encore 10 mois du tout. Quando locutus!
A quelques mois moins d'un an et demy, j'echappay le feu, ut in MAURITIO.

Je fus frotté à 1½ an. La rougeolle.

Environ Decembre à l'aage de 2 ans et 3 moiz je chantoy les X commandemens lire, escrire

1599. 3.

1600. 4.

1601. 5.

En cet an ayant 5 ans j'ay apprins la musique: dancer. Adde de vocum impotentia.

1602. 6.

1603. 7.

En febvrier à 6 ans 5 moiz de la viole.

Environ Octobre (ayant 7 ans et un moiz) DOMINIQUE le françois. 6 moiz.

1604. 8.

En febvrier à 7 ans 5 moiz j'apprins du luth. près de la Princesse souvent.

Après DOMINIQUE, en May, BROUART vint, regul. gram. comediae gall.

1605. 9.

En Jullet soubs BROUART je commencoy le Latin.

En Aoust BROUART partit.

Apres d' ANRALD le Latin (1½ an). Puis de PHILIPPE.

1606. 10.

Petite verole credo.

6 Novembre DEDEL vient. leges latine loquendi.

Patris regulae.

1607. 11.

1° Novembris coepta prosodia Latina. DEDELI prosodia. vid. ipsam. De poesi mea, belg. praesertim.

1608. 12.

21 Octob. Rhetoricae figurae coeptae.

1609. 13.

Julio. Grammatica graeca.

In handschrift C.:

A l'aage d'un an et demy (*onleesbaar*).

A deux ans et.... mois je chantay les X commandemens.

Mon père n'a point marqué á quel aage j'apprins á lire, mais que fort jeune je l'apprenois aveq grande facilité comme mon frère; hic de fratre sed ego (*onleesbaar*).

écrire (*onleesbaar*) après la main italienne bonne.

La musique il m'enseigna en 6 Semaines et chantay parfaitement devant les 6 ans.

A six ans et 5 mois j'appris 6 à 7 sepmaines à toucher le violet d'un Anglois.

A 7 ans et un mois nous commençames le français soubs DOMINIQ, 6 mois de suite.

A 7 ans et 6 mois, qui fut en febr. 1604, je commençay la luth et continay 1½ ans; depuis j'appris encore un ½ ans à 10 ans: j'excellay.

Apres DOMINIQ, BROUART vint et demeura 15 mois de May 1604 jusqu'en Aout 1605. Vide MAUR.

A 8 ans et 8 mois je commencay le Latyn soubs qui (*onleesbaar*) ce fut en Juillet 1605 soubs BROUART, apres D'ANRALD ½ an: depuis de PHILIPPS. Tum DEDEL 6 9bre 1606: hic abiit 6 Aug. 1613.

12me d'Octobre. Arithmétique SAM. CLOOT.
A cheval circa hoc tempus 6 sepm.

1610. 14.

25 Martii Prosodia graeca.
Hoc anno Praecepta Rhetorices a fratre.

1611. 15.

Hoc anno HONDIUS. Dic de miniatura, Boetseren, gieten.
Perspective —
ad mathematica ventum erit.
et tunc de pictura Lauterahonii(?).
25 Novembris cum Patre Bruxellas.

1612. 16.

In Jan. cum Patre apud Jesuitas.
30 Jan. Bruxellis decedimus.
In Feb. ad Patrem in Zelandiam.
8 May. ELISABETH[1]) obit.
Martio. in Zelandiam ad Patrem. Batrachomyomachia.
Hoc anno coepi perspicillo uti. Julio Logicam sub EGLIZEMIO.

1613. 17.

Primus annus in Pooten.

25 Apr. Pique mousquet.
30 Octobre. seller brider etc., chevaux; fac huius hic(?) mentionem quamvis supra facta sit. Glande marqueren.
1° may. Sphera soubs EGLIZEM[2]). Eodem die saltationes.
Aug. 13. DEDEL abit Disputat. scribo jambos.
Scribo ei graecam epistolam[3]). Physica. Medica. Alchym. Profum. Methaph. Ethica. Graeca mac epist.

1614. 18.

In 't Voorhout.

Fratris morbus.
12 May. Espinette.
19 May. Institut. sub avunculo. — Escrime.

In handschrift C:
Je fis des vers premiers que bien sçavois grammaire ou syntax.
l'An 1609 12 Oct. Arithmétique de CLOOT. A cheval 6 Sepmaines (*onleesbaar*).
Marquer chez HONDIUS 3 mois. Peint, échanché (*onleesbaar*). Miniature.
Piques, mousques
Logique EGLISEM
In de Pooten begost te woonen
25 April 1613
Na tum picques et mousques.
1° May (*onleesbaar*) begost (Pater) soubs EGLISEM 16 Juli Logica.
Ce même jour à danser
Langue Italienne, 2e Juny 1613 PHILIPS navigat (?)

1) Een zuster van CONSTANTYN HUYGENS.
2) 16 *Julii, Logicam* wat hier eerst stond, is doorgehaald, even als vele andere woorden, waarvan de meeste tengevolge van het doorschrappen geheel onleesbaar zijn geworden.
3) Bewaard onder de Latijnsche brieven van HUYGENS No. 18.

1615. 19.

Februar°. In Italicae ling. rudimentis cum BIONDI, et LIERE depuis. diu intellexeram linguam. — Scribo Gram. Ital.

11 May cum matre Amersfort. discours praestitisse non habere, sm Patrem.

29 Septemb. Praxin incipimus.

Hoc anno in Geometricis fui sub COBBIO. — Epithal. D'HOUTAIN. circa hos annos in Gallicis versibus fui. DOROTHEAE[1]) innotui.

1616. 20.

In feb. Geometriam patri obtuli, quae et a Principe visa. Hic de omni mathesi mea.

20 May Leidam. — Ars memoriae. Semina Linguae Anglicae.

Dechiffrere varie exercui.

1617. 21.

. . . . May disputo publice.

22 Aoust. Praxin incipimus.

4 Septemb. Praxin absolvimus.

1 Novemb. frater in Secretaria.

1618. 22. — Auris surda

19 Januar. Forestiere.

In Febr. flores Sydneianos excerpo.

15 Martii. Ad HUBERT Zierixzee.

7 Jun. En Angre aveq CARLETON.

18. CATHERIN[1]) meurt. — Almanach

2 Novembre reversus ex Anglia cum episcopis[2])

In handschrift C.:

Institutiones Justiniani 19 May 1614.
Espinette sous Mr. PIERRE. 12 May 1614.
Chez le procureur BOOT.
11 May 1615 cum fratre Ultraj. et Amersfort.
29 Septemb. 1615 praxin cepimus.
A Leiden 20 May 1616. Ad (?) meam disputationem.
EICKBERG vien (?) 24 May 1617.
22 Aug. 1617. Praxin incip. id. post Leiden.
4 Sept. 1617. Praxin Absol.
1 Novemb. MAURITS comptoir.
19 Jan 1618. (*onleesbaar*).
15 Martii 1618. Je vay à Zierixzee.
7 Juni 1618. Je vay en Angleterre avec CARLETON, } hic qua
18 dito CATHRIN meurt. } Ang. Gestasant
2 November 1618. Je reviens d'Ang. avecq les evesques.

1) DOROTHEA VAN DORP, zie JORISSEN, *Constantin Huygens* I, bl. 171.

2) De zuster van CONSTANTYN.

1619. 23.

11 Febr. ANNAE ROEMER innotui, et HOOFDIO ceterisq.
7 Jan. cum Principe Ultrajectum nihil.
Imanach. 22. Dordrecht ad Synod. cum Patre.
22 Mart. Antenuptialia BEAUSTE.
Julio. iter cum d° ASPEREN.

1620. 24.

25 Aprilis. Venetias.
Junio versus sacros edidi et Septembri. Belgice.
7 August. reversus.
Hoc anno in Epitaphiis Delphicis fui.

1621. 25.

23 Jan. cum 6 Legatis in Angliam.
Epitaph. Delph. 30 Aprilis reversus.
Hoc anno circa Anagrammata fui. HOOFDIO innotui.
5 Decemb. cum AERSENIO, BAS,[1]) in Angliam.
THORIO[2]) innotui.
. . . . . reversus.

1622. 26.

Jun. versus Anglicos tento.
22 Octob. diploma equestre.
27. l'Accollade. Et ab equo lapsus.

1623. 27.

13 Feb. ex Anglia reversus.

1624. 28.

9 Jan. frater secretarius.
7° Feb. obit pater.
26 Feb. In Angliam cum AERSSENIO et JOACHIMI.
Mayo. Apprentissage Espagnol sub . . . .
5 Jul. reversus.
Decemb. equum primum emi.

In handschrift C:

7 Jan 1619. cum princip. Ultraj.
25 April 1620. Vers Venise.
7 August. 1620 reviens.
23 Jan. 1621 avecq les 6 Amb^rs vers Ang^re
5 Dec. 1621 avec AERSSEN, BAS, amb. vers Ang^re

1) Hier volgt nog een woord, dat ik niet heb kunnen ontcijferen; de heer J. C. G. BOOT meende, dat er in verkorten vorm *Secretarius* stond. Dit staat er echter m. i. niet.

2) Dr. RAPHAEL THORIUS, een bekend Engelsch dichter onder de regeering van koning JACOBUS. Zie over hem JORISSEN, I bl. 74 en 117 en het daar aangehaalde artikel in BAYLE *Diction. Historique*, IV 337.

1625. 29.

Hac hyeme tornare coepi.

14 Jun. vers Waelwyck.
15 „ Principem saluto.
16 „ Colloquor et remittor ad paucos dies.
17 „ Remittor ad postridie mane.
18 „ Recip'or Secretarius. et Hagam.
29 „ Redeo in castra. postridie occupor.
25 Jul. e castris redimus.
16 Septemb. Delphis in funere principis.
21 Octobre. Voyage en Flandre etc.
9 Novemb. redimus.

MANU AVI MEI CONSTANTINI HUGENII.

1626.

20 July. Son Excell. part pour l'armée. Bl. 5.
8 September. Ego Amstelodami.
11 „ Ultrajecti.
12 „ Arnhemi.
13 „ Emmerici.
15 „ l'Armée à Millingen.
21 „ l'Armée à Vyaen.
3 October. Camisade du comte VAN DEN BERGHE [1]) au quartier de nostre Cavallerie.
27 „ l'Armée part de Vynen, nous logeons à Roseau.
28 „ à Doornick.
1 November. à Emmerick. l'infanterie ès bateaux.
10 „ à Aernhem. les troupes en garnison provisionelle.
13 „ S. Excell. installé au Gouvernement de Gueldres.
18 „ Festin de ceux de Gueldres.
19 „ S. Excell. à Utreght. FREDERICUS HENRICUS.

In handschrift A:
Aeger circa Jun. et quoqueversus!
20 Jul. principes sine me in castra.
8 Sept. Amsterodanum et in castra.
13 „ Emmerick apud Principem.
15 „ Armée à Millingen.
21 „ A Vynen.
3 Oct. Camisade Com. VAN DEN BERG.
27 „ Armée de Vynen.
13 Nov. S. Exe installé Gouverneur de Gueldres.
18 „ festin à Aernem.

1) HENDRIK, graaf van den Bergh, een der zonen van Graaf WILLEM, den zwager van Prins WILLEM I; hij was dus de volle neef van FREDERIK HENDRIK.

20 November. S. Exc. installé et festoyé par les Estats d'Utreght.
22 „ Festin de la ville d' Utreght à son Ex.
23 „ Son Ex. à la Haye. Ego Amstelodami.
25 „ Ego Hagae.
29 December. Ego Haga Amstelodamum.

1627.

10 February. Nascitur primogenitus DORPH.
21 „ Ego Leidae.
22 „ Amsterdami cum sorore GEERTRUDA et fratre.
24 „ Pacta nuptialia conclusa, et coram consistorio.
13 Maert. 1 Annonces.
20 „ Amstelodamum cum sorore GEERTRUDA.
21 „ 2 Annonces.
28 „ 3 Annonces.

SUSANNA VAN BAERLE, Avia. Pater ejus JOHANNES VAN BAERLE. Mater JACOMINA HOON.

6 April. Uxorem posthume duco.
27 „ Ego cum matre, sororibus et uxore Hagam.
18 Julii. Emmerico ad exercitum Milligen.
19 „ A Millingen, Aelten usque.
20 „ Castra metatur ad Grollam.
25 „ Prima valliductio ad urbem.
30 „ Tormenta majora adhibita.
18 Augustus. Grolla de compositione mittit. Occidit GUILIELMUS[1]) NASSOVIUS Hollandiæ Admiralis summae spei. die connubii 136.
20 „ Præsidium hostile Grollâ educitur. Deo laus in secula.
25 „ STABROEK cum omni turma ad nos transcurrit.
28 „ CARLETON legatus in castra pervenit.
2 September. CARLETONIUS discedit e castris.

In handschrift A:

20 Nov. S. Ex^e installé et festoyé à Utrecht.
24 „ S. Ex^e. Hagam. ego Amstelodamum.
25 „ Ego Hagam.
29 Decemb. ego Amsterodamum.

1627. 31.

22 Jan. iter Amsterodamum cum fratre et sorore.
24 „ Nuptialia conclusa. et coram consistorio.
20 Mart. Amst. cum sorore GEERTRUDA.
6 April. 3° paschat. uxorem duco.
27 „ cum uxore Matre etc. Hagam. ob oculum sororis tardius.
8 Jul. cum principe in castra.
20 „ Castrametatur ad Grollam.
20 Aug. hostis Grollâ exit.

1) WILLEM VAN NASSAU, heer van la Leck, de oudste der bastaardzonen van Prins MAURITS; hij was gehuwd met ANNA VAN DER NOOT.

26 September. Castra movemus et ad Lochem ponimus.
27 „ Ad Zutphaniam.
28 „ Intrat Princeps Zutphaniam, et exercitum dimittit.
30 „ Princeps Daventriae.
1 October. Princeps Arnhemi.
5 „ Ego Doreweert.
10 „ Princeps Burae.
11 „ Culemburgi et Vianae.
13 „ Hagam reversi omnes.
14 „ In domum nostram intramus. Bl. 6.
Obit SARA VAN ERP, Uxor fratris DAVIDIS VAN BAERLE.
15 „ Ego cum fratre Amstelodamum sepeliendae sorori vesperi.
17 „ Hagam reversi summo mane.
27 November. Principissa parit filiam.
30 „ HOOFT ducit 2am uxorem.

1628.

22 January. Obit Ultrajecti HIERONYMUS VAN UFFELEN.
16 February. Nascitur patri[1]) DORPIO filia, circa 10 matutinam. CONSTANTINUS HUGENIUS, Patruus
18 „ Discedit Princeps Bergam. ego ob valetudinem Hagae relinquor.
10 Mart. Nascitur Primogenitus meus.
17 „ Baptizatur filius CONSTANTINUS.
10 April. Ego cum Principe Amstelodamum.
14 „ Domum redimus.
27 „ GOGH Thesaurarius, MUS Graphiarius creatur.
4 May. Dris RUMPHII CHRISTIANI CONSTANTINI baptismati adsto.
22 Junii. Cum uxore, fratre et sororibus[2]) Delphi, Roterodami, Goudae.
23 „ Ouwaeter, Montfort, Ysselsteyn, Vianae.
24 „ Culemburgh, Burae.
25 „ Wyck, Amersforti.

In handschrift A:
26 Septembr. castra mota.
Per Buren, Culemb. Vianen Hagam omnes reversi 11 Octob.
13 Octob. in domum meam intro.
1628. 32.
18 Feb. Princeps Lillo etc., ego propter valetudinem domi.
10 Martii. nascitur CONSTANTINUS.
18 ditto babtizatur.
10 Apr. ego cum Principe Amsterdamum. 14 reversi.
4 May. filium dni RUMPHII ad sacrum fontem levo,
22 Jun. cum uxore, fratre etc. speelreis. 7 Jul. reduces.

1) Het handschrift heeft hier duidelijk: *patri*, m. i. moet hier echter *fratri* gelezen worden.
2) Dr. TH. JORISSEN leest hier, m. i. ten onrechte: *Sorori C(onstancia)*, zie zijn *Constantin Huygens* I, bl. 208.

26 Juny. Naerden, Mudae.
27 „ Wesip, Amstelodami.
1 July. Purmer, Beemster, Purmerend. Amstelodami cum matre.
6 „ Wyck, Haerlemi.
7 „ Hagam omnes reduces.
2 September. GEORGIVS DVX BVCKINGAMIAE interimitur.
4 „ Ego cum Principe Roterodamum Dordraci.
5 „ Geertruydenberg.
6 „ Willemstadt.
7 „ Steenbergen.
8 „ Bergae ad Zomam.
15 „ Ste Maertensdyck et Bergâ reversi.
18 „ Bergâ decessum per Steenbergam.
19 „ Hagae reduces.
16 October. Harlemum cum uxore et sorore GEERTRUDA.
17 „ Frater DAVID[1]) uxorem RACHEL GODIN ducit.
20 „ Beverwyck, etc.
21 „ Hagam reversi.
26 „ Principissa parit filiam 2am.
27 „ Cum frewl: PORTUGALLIAE et uxore Leidam.
23 November. HENRIETTE AMALIA, Princesse d'Orange, se baptise a la cour. Parains ceux de Zelande, de Dordreght et d'Amsterdam. Comtesses de CULEMBURGH et Dame de BREDERODE.

1629.

14 January. Hagam redit P. HEINIUS ab expeditione velleris Aurei.
17 „ Rex Bohemiae naufragium facit, amisso filio primogenito et nobilibus tribus.
16 Mart. Obit Genevae AEMILIA[2]), Princeps Portugalliae.
29 „ Obit JACOBUS DE GHEYN[3]) Pater.

CHRISTIANUS HUGENIUS Patruus. Bl. 7.

4 April. Ego Leidae.
14 „ Nascitur secundus filius meus.
18 „ Baptizatur CHRISTIANUS meus.

In handschrift A:
4 Septemb. cum Principe Bergam etc. 19 Hagam reduces.
1629. 33.
14 April. nascitur CHRISTIANUS meus. 18 Baptizatur.

1) DAVID VAN BAERLE, de broeder van CONSTANTYN's echtgenoot.
2) EMILIA, dochter van prins WILLEM I, geboren 10 April 1569 en gehuwd den 7 November 1597 met EMANUEL, prins van Portugal.
3) JACOB DE GHEYN, schilder en plaatsnijder, die zich in 1615 had laten opnemen onder de broeders van het St. Lucasgilde in 's Gravenhage; daar HUYGENS de plaats niet noemt, zal hij daar overleden zijn. Zie *Archief voor Ned. Kunstgeschiedenis*, IV. bl. 1.

24 April Princeps ad exercitum proficiscitur.
1 Mey. Princeps ad Sylvam Ducis castra metatur.
3 „ Ego cum fratre Goudam, deinde solus per Schoonhovam, Gornichem.
4 „ Bommel et in castris Comitis ERNESTI.
5 „ Mane apud Principem Vugtae in castris.
8 „ Obit SCHMELSING[1]) mane hora fere 1a post mediam noctem.
28 „ Prima tormenta in urbem explodit comes ERNESTUS.
16 Juny. Equum Wolfium a DESCHAMPIO emo 250.
28 „ Obit Avunculus ZUERIUS horâ 8 matutina. ZUERIUS avunculus Avi mei.
1 July. GUILIELMUS FAMARS[2]) sclopo ictus interit ad Sylvam Ducis.
2 „ Avunculus ZUERIUS sepelitur me absente.
4 „ Baro MAUVE prœliando interemtus. Comes HENRICUS (BERGENSIS) tentat Sylvae ducis immittere 2000 sclopetarios.
9 „ Cornu majoris propugnaculi deseritur et occupatur.
10 „ BOUROGER interimitur.
11 „ Cap: COUVREAU interemptus.
12 „ RACHON Judaeus Lusitanus Hispanicam lectionem meam inchoat.
17 „ Comes HENRICUS castra amovet.
18 „ Deserit hostis propugnaculum majus.
19 „ Idem et minus, et pone mole novâ expellitur et princeps hostium castra lustrat.
23 „ Affertur de transitu hostis in Velaviam.
27 „ Cum principe Crevecoeur.
30 „ GRENU[3]) nocte vulneratur.
3 Augustus. Cor: HACQUET obit ex morbo. ego cum principe Crevecoeur.
4 „ Cuniculo inverso Galli repelluntur.
6 „ 2° Cuniculo nihil profectum.
9 „ Hostes molem penultimam Comiti MAURITIO cedunt.
10 „ Obit GRENU.
11 „ Plurimae litterae GROBENDONKII ad nos deferuntur.

In handschrift A:
24 „ Princeps Sylvamducis obsessum proficiscitur, ego 3 May sequor ob puerperium.
8 May. SCHMELZIUS obit Vuchtae.
28 Junii. obit avunculus ZUERIUS.
In Julio Hispan. a Judaeo RACHON disco fundamenta.
Augusto. literas GROBENDONQUII explico, et ante alias.
In handschrift B:
1629. CHRISTIANUS nascitur 14 April.

1) NICOLAAS SMELTSING, Ritmeester van den Prins van Oranje; hij werd in Heusden begraven. Zie OUDENHOVEN *Beschrijvinge der stadt Heusden*, 1743, bl. 203.
2) LOUIS DE LEVIN, heere van FAMARS, Kolonel in dienst van de Staten-Generaal; hij werd den 8 Juli in Heusden begraven. Zie t. l. a. p.
3) PAULUS DE GRENU, Overste, Goeverneur van Yzendyke. Zie over zijn betrekking met HUYGENS de *Bijdrage tot de kennis en het karakter van Constantyn Huygens* door SCHINKEL, bl. 44.

13 Augustus. Flumen, et fosso Urbis impleri coepta.
15 „ Cum principe Crevecoeur, et circum castra universa. eodem die Amersfortia Cæsarianis redditur.
19 „ Weesel a DIDENIO[1]) invasa, et expugnata.
23 „ Gratiarum Actio pro victoria Wesaliana, et obit VERE Lt. Coronel.
24 „ Cæsariani Amersfortiam direptam deserunt.
28 „ Cum principe Crevecoeur. Nascitur Fratri DORPIO filia 2a.

DORP Frater Avi mei.

8 September. Cum principe Crevecoeur. Copiae FERENTS lustrantur.
10 „ Molem ultimam semilunarem expugnant Angli.
11 „ Obsessi de deditione mittunt HERBERTO imperati obsides intrant BROCHEM[2]) et F. CARREY.
12 „ Adferunt postulata, ABBAS BERN, decanus, BUS BEQUIUS et APPELMAN.
13 „ Obsides exeunt HERAUGUIERE et BEREVOETS.
Uxor, et sorores GEERTRUDA et SARA Crævecoeurum.
14 „ Signantur conditiones. Uxor et sorores in castris.
17 „ Exit præsidium, et Ecclesiastici urbe Sylvæ ducis.
20 „ Domum abit uxor et sorores. ego una Crevecoeur.
8 October. Equum candidum pro Cantherio Sauterii permuto.
9 „ Obit Hemerti JOANNA DE HINOJOSA, lectissima mulierum.
23 „ Exercitus dissolvitur. nos Sylvæ ducis cubamus.
24 „ Princeps Wesaliam, ego cum Principissa Hagam.
25 „ Hagam sospes redeo. Deo laus sit in aeternum.
3 November. Princeps domum sospes redit. Deo gloria in aeternum.

DORPII uxor, soror aviae meae.

17 „ Obit filia 2a AMELIA fratris DORPII.
19 „ Terrae mandatur in aulâ,
27 December. J. HINOJOSA [3]) ducit MACHT: WASSENARIAM.

1630.

16 January. Facit uxor abortum.
20 Maert. Mittor Amerongam.
23 „ Redeo Hagam.
12 April. CHRISTIANULO Lac ademptum.

In handschrift A:
Septembri uxor me invisit.
24 Sept. Princeps Wesaliam, ego Hagam cum principissa redeo 25. Princeps 3 Novemb.
In handschrift B:
1630. 15 Jan. Zulichemum intro.

1) OTTO VAN GENT, heer van Dieden.
2) Deze was Ritmeester en Baljuw van Bergen op Zoom.
3) JOHAN D'HINOJOSA, Ruwart van Putten en MACHTELD VAN WASSENAER, eerste Staet-Juffer van de Princesse van Oranje.

28 May. Incipit Collatio Hagae super Suylesteyn.
8 Juny. Nascitur primogenitus Angliae.
15 July. Cum uxore, EYCKBERG et sorore GEERTRUDA Zulichem.
19 „ Bommeliam.
20 „ Asperam, Vianae, Ultrajecti.
21 „ Leydae, Warmontium.
24 „ Hagam reduces.
11 Aug: Obit HENRIETTA AMELIA NASSAVIA circa 11 vespertinam.
26 „ Obit ELIZABETHA ZUERIA circa 4 matutinam.
29 „ Cum Principe Ysselsteinam.
1 Sept: Buram.
2 „ Princeps Rhenam. ego limites Zuylesteyn definio.
3 „ Ego cum BRAKELIO Zuilichem.
4 „ Redeo per Beest Buram.
6 „ D^na. Princeps Burâ, Sylvam ducis.
7 „ Nos Bomelii jentamus. Sylvae ducis prandemus.
9 „ D^na Princeps Eyndhoviam.
10 „ Sylvâ ducis Princeps Ravesteinium et Graviam.
11 „ Graviâ, Neomagi pransi, cubamus Emmerick.
12 „ Princeps s' Heerenbergh prandet.
13 „ Resae prandet, Vesaliae cubat.
15 „ JUNIUS Vesaliâ Ultrajecti missus.
16 „ Cum principe Vesaliâ Arnhemum.
17 „ Rhenae pransi apud Regem. Amersfortii cubamus.
18 „ Huys ter Eem, Naerden pransi, Muyden Wesep cubat, ego Amsterdamum.
20 „ Princeps Wesopâ. Hagam redit.
21 „ Ego cum matre et sorore Hagam redeo.
15 Octob: Cum principe Roterodamum et per maximam tempestatem Dordracum.
16 „ Dordraco discedimus usque ad Slaeck.
17 „ Zierikzeam appellimus.
18 „ Veram appellimus remis.
19 „ Middelburgum appellimus. Ego tristi de matre nuncio revocor, et post coenam Consiliarii munus a principe obtineo. Avus Consiliarius Principis.
20 „ Horâ 7 Middelburgo decedo. 4 Dordraco, 7 Rotterdamo, 12 Hagam appello.
24 „ Hagâ cum BEAUMONTIO, discedo horâ 12^a diurna.
26 „ Veram et Middelburgum appello.

In handschrift B:
19 Octob. in consilium admittor, 15 Nov. ingressus.

29 Octob: Cum principe Flissingae epulamur et cubamus.
30 „ Princeps Groedae cubat, ego Slusae.
31 „ Princeps Slusam appellit.
Bl. 9. 1 Nov: Princeps Ardeburgum it et redit.
2 „ Oostburgi prandemus, Ysendicae cubamus.
3 „ Biervlitii pransi, vela facimus totâ fere nocte.
4 „ Lilloam anchoram jacimus 4ª matutinâ.
5 „ Pransi in Keyzershooft Goesiorum. Middelburgum redimus 5ª vespertinâ.
8 „ Nocte Princeps male se habet.
11 „ Middelburgo et Verâ discedimus meridie, mediâ nocte Delfshaviam appellimus.
12 „ Mane circa 7mam Hagam redimus.
15 „ Ingredior in Senatum Principis.
4 Dec: Princeps primam concionem a morbo audit.
9 „ JUNIO[1]) controversia numaria facio.
24 „ Iterum cum JUNIO discepto.

1631.

19 Janv. Obit SARA VOGELER[2]) NIEUPORTII Uxor.
12 Maert. Soror DORPIA[2]) filium parit LODOVICUM WOLPHARDUM 8ª vespertinâ. Principissa abortum facit noctu.
LUDOVICUS HUGENIUS Pater. 13 „ Nascitur mihi liberorum tertius LUDOVICUS circa 10mam vespertinam.
30 „ Baptisma LUDOVICI mei
9 April. ADR. PAEUW Syndicatum Hollandiae adipiscitur.
17 Mey. Cum principe Ultrajectum.
18 „ Arnhemum. PHILIPPUS DORP SARAM BAERLIAM[2]) ducit.
20 „ Emmerick.
25 „ Emmerika cum nostrâ classe supra Tielam, Ochten.
26 „ Ante Willemstadt.
27 „ Ad Rammekens.
30 „ Watervlietii cum omni exercitu.
1 Juny. Maldegem.
2 „ Fossam Brugensem trajicimus.
4 „ Muelen castra metamur.
5 „ Maldegem.
6 „ Coperyck.
7 „ Waetervlitii.

In handschrift B:

1631. 13 Mart. LUDOVICUS nascitur. Chalouppes.

1) JUNIUS was eveneens Secretaris van FREDERIK HENDRIK.
2) Zie over deze personen de genealogische Bijlagen.

9 Juny. Ad Ysendyckium naves conscèndimus.
10 „ Ad Rammekens in anchoris.
11 „ Ad Arnemuyden.
12 „ Ad Stavenisse, cum principe Ste Maertensdyck.
14 „ Prandemus Dordreght, ad Slierick in Anchoris.
15 „ Curru Gorkom, ibi Uxores.
16 „ Uxores Zulichemum. Princeps Workom. Domina Gorkom.
17 „ Ego Zulichemum. Uxores Heusdam. D^na^ princeps Workom.
18 „ Princeps cum exercitu Drunam, prandemus Heusdae.
20 „ Heusdae cubo.
26 „ Obit JUSTINUS NASSAVIUS. Princeps Sylvae ducis prandet. Uxor Zulichemum.
28 „ Princeps Heusdae cubitum it, ego Zulichem eo, redeo.
30 „ Uxor cum sororibus Zulichemo Hagam revertuntur.
4 July. Princeps Heusdam mane cubitum it.
5 „ Omnem equitatum lustrat.
14 „ Mane Princeps Heusdam cubit.
18 „ Regina Mater Galliae in Hannoniam se proripit.
19 „ Ordines Gelriae futuri Imperii diploma Principi GUILIELMO deferunt. Bl. 10.
21 „ Princeps Heusdam cubit.
25 „ Princeps Heusdae cubat. SHERWOUTERS arrive d' Orange.
1 Aug: Princeps Heusdae cubat. Exit BOUILLON cum 300 equitibus.
2 „ HANAU, BERINGUEN, S^r^. SURIN ad Bredam proeliantur feliciter.
3 „ MIEROP in Cameram Rationum Hollandiae adsumitur.
7 „ Cum principe Geertrudinbergam, et reversi. Principissa redit Heusdam.
9 „ Princeps Heusdae cubat. CECYLL mihi equulum.
10 „ Mittor Hagam ad PAWIUM.
11 „ Appello Hagae.
13 „ Redeo Drunam in castra.
14 „ Rex Bohemiae principem in castris invisit.
15 „ Princeps Heusdae cubat. Rex cum Principissâ in castris prandent.
19 „ Obit Ducissa TREMOUILLE, Chateaurenardi.
20 „ Princeps Heusdae cubat.
28 „ Redit JUNIUS in aulam.
30 „ Princeps Heusdae cubat.
3 Sept: ibidem.
4 „ Principissa in castris prandet.
5 „ Castra movemus Geertrudinbergam. Navigo cum principe usque ad Willemstadt.
6 „ Horâ 12^â^ nocturnâ ad Bergam in anchoris.

7 Sept: Sub meridiem intramus Bergae.
8 „ Castra metamur Noortgeestii.
10 „ Princeps Steenbergae prandet.
12 „ Hostis Rosendael et in Princelant castra metatur.
13 „ Classem Antverpiensem 80 velorum expugnamus.
18 „ Hostis exercitum Rosendalio, et ex Princeland educit Antverpiam versus.
24 „ Princeps relicta hostis castra lustrat. Steenbergae prandet.
3 Octob: Cum principe Lillo.
4 „ In castra reditur.
13 „ Princeps Valkenissam.
14 „ Redit sub auroram in castra.
19 „ Obit a meridie RIHOVIUS Bergae.
28 „ JUNIUS excedit castris.
29 „ Equitatum omnem noctu dimittimus.
30 „ Hostis copias in praesidia ducit.
3 Nov: Copias in praesidia dimittuntur, princeps Bergae cubat.
5 „ Bergâ discedimus.
6 „ Clunderti cubamus.
7 „ Platae cubamus.
8 „ Sommeldickae cubamus.
9 „ Goedereedam, Brilae cubamus.
10 „ Hagam feliciter redimus.
17 „ JOANNES SPYCK famulatum meum ixit.

1632.

28 Jany. Pingor a VAN DYCKIO, cum arbor in aedes lapsus esset.
2 Feby. Cum uxore Leidam.
3 „ Uxor natam fratris DAVIDIS [1]) SUSANNAM ad fontes exhibet.
4 „ Redimus Hagam.
Bl. 11. 8 „ Obit ROCH. NIEULANDIUS.
18 „ Mittor Leerdam, principis RATZEVILII causâ.
24 „ Soror Uxoris SARA [1]) parit primogenitum.
Obiit DUDLEY CARLETON senior in Angliâ.
25 „ LUDOVICULO nutrix ademta.
1 Maert. Rheda nostra subversa.

In handschrift B:
1632. 28 Januar. VAN DYCK me depingit. Arbor in domum lapsa.
1) Zie over hen de genealogische Bijlagen.

16 Maert. Cum Uxore, et sponsâ GEERTRUDA Leidam, et renuo(?).

25 „ Obiit JUSTUS VOGELAER. [1])

26 „ Causam dico contra JUNIUM in camerâ ordinum.

28[2]) „ Soror GEERTRUDA nubit PHILIPPO DOUBLET. [1]) Avia Uxoris meae Soror Avi nostri.

April. Parit d^na^ principissa filiam tertiam circa 11ma antemeridianam.

20 May. Baptismo ISABELLAE CHARLOTTAE NASSAVIAE assistunt Ordines Ultrajectini Curia suprema et Provincialis Rationarii Hollandiae. Annulum perdideram.

25 „ Cum principe Hagâ ad exercitum. Isselsteini cubat.

26 „ Prandeo Vianae, cubo Burae.

27 „ Prandet Burae, cubat Neomagi.

30 „ Moocki castra metatur.

31 „ Well castra metatur.

1 Juny. Arsen Arx capitur, castra metatur ad Veenlo.

3 „ Cum Venlona de deditione transactum, et obit comes ERNESTUS[3]).

4 „ Postero die Stralenses exeunt, item praesidium Venlonense.

5 „ Ad Ruremundum castra et cum iis transactum.

6 „ Exit praesidium Ruremundanum, ego immittor.

7 „ Castra ex adverso Maseyck, in pago Roesteren.

8 „ Castra non mota ob pontem.

9 „ Castra in pago Haeren.

10 „ Castra ad Maestright.

14 „ PINSSEN prima tormenta explodit. Pinssen duciss. Lantsp. appell.

15 „ Noctu vineas incipimus.

18 „ Noctu tormenta ex castris principis incipit.

19 „ Equulum CECYLIUM, marchioni GEVRE dono.

2 July. Hostis pontem tentat. Obeunt D'ESTIAULX, FOUILLOU, etc. Uxor Zulichemum profecta.

4 „ Parit primogenitum D^a^. DE ASPEREN.

6 „ Obit DE FRESNE. Vulneratur MORGAN.

7 „ DOLMAN vulneratur.

16 „ Noctu nepos CALVARDI caesus. BEZU vulneratur.

In handschrift B:

Nubis Soror GEERTRUDE 28 Mart.

Maestricht, ASPEREN natus 4 Jul. Ob. ALB. GIRARD.

1) Zie over hen de genealogische Bijlagen.

2) Volgens het handschrift van het *Dagboek* zou GEERTRUID HUYGENS den 28 April gehuwd zijn; handschrift B geeft 28 Maart als datum op. Dat dit de juiste datum is, blijkt uit de aanteekening in het *Dagboek* op 16 Maart, daar GEERTRUID toen reeds ondertrouwd was.

3) ERNST CASIMIR van Nassau, stadhouder van Friesland.

19 July. Hostium equitatus equos aurigarios praedatur. St. Surin vulneratur. Varinus interemptus.

22 „ Obit Comes de Hanau circa meridiem. Marquet vulneratur, noctu proxime sequenti Hostis iterum ad Mosam repellitur 70 captivis.

1 Aug: Obit Marquette.

5 „ Cum principe Argenteau. Obit St. Surin circa 11 matutinam.

11, 12„ Preces publicae. Obit Harwood. Appellit Dux Nieuburgh. It, redit Nieuwburgius in castra hostium et ex iis.

13 „ It iterum.

17 „ Grandis eruptio obsessorum, Angli multi caeduntur. Obit comes Oxford; et Papenheym mane incipit et repellitur feliciter. Boermania obit.

20 „ Papenheim castra mutat. Broun obit etc. Maestright de deditione tractat.

23 „ Exit praesidium Maestrighti.

27 „ Exercitus Hispaniensis castra movet.

31 „ Sub vesperam versus Rhenum redit Papenheim.

2 Sept: Exercitus Hispaniensis Diestam it.

5 „ Stakenbroek cum Pinssio Limburgum.

8 „ Exit praesidium hostile Limburgo.

15 „ Princeps et Comes Henricus van den Bergh conveniunt Genlis.

23 „ Iterum ibidem conveniunt.

Bl. 12. 25 „ Appellunt deputati Ordinum Brabantiae etc.

27 „ Prandeo Peterschenii.

28 „ Decedunt deputati Bruxellenses.

4 Octob: Redditur Randwico Weert oppidum.

11 „ Appellunt 10 deputati Ordinum Hispaniensium

17 „ Exit omnis noster equitatus in Brabantia.

20 „ Redit equitatus, capto Landen et Hanuto.

21 „ Obit Benthusii filius et Vivant.

24 „ Redeunt Feresteyn et Haersolte in castra.

26 „ Princeps Bruxellensium epulo excipitur.

28 „ Appellit Bruxellam Dux Nieuburgius.

26 „ Bruxellenses epulo excipiunt Principem.

2 Nov: Discedit Princeps cum exercitus Trajecto, castra metatur ad Beek.

3 „ Castra metatur Honingen, visitur a Comite Henrico.

4 „ Prandemus Annendael. Princeps de Chimay in via. Castra metatur Herkenbosch et ad Roeram.

6 „ Princeps Roeremundam ambulat.

7 „ Comes Guilielmus Orsoiam cum copiis mittitur.

8 „ Comes Henricus (Bergensis) principem invisit.

9 Nov: Dux NIEUBURGH Dalembroeck cubat.
10 „ Prandit cum principe.
11 „ Cum illo princeps.
13 „ Castra metatur Kaldekirch, Breil et Broght.
14 „ Castra metatur Wanchem, &c.
15 „ Comit. STAUFFEN venit. Nocte incendium Witsi.
16 „ Princeps per Wagtendonck Kempas, ubi cum Electore prandemus.
18 „ Castra metatur Tuistien. Obit Rex Bohemiae Moguntiae.
19 „ Castra metatur Afferden.
20 „ Castra metatur Moke.
21 „ Exercitus in praesidia missus vehementi frigore. Princeps Neomagi prandit cum magistratu.
23 „ Princeps infra Gornichem navigat. cubo Zuylichem.
24 „ Princeps prandit Roterodamo, cubat Hagae. Ego Dordraci coeno.
25 „ Prandeo Roterodami. cubo Hagae. Laus Deo.
4 Dec: Appellunt Hagae deputati hostiles.
7 „ Prima Deputatorum allocutio ad Ordinum.
9 „ Obit Heu! ALBUS GIRARDUS, vir incomparabilis.
14 „ Appellit Hagae Comes HENRICUS BERGENSIS.
16 „ Appellit Hagae Comes DE WARFUSÉ.
20 „ Obit LUCRETIA DE FAMARS, morte nobilissimâ.
24 „ Obit MARIA NOBELARIA Archelii Uxor.

1633.

5 Jany. Alluunt chart: duc: Aurelian: Gravesandæ.
8 „ Obit Hagae p̄s et Veenhusius circa 8 matutinam.
16 „ Nubit Soror CONSTANTIA domino WILMIO. — Soror Avi mei.
25 „ Parit Soror SARA Admiralis DORPII[1]) Uxor filiam alteram circa undecimam vespertinam. — Soror Aviae meae.
28 „ Soror GEERTRUDA P. DOUBLETII[1]) Uxor parit primogenitum circa 4^{am} matutinam. — Soror Avi mei primogenita.
9 Feby. Assisto Baptismati JACOBAE CHARLOTTAE fratris Admiralii in Templo majore.
23 „ Pompa funebris comitis HANOVII Hagae.
27 „ Defertur mihi per BERINGAMIUM, ordo S. Michaelis cum litteris Regiis etc. — Avus ordine S. Michaelis a Rege Galliae honoratus.
6 [Maert] Obit infans DORPII quam ad baptisma susceperam.
9 „ Sepelitur.

In handschrift B:
Obit MARIA NOBELARIA Archelii 24 Dec.
1633. 16 Janu. nubit soror CONSTANTIA WILMIO.
27 Febr. ordo Michaelis mihi collatus 21 Mart.
Plantantur tiliae ante aedes meus.

1) Zie over hen de genealogische Bijlagen.

21 [Maert] Plantantur tiliae e regione aedium mearum.
26 „ Sepelitur MARCULUS DEDELII. [1])

Bl. 13.

5 April. Cum uxore Henmeriam.
7 „ Redimus.
27 „ Cum principe Hagâ Ultrajectum.
28 „ Arnhemi cubat.
3 Mey. Cubat Princeps Embrici, ego ad Concilium Electoris mittor.
4 „ Princeps supra Santen cubat.
5 „ Ego ibidem appello.
9 „ Exponitur exercitus et castra in monte metamur.
11 „ Prope Rhynberkam procedimus.
12 „ Ad urbem progressi, redimus in prima castra.
13 „ Ad urbem castra metamur.
16 „ Inchoantur vineae ad urbem. Obit Hagae mater charissima 3ª matutina.
20 „ Affertur mihi ad Rhynbergam nuncius de obitu matris.
21 „ Sepelitur.
22 „ Ex castris primo flumine Arnhemum ad Principissam eo.
23 „ Arnhemo Neomagum et cubo Zulichemii.
24 „ Appello Hagae a meridie.

SUSANNA HOEFNAGLIA. Avi mei mater nata 28 Octob: 1561. Denata 16 Mey 1633. Annos vixit 71 et 7 menses.

1 [Juny.] Zuylesteinium adeo, et cubo Arnhemi. Rheynbergam de redditione tractat. Adeo Principissam aegram.
2 „ Emmericum eo, comitatus uxorem et filiam JUNII.
3 „ Illas Vesalii linquo et in castra redeo.
4 „ Exit obsidium Rhynbergâ.
8 „ Cum Principe Maenam, Roeroort et reduces.
11 „ Nocte CALRAND[1]) Legionem ROEVEROSII invadit feliciter.
14 „ Cum principe Vesaliam, et ad castra reversi.
18 „ Cum principe Orsoiam et reversi.
24 „ Equitatus Rhynbergâ Cliviam.
25 „ Exercitus in naves imponitur et Neomagum navigat. Princeps Arnhemum.

4 [July[2]).] Princeps GUILIELMUS caligas viriles sumit.

† Princeps GUILIELMUS NASSAVIUS 2us.

7 „ Cum principe Arnhemo Neomagum et ad Voornam descendo, ineo solus, Bommeliae aeger cubo.
8 „ Zulichemium appello.
11 „ Incipitur Zulichemi moles viminea mea.
13 „ Aeger Zulichemo Hagam proficiscor et pervenio.

1) Het handschrift heeft hier duidelijk CALRAND; het moet echter zijn CALLENWERD. Zie COMMELIN *Leven en bedrijf van Frederik Hendrik*, I bl. 176.
2) Het handschrift heeft hier *Juny*; het is duidelijk, dat dit foutief is.

8 Aug. Naeldtwici decimas principis vendo.
9 „ Uxor GEORGII ZUERII parit secundogenitum.
10 „ Henmeriam eo cum Uxore.
13 „ Leidae prandemus cum HUBERTO.
15 „ Prandemus Harlemi, cubamus Alcmariae.
16 „ Prandemus in Huygenwaert, redimus per Hoogwoude etc.
17 „ Musicae vacamus Alcmariae.
18 „ Prandemus Harlemi, cubamus in Hemmeriâ.
19 „ Redimus Hagam.
24 „ Proficiscor Haga per Gorichem, cubo Zulichemii.
25 „ Per Bommel Sylvae ducis appello et cubo.
26 „ Boxtelii in castris appello.
4 [Sept.] Princeps castra movet Boxtel et nocte quiescit in apertis campis propter Roy.
5 „ Castra ponit Geldorpii.
6 „ Castra ponit Leendae.
14 „ Leendâ Dommelam et castra metamur.
15 „ DIMMERIA in Italiam proficiscitur
25 „ Princeps mihi dat equum dono.
29 „ Castra mota, quiescimus apud Peer et Groot-breugel. Bl. 14.
30 „ Castra posita Soetendael et Bessem.
1 Octob. Castra ponimus in pago Lauffelt.
3 „ Castra metamur in monte S. Germani e regioni Viseti.
12 „ Parit uxor PHILIPPUM meum hora 10ª pene excurrente matutina. Cubo Leodii. PHILIPPUS HUYGENIUS patruus.
13 „ Princeps castra movet, pontem Mosae transit.
14 „ Ipse quiescit Messchi, copiae passim, ego Leodio redeo.
19 „ Affertur mihi nuncius de Uxoris puerperio, Mazanieli.
8 Nov. Redimus cum Principe Hagam.
10 „ Baptizatur PHILIPPUS meus.
1 Dec. Obit ISABELLA CLARA EUGENIA Infanta Hispaniae, circa 5ªm matutinam.
21 „ Soror CONSTANTIA parit primogenitum suum circa meridiem.
Deficit Annus

1634.

. . . . . .

. . . . . .

In handschrift B:

12 Oct. PHILIPPUS natus.
22 Dec. Nascitur CONSTANTINUS WILHMIO.
1634. deest.

1635.

25 Mart. CONSTANTINUS caligas sumit.

Patruus. 29 „ Cum uxore, DE MORIO et CONSTANTINO Amstelodamum.

6 April. Amstelodamo discedimus, cubamus Hemmerii.

7 „ Domum Redimus.

15 „ Princeps pede laborat. CHRISTIANULUS globulum deglutit.

20 „ Adsto baptismati MAURITII, JACOBI fratris secundogeniti loco N. CAMPII affinis ejus.

25 „ VAN DER HOEVIUM in carcerem duco.

18 Mey. Cum principe Hagâ Ultrajectum.

19 „ Pransi Zuilistenii, cubamus Arnhemi.

20 „ Vespere Neomagi.

23 „ Cum exercitu Genapii.

24 „ Welti.

25 „ Harringae prope Venlonam.

26 „ Hazelroy prope Rurmundum. Occurrit CALVANDER.

27 „ Transimus Roeram, et Flodorpii cubamus.

28 „ Milten. Occurrit dux BULLIONIUS.

29 „ Meerssen. Occurrunt CASTILIONEUS et BREZEUS.

2 Juni. Exercitus Gallicus Mosam transmittit.

3 „ Noster transit et cubamus Reimpst.

4 „ Coninghsheim prope Tongram, quam viso.

5 „ Gelmae[1]) prope St. Truden. Galli Hoppertingen et Scepperen[1]).

6 „ Montenaci, ubi templum altissimum munitione cinctum. Hanutio praesidium exit. Galli Gingelum.

7 „ Quiescimus.

8 „ Transimus Geetam pontibus et Hilleshemii cubamus misso Tibicine Tirlemontium

9 „ Tirlemontium expugnatur, diripitur, incenditur.

10 „ Quiescimus.

11 „ Roosbekae prope Boutersum castra facimus.

12 „ Diesta a BULIONE occupatur, praefecto de Bie.

16 „ Areschotem a nostris occupatum.

20 „ Discedimus Roosbekâ, per Bossutum profecti, Florivaliae Dylam invito hoste transmittimus, proelio accingimur hostium copiis reductis, in monte frigidissimâ nocte consedimus.

In handschrift B:

1635. 25 Mart. CONSTANTINUS caligas sumit.

15 April. CHRISTIANUS globulum deglutit.

1) Het handschrift heeft hier *Gelrae* en *Supperen*, volgens den *Atlas* van Blaeu Amst. 1635 heeten deze plaatsjes *Gelmen* en *Scepperen*

21 Junii. Meridie castra movemus. Tombeki Lanam transimus, castra facimus Overyssche. Bl. 15.

23 „ Per S^tae^ Catharinae Duysburgh, Vossecapellam profecti, hic considimus. Ego Vurae castram lustro. Princeps equitatu aliquo ad Bruxellam praemisso, ambulat ipse Crayenheym usque.

24 „ Galli exercitum ad Lovanium ducunt, nos impedimentis Kienii detenti, quiescimus.

25 „ Circa meridiem profecti, a sinistrâ Lovanii considimus.

26 „ Castra paulum mutamus.

27 „ Oppugnare Urbem incipimus, apud Gallos Marchio VARENNIUS interimitur.

29 „ Oppidani vehementi eruptione Morgantium adorti, ipsum pene, ex copiis multos interficiunt, Loestinint: (?) signifer: alios, etiam NEELSONIUM, vulnerant, postea defunctum.

3 Julii. Accepto hostem per Vilvordam ad nos ire, ne Ariscoti ac Diestensi commeatum nos intercludat, illico convasamus.

4 „ Pontibus Dylam transmittimus.

5, 6 „ Galli Weesemaliae, nos Geelroy prope Arschotum considimus.

7 „ Per Rillar et Aspricollem profecti, ad Diestam castra facimus.

8 „ Lustramus mane Aspricollem. LIPSII calamo votivo scripsi in Aspero Colle: „VII Julii CIↃ IↃC XXXV CONSTANTER." Circa vesperam Diestam.

9 „ Demerâ, et Swarte Waeter pontibus transmissis infrâ, Diestam (Galli supra) ad Tabernam Witlap considimus $^1/_2$ horae itinere a Beringen. Galli Lummen.

10 „ A dextris Peere. Galli Helchteren castra facimus.

11 „ In itinere aciem erga hostium nunciatum adventum instruimus, castra ad Weert, Galli Stramooyen facimus. In Itinere nuntiantur Galli contra Croatas in acie stare, subsistimus, et per Leveroyen Heerthuysen profecti. Neerae castra facimus Galli Woggenum.

12 „ Diesta per WYNBERGIUM AYTONI deditur.

27 „ Castra movemus, Mosâ trajectâ sub Ruremundâ considimus Beselen.

28 „ Castra facimus sub Venlona. Galli supra oppidum; nuncius fertur de Schenkenschans capto. Princeps mediâ nocte in 20 Turmis equitum et 2000 peditum discedit.

29 „ 4^a^ Pomeridianâ Neomagi appellit. Exercitus uterque magno itinere sequitur Genappam usque.

30 „ Appellunt Mokam et Neomagum.

31 „ Gravis deliberatio inter principem et Ordines.

5 Aug. Princeps Neomago Panderen in castra profectus.

17 „ Obiit Marchio D' AYTONA horâ 8 matutinâ Gochii.

1 Oct. E castris discedo 3^a^ matutinâ et Randenbroek appello 3^a^ pomeridiana Uxor Ultrajectum 7^a^.

4 „ Appello cum Uxore et CONSTANTINULO et LUDOVICO Arnhemium.

5 Oct. In castra redeo.
7 „ VAN CAMPEN in castris.
8 „ Una Rosendalium excurrimus, et Arnhemi cubamus.
9 „ In castra redeo.
17 „ Cum principe Arnhemum.
23 „ Ad exercitum redimus.
5 Nov. Obit Dux LERMAE Imperator exercitus Hispanici, Hamontii.
12 „ Cum principe Zuylesteynium.
15 „ Redimus Arnhemum.
18 „ Arx Bylandia sive Halt hosti erepta.
19 „ Eo Princeps.
21 „ Redit Arnhemi.
Bl. 16. 14 Dec. Principissa Arnhemo Hagam, et uxor mea.
15 „ Ego cum principe Neomagum et Graviam.
16 „ Gravia St. Andreae usque et ibi in anchoris. Uxor eadem nocte in periculo naufragii infra Schoonhoviam.
17 „ Sylvae ducis appellimus.
18 „ Discedimus Sylvâ ducis.
19 „ Appellimus Vlaerdingiae et Honselerdici.
20 „ Redimus Hagam salvi, post 7 menses et dies duos. Deo laus in saecula.

1636.

9 Febr. Nascitur Sorori DOUBLETIAE filius secundus circa secundam pomeridianam.
30 April. Castellum Schenkii recuperatum.
8 Mey. Princeps Honselaerdyckum.
13 „ Redit Hagam.
21 Juni. Sepelitur IDA, infans affinis DORPII Architalassi.
6 Juli. Parit soror WILHMIA filium primum, liberorum tertium CONSTANTINUM, circa 6am matutinam.
Uxor MAURITII HUGENII Fratris Avi mei. 8 „ Parit soror HUGENIA filium tertium CONSTANTINUM circa 10m vespertinam.
14 „ Proficiscor cum Uxore et CONSTANTINO Amstelodamum ad nuptias N. HATTINGII et MARIAE BECKER.
19 „ Mudae prandemus, cum VOSSIO, BARLAEO, etc.
21 „ Harlemi cubamus.
22 „ Teilingii apud HAULTERIVIUM prandemus, Hagam redimus.
21 [Aug.] Cum principe Hagâ discedo ad exercitum per Delfshaviam usque ad Dordracum navigamus.

In handschrift B.
1636. Jul. Nascitur WILHMIUS.
Deze woorden zijn echter weder door HUYGENS doorgeschrapt.

22 [Aug.] Ad Herwerdam in anchoris.
23 „ In pago Litte ad exercitum appellimus.
26 „ Ego cum principe Buram pauco comitatu. Ibi Landtgravius appellit.
29 „ Redimus ad exercitum, appellit Lantgravius.
4 Sept. Natali meo, cum exercitu discedimus ad Hedicksche Maes.
7 „ Sprangam usque profecti castra metamur.
5 Nov. Cum principe Hagam salvi redimus, exercitu dimisso.
16 „ Assisto cum M. C. DORPIA, Baptismati, PHILIPPI CONSTANTINI filii 2. Affinis mei Admiralis DORPII.
1 Dec. Dominus DE LECKE et BEEVERWAERT inter nobiles Hollandiae adsciscitur.
9 „ HUYGENS Serg^{t}. Maj^{r}. Legionis Walonicae ducit uxorem filiam unicam PAWII HEEMSTEDII.
13 „ Obit subito PHILIPPUS CONSTANTINUS Admiralis Affinis.

1637.

11 Jan^{r}. Turnebia Comitissa Rheni parit filiam primogenitam.
12 „ Incipimus mandata Principis Titulo Celsitudinis inscribere.
1 Feb^{r}. Obit Graphiar LE SAIGE, biduo ante apoplexiâ tactus.
5 „ Sepelitur.
7 „ Vendo domum meam APOLLONIO SCHOTTO Senatori.
10 „ Parit Principissa circa 1^{am} a meridie filiam quintam.
15 „ Obit FERDINANDUS I Imperator Viennae.
17 „ Parit soror DOUBLETIA filium tertium JOANNEM circa 4^{am} matutinam, nisu duarum dumtaxat horarum.
22 „ Assisto Baptismati JOANNIS DOUBLETII.
4 Mart. Proficiscor cum CONSTANTINULO meo Ultrajectum. Bl. 17.
5 „ Charissimum puellum VAN DER GALLIO, doctori medicinae trado, quod bene vertat.
6 „ A meridie Ultrajecto discedo.
7 „ Appello Leidam mane, a meridie circa 6^{am} domi redeo.
13 „ Nascitur circa 20 minut: post undecimam vespertinam SUSANNA mea, filia 1^{a}, quinta liberorum. SUSANNA HUGENIA myn moeye en naemaels Schoonmoeder.
16 „ Baptizatur a LOTIO, testibus Affine Admirallio, Sorore' WILHELMIA, et cognatâ DEDELIA.
30 „ Acutissimo morbo, sub horam duodecimam nocturnam affligitur charissima puerpera mea.
6 [April.] Apparent Aspht^{e} miserae uxori meae.

In handschrift B:
1637. 12 Jan. Princeps Celsitudinis titulum assumit.
13 Mart. SUSANNA nascitur

16 [April.] Trucidatur Leodii consul LA RUELLE in aedibus comitis DE WARFUSE, qui poenas atroci morte protinus dat cum 45 conjuratis Hispanis et omni famulitio.

29 „ Efferro aegram meam in domum affinis Admiralii et nocte insequenti prosternitur in gravissimam recidivam.

1 May. Transfero familiam in aedes novas.

4 „ Obit GEORGIUS ZUERIUS circa 5 postmeridianam.

SUSANNA VAN BAERLE, Avia mea, nupta 6 April 1627, Obiit 10 Maji 1637.

10 „ Spiritum Deo reddit 30 min: post quintam vespertinam Heu! delicium meum. Heu anima mea.

16 „ Terrae cadaver mandatur frequentissimo comitatu.

17 „ Intro in novas aedes, Heu! sine meâ turture.

19 „ Redeo in Aulam a Principe vocatus.

CATHARINA ZUERIA.

28 „ Introiit in contubernium meum cognata CATHARINA ZUERIA.

3 Junii. Rediit Ultrajecto CONSTANTINULUS egregie restitutus et sanatus.

1 Julii. Obit MARTINA JOACHIMI, uxor cognati MARTINI SNOECKAERT.

7 „ Cum Principe Hagâ discedo. vesperi ad Killam anchorâ jactâ.

8 „ Transimus Killam, et expectamus reliquam classem.

9 „ Navigamus Platam usque.

10 „ Procedimus usque in Slaekium quem transire nequimus validiore vento contrario impediti.

11 „ Progredimur usque ad Goesam, quam lustro.

12 „ Appellimus ad Classem, ad Rammekens.

MIRKENIUS Paedagogus.

17 „ Intrat in familiam meam ABRAHAM MIRKENIUS paedagogus.

20 „ Discedimus e Zelandiâ, et exscendimus in littus Noortgeestii.

22 „ Profiscimur cum exercitu Rosendalium usque.

23 „ Ad Bredam castra locamus.

14 Aug. Exercitus hostium Rynbergâ discedit.

18 „ Nocte vineas ducere incipimus. MORGAN leviter sauciatur.

1 Sept. Fossa operis coronati transita. GORINGIO perfractus ictu tormenti minusculi. CHARNACAEO caput glande ferreâ trajectum.

7 „ Cornutum opus fortiter expugnatum.

ARAVSIVS
BREDAM
EXPVGNAT
SEXTA
OCTOBRIS.

6 Octob. Bredani de deditione agunt.

10 „ Exit Bredâ Praesidium Hostile.

In handschrift B:
10 May. Uxor obit. Breda.

AUXILIO Bl. 18.
SOLIVS DEI
AVSPICIIS
CONFÆDERATI BELGII
IN OCVLIS HISPANORVM
XXIII IVLII OBSESSAM
XIIX AVGVSTI OPPVGNATAM
BREDAM
ARAVSIVS EXPVGNAT
SEXTA OCTOBRIS

3 Nov. Exercitus in praesidia, Princeps Bredâ proficiscitur.
7 „ Cum domino dominâque salvus Bredâ Hagam redeo, Deo laus in saecula.
18 Dec. Excidit mihi Adamas.
19 „ Obit subito PETRUS COENIUS amanuensis.
31 „ Assisto nomine D. VOGELAER cum SPIERINGIO, baptismati JOANNAE, filiae sororis CONSTANTIAE.

1638.

5 Jan. Imponit mihi Princeps functionem defuncti COENII.
11 Feb. I. WOLPHARDUS BREDERODIUS ducit LOUISAM CHRISTINAM SOLMIAM.
15 „ Nascitur DEDELIO filia.
19 „ Obit Apoplexiâ J. HES Piershilli dominus.
20 „ Hastiludia BREDERODIA. Excipio Reginam Bohemiae, Principes etc. domi meae.
22 „ Hastiludium rursus.
23 „ Hastiludium postremum.
25 Mart. Obit.... DE HOUTHAIN Hoogwoudae Dominus post meridiem phtisic:
16 April. Obit circa meridiem Leidae PETRONELLA VAN BAERLE dilectissimae quondam uxoris meae soror.
4 May. Cum DOUBLETIIS, sorore et cognatâ ZUERIA Harlemum et vicinos hortos lustro.
6 „ Hagam redimus.
25 „ Cum Principe et dominâ IJsselsteinii prandemus. Burae cubamus.
28 „ Cum Principe Vornam ad exercitum appellimus.
2 Juny. Princeps Buram.
3 „ Ad exercitum redit.
6 „ Cum principe Buram proficiscor.
7 „ Redimus ad exercitum.
10 „ Cum omnibus copiis Vornâ discedimus. Ad Workomium subsistimus.
11 „ Navigamus usque in Blaeck.
12 „ Noctu circa auroram ad Bergam anchoram jacimus.

13 „ Exscendunt copiae. Princeps ad Bergam prandet, cubat Noortgeestii. Comes GUILIELMUS paludes ditionis Waes superat nocte.

14 „ Comes GUILIELMUS capit propugnacula Verrebroek, Steelandt et Calloo etc.

17 „ Occumbit comes MAURITIUS A NASSAU, GUILIELMI Filius Adolescens.

6 July. Princeps praesidia aliquot Flandriae lustrat, ego Valkenissâ Cloetingam iter facio.

7 „ Aliquot pagos Zuydtbevelandiae Occidentalis permeo, Goeze prandeo et in Castra redeo.

8 „ Princeps ad exercitum revertitur.

1 Aug. Obit cognata mea uxor, Cor[1] BALFOUR Bergae circa meridiem.

11 „ Cum principe et exercitu Noordgeestâ Sprundel usque profecti.

12 „ Bredae prandemus. Exercitus Teteringen per Bredam.

13 „ Loonae.

14 „ Sylvae ducis prandemus. Exercitus Hintum. Regina mater Galliae appellit.

15 „ Princeps Reginae valedicit, et in castra se recipit.

16 „ Exercitus Reeckii prope Graviam pernoctat.

17 „ Masam trajicimus ad Graviam et prope Neomagum castra facimus.

Bl. 19. 18 „ Claerenbeek circa Cliviam castra facimus.

19 „ Steenberge circa Sonsbeeck castra.

20 „ Prope IJssem castra.

21 „ Castra prope Geldram facimus. Comites DE ROXAS, et CONSTANTINI vulnerantur.

26 „ Sex tormenta aenea inter Principis et Comitis HENRICI castra amittimus. Princeps Portugalliae, comes FREDERICUS NASSAVIUS et aliii capiuntur.

29 „ Obit Emmerici Comes DE ROCAS.

5 [Sept.[1])] Exercitum Geldrâ Rhynberkam ducimus.

LUDOVICUS XIV Galliarum Rex nascitur. 6 „ Rhynberka discedimus, ad castra. Nascitur Delphinus Galliae hora 11¼ ante meridiem S. Germani.

7 „ Ad monasterium Bebber.

8 „ Ad Craneburgum.

9 „ Ad Neomagum.

11 „ Velpii prope Graviam castra metamur.

13 Octob. Dimittitur exercitus in praesidia. Graviâ discedimus, ego cubo Zulichem.

14 „ Princeps Hagam appellit mane, ego vespere, Deo laus infinita.

5 Nov. Princeps GUILIELMUS introducitur in consilium Statûs.

1 Dec. Obit circa sextam vespertinam Berg op Zomii CALVARTIUS praestissimus fortissimus. Praecedenti nocte obit P. CUNEUS, magnum Academiae lumen.

In handschrift B:
1638. Calloo.
1639. Nihil.

1) Het handschrift heeft hier bij vergissing: *Aug.*

1639.

2 May. Cum Principe per Dordracum Geertrudinbergam.
3 „ Bredam appellimus.
6 „ Hagam redimus.
20 „ Obit 4a matutinâ Uxor GEORGII DOUBLET.
21 „ Obiit Parisiis 4a matutina P. CAMPANELLA annorum 71.
23 „ Cum Principe Hagam discedo. Prandemus IJsselstein, cubamus Burae.
25 „ Zuylestenii prandemus, Buram redimus.
26 „ Vornam ad exercitum appellimus.

GEORGIUS DOUBLET Suprema Curiae Senator. Avi Paterni uxoris meae frater uterinus.

9 July. Zuilechemium viso cum BREDERODIO. Haeften prandemus, Vornam redimus.
13 „ Cum exercitu vela facimus, prope Hartigsvelt anchoras jacimus.
14 „ Summo mane progedimur. Vesperi ad Berg op Zomum anchoras jacimus.
16 „ Vela facimus circa meridiem, Vesperi ad Barland in anchoris.
17 „ Summo mane progressi circa meridiem exercitum exponimus ad Philippinam.
31 „ Philippinâ cum exercitu discedimus, ad Rammekens anchoras jacimus et navem F. Henricum ex Indiâ reducem Princeps lustrat.

1 Aug. Circa St Maertensdyck in anchoris.
2 „ Summo mane Bergam appellimus et exercitum exponimus.
3 „ Woudam profecti, ibidem pernoctamus.
4 „ Sprundel pernoctatur.
5 „ Bredae prandemus. Teteringen cubamus.
6 „ Loon cubamus.
7 „ Sylvae ducis prandemus, Hintem cubamus.
8 „ Reek cubamus.
9 „ Mosam ad Graviam transimus, cubamus ad molam Moock.
10 „ Claerenbeek cubamus.
11 „ In Monterbergii Sylvâ cubamus.
12 „ Ultra Santen cubamus.
13 „ Ad Rynberck castra metamur. In oppido cubamus.
17 „ Princeps prandet Meursae.
25 „ Cum principe Vezalii prandeo.
26 „ Foeda tempestas, tonitru Rhenobergae.

4 Sept. Rhynberkâ cum exercitu secundo flumine descendimus usque ad Emmerick.
5 „ Anchoras ad Zulichemium jacimus. Ego Tielâ solus Zulichemium navigo, et cubo.
6 „ Navigatur usque ad Willlemstadt.
7 „ Ad Ste Annelandt anchoras jacimus.
8 „ Progedimur Vianam usque.
9 „ Circa meridiem vento deficiente et adverso anchoras ad Berg op Zomum jacimus.

10 Sept. Post meridiem ad Ste Annam appellimus. In Cruyspolder castra metamur.
21 „ Cum Principe ad Cruysschans, Liefkenshoeck et Lillo et in castra reversi.
30 „ Exercitus in naves impositus.
1 [Oct.] Bergh op Zomum appellimus et cubamus.
9 „ Bergâ discedimus. Steenbergae prandemus, cis Willemstadt anchoras jacimus.
12 „ Per Delfshaviam Hagam redimus sub vesperam, Deo Laus.
Incipio febricitare.
30 Nov. Nascitur ad 2^am^ matutinam filius[1]) 2° genitus Principis mei. Deo Laus aeterna.

1640.

15 Febr. Cum CAMPIO Harlemi cubo.
16 „ Amstelodamum appellimus.
22 „ Hagam redimus, per gelati lacûs Harlemensis angulum rhedâ et equo vecti.
10 Mart. Obit D^a^. DE HEENVLIET circa 5^am^ vespertinam.
19 „ Obit affinis SAMUEL BECKER circa 5^am^ vespertinam.
4 April. Terrae motus in Belgio et latius, inter 3 et 4 matutinam.
8 Mayi. Cum principe Dordracum ad exercitum profectus.
11 „ Ad finem Killae tempestate detinemur.
12 „ In Mosselkrekam pervenimus.
13 „ Circa vesperam anchoras ad Rammekens jacimus.
14 „ Obit P. P. RUBENIUS Antwerpiae Pictor incomparabilis.
15 „ Comes GUILIELMUS cum ¼ exercitus Stampershoeckum missus.
16 „ Rammekâ discedimus, ad Philippinam appellimus.
17 „ Equitatus demum advenit.
18 „ Exponimus exercitum, et Assenedae pernoctamus, Comes HENRICUS praemittitur pontem straturus.
19 „ Eeckelonae castra facimus.
20 „ Comes HENRICUS frustra transitum tentat, nos subsistimus in campo Maldegemensi.
21 „ Comes GUILIELMUS nocte Soudam transit, nos retrogressi Maldegemii castra ponimus.
21 Juny. Cum Principe sub moenia Gandavi accedimus, et in castra redimus.
29 „ Cum exercitu Eeckelodam retrogressi.
30 „ Assenedae castra facimus. Comes HENRICUS FRISIUS cum copiis praemittitur. S^t^. Annam. Polder Namurensis HAULTERIVIO jungendus.
1 July. Exercitum Philippinae in naves imponimus. HAUTERIVIUS castellum Nassau ad Hulstam capit. Comes HENRICUS Moervaert oppidare tentat.
2 „ Summo mane vela facimus, et ad Polder Namurensis appellimus positio castrorum

---

In handschrift B:
1640. Asseneda.

1) Dit kind, HENDRIK LODEWIJK geheeten, stierf reeds den 29 December 1639.

ad pagum Cuytart, unde Comes HENRICUS discedens cum principe prope HAULTERIVIUM castra facit.

3 July. Vespere ingens pugna ad Quaedtpeerdegat, saucio comite HENRICO cum multis caesis.

4 „ Obit dominus METZ Junior.

5 „ Obit Ritmeester WENGEN et BOLSUM ex vulneribus.

7 „ Ex castris missus, 10½ vespertina Roterodamum appello.

8 „ Summo mane agellum lustro, et Hagam intro. Hofwicum.

10 „ Hagâ discedens mirâ celeritate in castra redeo, ante 11am vespertinam.

15 „ Exercitus in naves impositus nocte vela facit.

16 „ Bergh op Zomum appellimus.

19 „ Woudam profecti, ibi cubamus.

20 „ Sprundelae. Bl. 21

21 „ Bredae prandeo, ab HAULTERIVIO Princeps excipitur ad exercitum. Teteringae cubat.

22 „ Geersbergae castra facimus.

23 „ Cum principe Sylvae ducis cubo. Exercitus Hintum.

24 „ Ad molam Reeck exercitus. Principis GUILIELMI prima militia, quod bene vertat.

26 „ Exercitus Mosam transmisimus, ad molam Moockii castra facit.

27 „ Claerenbeeck.

28 „ Inter Nieuwe Clooster et Gogh.

29 „ Twistede.

30 „ Ad Geldram castra metamur.

2 Aug. Nocte primâ, incredibilis tempestas, cum pluviâ et vento terribili.

3 „ Durat tempestas.

4 „ A Geldrâ discedimus.

5 „ Aen den Reusderbergh.

6 „ Ad Rhynberck castra ponimus.

22 „ Pedites in naves impositi. Eques terrâ iter facit cum curribus. Santenum usque navigamus.

23 „ Ad Schenkenschans ancoras jacimus.

24 „ Ad Neomagum usque descendimus.

25 „ Prope Vornam ancora jacta, foeda tempestate et mira pluviorum nocte.

26 „ Cum principe Buram excurro, et vesperi redimus ad stationem.
Tota Mosae ripâ continuâ pluviâ inaccessibili.

29 „ Mosam cum totâ classe ascendimus, usque ad horae iter infra Graviam.

In handschrift B:

HENRICUS NASS: caesus. A Geldra tempestate pulsi. Groning

1) HENDRIK CASIMIR I, de zoon van ERNST CASIMIR, was Stadhouder van Friesland, Groningen en Drenthe; hij werd den 7 Januari 1641 met groote praal te Leeuwarden begraven.

30 Aug. Ante meridiem prope Velp appellimus.
31 „ Exercitus ad Graviam castra metatur. Princeps in urbe diversatur.
16 Sept. Gennepenses tentant pontem nostrorum adurere.
25 „ Exercitus dimissus in praesidia.
26 „ Princeps per Neomagum Arnhemum tendit, Rosendael etc adit.
27 „ Arnhemo Ultrajectum.
28 „ Princeps per Leccam Hagâ it, et sani domum appellimus, Deo laus in aeternum.
16 Nov. Cum principe Hagâ Groeningam proficiscor.
17 „ Mane cum diluculo Ultrajecti appellimus. Amersfortium cubamus.
18 „ Elspeet prandemus, Hattum cubamus.
19 „ Swollae cubamus.
20 „ Hasselt prandemus, profecti per Rouveen, Staphorst, Dichlingen et Cockangle, Echten cubamus.
21 „ Beylen prandemus, Assen cubamus.
22 „ Groninghen a meridie intramus magnifice accepti.
23 „ Principi GUILIELMO in Patris obitu Praefectura decernitur.
27 „ Convivio publico splendide Princeps excipitur.
28 „ GOMARUM inviso.
29 „ Groningâ discedimus. Rolden cubamus.
30 „ Coevordiae cubamus.
1 Dec. Hardenbergae cubamus.
2 „ In domo GARSSEN ad pagum Dalfsen prandemus. Swollae cubamus.
3 „ Per Hattum profecti, Elspeet cubamus.
4 „ Amersforti prandemus, Ultrajecti cubamus.
5 „ Princeps per Rotterodamum cum pauco comitatu; ego cum OBDAMIO et RUMMIO eques per Leidam, cymbâ Hagam adeo.

At the end of April LUDOVICUS et PHILIPPUS both an ague both very shurvie (?) but he most after his sicknesse, which in both was (?) short.
Bl. 22 Presently after CHRISTIAN complained of paine in the backe, as if it had beene stone, got some dayelais fevers too, and recovered.
The 6 of May, CONSTANTIN came suddenly pale and sicke from the kermisse, casted much, and fell into a continual fever, with a sore troath, which troubled me much, parting the 8 with the Prince.
CONSTANTINUS post continuam 9 dierum, quum sanatus ipse ad me scriberet elegantem epistolam. Wise in his sicknesse.
CHRISTIANUS kept a swollen face, of the livor as they said.

1641.

5 Mayi. Nubit LOISA DE HOUTHAIN J. HINDERSONIO.

6 Mayi. Obit eadem.
12 „ GUILIELMUS Princeps ducit uxorem MARIAM Britannicam.
13 „ Sepelitur LOISA DE HOUTHAIN.
14 „ Cum Principe et uxore Hagâ discedimus. Cubamus Vianae.
15 „ Prandemus Vianae, cubamus Burae, colico dolore Princeps laborat.
1 Juny. Cum principe Vornam ad exercitum appellimus.
2 „ Lustrat princeps exercitum.
6 „ Cum exercitu terrâ proficiscimur Megam usque.
7 „ Megâ Graviam usque progredimur.
9 „ Ad Genepam castra metamur, et transit comes GUILIELMUS Mosam cum 11 legionibus.
10 „ Princeps GUILIELMUS ex Angliâ Buram appellit.
11 „ KNUYTIUS Burâ in castra venit.
12 „ Legati BREDERODIUS, SOMELSDICUS et HEENVLITIUS in castra appellunt.
25 „ Redit in castra felicissime Princeps GUILIELMUS.
6 July. Caesus Regis Galliae exercitus sub CHATILLON, per Duce DE BOUILLON et LAMBOY.
14 „ Niersam ponte sterni vidimus.
19 „ Obsessi fictâ de caussâ ansam Colloquii dant. Noctu interemptus coronell L^t. HUYGHEN [1]) ende BENKEL [2]) Architalassus castrorum.
26 „ PRESTON de Genepae detitione obsides mittit.
27 „ Transigitur. Ayre deditur. Liefkenshoeck frustra oppugnatur et Tirlemontium invaditur caesâ captâque turmâ Bar: de Boisdelessi^a (?).
30 „ Exit praesidium hostile Gennepâ Venlonam.
2 Aug. Cum Principe Neomagi cubo.
3 „ Redimus ad exercitum.
5 Sept. Exercitus Neomagi in naves imponitur.
6 „ Descendimus Bommeliam usque.
7 „ Zulichemium adeo, navigamus extra Killam.
8 „ In Slaeck et ad S^t. Annelandt.
10 „ Cum Principe ibi ambulamus expectando caeteram classem.
11 „ In 't Goes-diep pernoctamus.
12 „ Ad castrum Rammekens appellimus.
13 „ Ad Philippinam castra metamur. Regina mater Flissingae appellit ex Angliae.

In handschrift B:

1641. Gennep Assenedam rursus. 27 Decemb. obit AERSSENIUS.

1) Door COMMELIN in het *Leven en bedrijf van Frederik Hendrik* I 101 wordt hij genoemd „den vaillanten Kolonel JAN HUYGENS, die den 20 op een toe-wagen met Swart Laken behangen, binnen Arnhem gevoert is, vergeselschapt van vele deftige personen."

2) Bij COMMELIN wordt hij BENKEL, bij AYTSEMA *Saken van Staet en Oorlog* II 783 BEUCKEL genoemd. In het handschrift zijn U en N niet duidelijk te onderscheiden.

17 Sept. Regina mater Flissingâ Dordracum proficiscitur.
28 „ Exercitus denuo Philippinae in naves impositus.
29 „ Sex horis Bergam tenus navigamus.
30 „ Exercitus ad Noortgeest castra metatur. Aula in oppido.
10 Octob. Noctu intra 8 et 9 obit Bergh op Zomii JAN VAN DEN BOSCH, gravi patriae damno.
13 „ Obit Berg op Zomii dominus DE AMERONGEN.
14 „ Obit nocte mediâ dominus DE BROUCKEM, mane(?) D'AYLA.
21 „ Obit Berg op Zomii 6ª matutinâ Baro SLAVATA.
22 „ Bergh op Zomo discedimus. Prandemus Steenbergae.
23 „ Hagam appellimus sani. Nisi quid Princeps é podagrâ debilior. Deo Laus in aeternum.
27 Dec. Obit Hagae FRANCISCUS D'AERSSEN de Sommelsdyck.

Bl. 23 **1642.**

6 May. Saluto cominus Reginam Angliae Hagam.
19 „ Cum Reginâ et Principe Amsterodamum profectus, Harlemi cubo.
20 „ Amsterdamum appellimus.
23 „ Reditus Hagam, ego Hofwici prandeo cum amicis.
29 „ Cum Principe ad exercitus proficiscitur. Cubamus Vianae, ubi incendio turbamur.
30 „ Cubamus Burae. Pransi Culemburgi.
31 „ Vornae ad exercitum appellimus.
1 Juny. Regina Goudae prandet, Vianae cubat.
2 „ Regina Buram appellit, et nos
3 „ Cum ea Vornam.
4 „ Lustratur omnis exercitus et a caenâ sclopetis et tormentis gaudium testamur.
10 „ Cum Principe Sylvae ducis prandemus et in castra revertimur.
17 „ Cum exercitu Voornâ profecti usque molam Reek.
18 „ Trajecto Mosâ usque Middelaer.
19 „ Usque Udem in itinere Princeps monasterium Nieu Clooster invisit.
20 „ Usque ad Rhinbercam.
21 „ Inter Rhinbercam et Orsoniam Bodbergi castra metamur.
24 „ Mareschal GUEBRIANT Principem invisit.
28 „ Comes ERBESTEINIUS Principem invisit.
1 July. Rheyn Gravius ad Venlonam caeno immersus, atque a suis desertus capitur.
2 „ Obit Regina mater MARIA MEDICAEA, Coloniae Agrippinae circa meridiem.

In handschrift B:
1642. Regina Angliae. GUEBRIANT. 24 Sept. frater obit. Ego adsum ex castris prope Gennep.

9 July. Hagam Regii luctus causa proficiscitur Princeps GULIELMUS.
11 „ Princeps Maersae prandet. Roervortum visimus et in castra revertimur.
17 „ Cum Principe exercitum Wynmaricum et Hassicum, item Ordingen et Lintz lustramus. Obit hora post meridiem Comes GULIELMUS[1]) Mareschal, Orsoye.
21 „ Cum principe Dynslakam ambulamus.
23 „ Holtium cum Principe ambulatum. Reverso Principe GULIELMO.
29 „ Cum Principe Duysburgi prandemus, vespero reversi.
3 Sept. Obit Ducissa DE BUILLON, mater, circa 11^{mam} matutinam Sedani.
5 „ Parit Principissa filiam[2]) — circa 5 matutinam.
6 „ Castra movemus Zonsbekum usque profecti. Princeps in urbe.
17 „ Circa Gocham nocti quiescit exercitus. Princeps in urbe.
12 „ Ad Gennepam considemus. Princeps in urbe.
21 „ Vocor Hagam ad charissimum fratrem aegrum.
22 „ Discedo Gennepâ afflictissime!
23 „ Accedo 9^{a} matutinâ, et ab aegro amplexibus ardentissimis excipior.
24 „ Obit 10^{â} vespertinâ Unicus frater et amicus meus, constante judicio Christianissimo ad finem. Heu! pulcherrimum, piissimumque finem! Sic mihi fas, et meis, o meus Deus! et sileo, quia tu fecisti. MAURITIUS Avi Frater Primogenitus. Obit 24 Sept. 1642.
2 Octob. Terrae mandamus cadaver fratris optimi.
8 „ JOANNES EYCKBERGH succedit in munus fratris 7 suffragiis.
11 „ Cum GLEZER Hagâ discedo, cubamus in nave ad Slydrecht.
12 „ Gornichemum appellimus. Monnikkelandt lustramus, coenamus Gornichem, et
13 „ secundo flumine ad Slydreght devecti post mediam noctem vela facimus. Hofwici prandemus. Hagam redimus. Hofwicum.

1643.

30 Jany. Die natali principis mei, discedit Sceverino 7 Navibus Regina Magnae Brittaniae, totos inde 7 dies ac noctes horrendâ tempestate jactata.
1 Maert. Obit Domina STEELANDIA.
12 April. In Vitaulio cubo.
13 „ Harlemi prandeo et cubo. Vitaulium.
14 „ Harlemo Mudam cum VICOFORTIO, dominis TRESLONG et BARLAEO.
16 „ Amsterdamum redimus, cum BARLAEO coenamus.
17 „ Per Harlemum Hagam redimus.

In handschrift B:

1643. Assenedam iterum, Victor Princ. GUILIELMUS ad Antverpiam.

1) Graaf WILLEM VAN NASSAU, geb. 12 Aug. 1342, was de zoon van JOHAN de Middelste, Graaf van Nassau-Siegen-Katsenellebogen-Dietz-Vianden enz.

2) Deze dochter van FREDERIK HENDRIK, MARIA geheeten, huwde den 13 September 1666 den Paltzgraaf LODEWIJK HENDRIK MAURITS, hertog van Simmeren.

18 April. Principem Mudâ accersitus, Honselardici adeo.

B. 26. 14 Mey. Obit LUDOVICUS XIII Galliae a meridie circa horam quâ Pater HENRICUS IV interimebatur A$_o$ 1610.

26 „ Cum Principe Hagâ descedimus, cubamus Bredae.

2 Juny. Bredâ discedimus. Prope Loon prandemus, Sylvae ducis cubamus.

3 „ Cum Principe Vornam ad exercitum appellimus. Principissa Buram.

4 „ Incipit Princeps male habere, ex morbo regio.

6 „ Cum Principe Buram concedimus.

7 „ Serio aegrotat Princeps ex eodem increbrescente morbo.

15 „ OTHO DE LIMBURG ET STIRUM ducit Burae.... DE DONA.

18 „ Redimus Vornam ad exercitum.

20 „ Discedo Vornâ ad Bommelam in anchorâ cubo.

21 „ Zulichemium lustro, et usque extra Killam navigo. Princeps cum exercitu Vorna supra Dordracum descendit.

22 „ Ad Killam accersor in Principis navem. Navigamus circa Platam usque. Mergitus in introitu Killae unus ex Principis nautis Cornell: HERBERTI navis aliam militibus onustam obruit mersis omnino paucis.

23 „ Procedimus usque ad Scaldim.

24 „ Bergam appellimus.

25 „ Appellimus ad arcem S$_t$ Annae Polder Namurcensis.

26 „ Exponimus exercitum, et lustrato utrimque aditu ad Moervaert et Nassau, nihil tentamus, considimus ad Cuytaert.

1 July. Cuytarto discedimus St Annam. Inde solvimus circa 4 pomeridianam, et mon navigium Principis in brevia defertur.

2 „ Quartâ matutinâ vela facimus, et circa meridiem ad Philippinam appellimus.

3 „ Exponitur exercitus, et Assenedam ductus castra facit.

10 Aug. Redditur Thionvilla Gallis.

23 „ Exercitus Asseneda discedit, et ad Philippinam navibus imponitur, navigamus ad Goesam usque.

24 „ Berg op Zomium appellimus.

29 „ Cupit Princeps potionem D. KNOFFELII sumere.

4 Sept. Natali meo, Princeps GUILIELMUS de CANTELMI equitatu victor Bergam redit cum 500 captivis, quorum 40 e praecipuis.

9 „ Exercitus per legiones in praesidia misso. Princeps per Steenbergam. Hagam proficiscitur, ego vesperi ad Dordracum mutatâ navi cubo.

10 „ Princeps 4^a matutina Hagam appellit, ego Zulichemum circa meridiem.

In handschrift B:
Princeps KNOFFELII potionem incipit bibere.

11 Sept. Cognata cum 5 liberis meis Zulichemum appellit circa meridiem.
23 „ Discedimus navi Zulichemio, primâ post meridiem. Ad Delfshaviam in rado haeremus, expositi circa vesperam Hagae appellimus, Deo laus aeterna.

1644.

12 April. Hagâ cum Principe Zutphaniam ad Comitia proficiscor, Ultrajecti cubamus.
13 „ Per Amersfortiam Voorthusae pervecti, ibi prandemus. Beeckbergi pernoctamus.
14 „ Versus meridiem Zutphaniam appellimus.
21 „ Princeps publico epulo Zutphaniae excipitur, ego Dortae prandeo.
26 „ Cum Principe Zutphaniâ proficiscor Doreweerdam, ibi ipse prandit, et a meridie navem conscendit, ego ante prandium, navigio conscenso Ultrajectum tendo. Ad Vaertam cubo.
27 „ Princeps Ysselmundam usque vectus, conscenso curru Hagam appellit, ego lustrato GHEINIO [1]) Ultrajectum, ubi cubo.
28 „ Per Cameryck, Aghtienhoven, Noorden, Nieukoop, ubi prandeo, Arlanderveen, Alphen et Leidam Hagae redeo. Deo laus.
20 [Mei]. Cum Principe Ysselsteinium profectus.
21 „ Vianae pransi, Burae cubamus.
25 „ Zulesteinii prandemus.
30 „ Vornam ad exercitum appellimus.
31 „ Princeps exercitum lustrat, cum Principissis.
1 Juni. BREDERODIUS [2]) cum $^1/_3$ exercitus, versus Austriae Polder navigat. Bl. 25.
2 „ Cum exercitu reliquo Voornâ discedimus, ad Slydreght cymbâ cum 12 nautis obruitur, quorum 3 submersi ad navem meam, ad introitum Killae anchoras jacimus.
3 „ Tempestate in Killâ distenti, ad exitum Killae promovemus.
4 „ Navigamus usque ad Goesche Diep. Obit Amsterdami charissimus affinis meus JOHANNES VAN BAERLE.
5 „ BREDERODIUS Rammekâ discedit, nos usque in Isthmum Arnemudae (de Slouw) pervenimus.
6 „ Ad Philippinam appellimus, exscendimus, et ibi cubamus.
7 „ Summo mane BREDERODIUS [1]) ad Austriae Polder appellit, copias exponit, et visis hostibus subsistit, Principi mandans quid facturus sit, respondetur, quod utile Reipublicae videbitur, nos Assenedae castrâ facimus.
9 „ Sepelitur affinis meus J. VAN BAERLE Amsterdami.
28 „ Castris motis, Eeckeloam usque progredimur.
29 „ Maldeghemii castra facimus.

In handschrift B:
1644. Sassa. Transitus nocturnus fossae.
1) De schilder JACOB DE GHEYN.
2) In het handschrift staat BREDERORIUS.

13 July. Princeps Slusam visit.
25 „ Sub noctem pedite equis imposito proficiscimur in expeditione fossae Gandavensi.
26 „ Sub aurorâ tempore elapso, Oost Eeckeloae subsistimus, sub noctem progredimur.
27 „ Ante crepusculum Fossam quatuor pontibus trajicimus felicissime. Circumvallationem Sassi designamus.
29 „ Pene absoluta circumvallatio. Occidit ABRAHAM DE BYE d'Albranswaert, summo bonorum omnium luctu.
26 Aug. D^na Princeps Middelburgum appellit.
5 Sept. Saxum Gandavense de deditione agere incipit.
6 „ Signantur conditiones.
7 „ Exit praesidium, Deo laus infinita.
12 Octob. Exercitu in naves imposito navigamus cum Principe Arnemudam deinde noctu praeter Goesam.
13 „ Circa meridiem Bergae appellimus, incendio praetoriae navis feliciter extincto.
17 „ Obit Bergae HERMAN OTTO, comes de Stierum vesperi.
20 „ Bergâ Steenbergam profecti, ibi navem conscendimus.
21 „ Mane horâ septimâ Princeps Hagam redit, ego Dordraci appello.
22 „ Vespere liberi appellunt Dordraci. A meridie Zulichemium appellimus.
26 „ Conscensâ navi ad Herwinam pernoctamus.
27 „ Vela facimus 7^a matutina, 2^a Roterodamum, 6^a Hagam redimus sani et salvi. Deo Optimo Maximo laus.

1645.

11 Jany. Conflagrat tectum templi novi Amstelodami.
11 Mey. Discedunt Leidam CONSTANTINUS et CHRISTIANUS[1]) meus.
27 „ Cum Principe per Swyndreght, Pietershoeck et Sgraevendeel, Bredam profectus, a meridie hic appello.
6 Junii. Bredâ Bergam proficiscimur cum equitatu, comitante Sprundelum usque Principissâ Regiâ, et Auriacâ.
7 „ Omnis exercitus Bergh op Zoom appellit.
11 „ BREDERODIUS Moervaertam trajicit.
12 „ Bergâ in Flandriam navigamus, praemisso peditatu.
13 „ Philippinâ appellimus, et Selzati castra facimus.
14 „ Caeduntur comes JACOBUS DE WALDECK, DE NETZ, JONVILLIERS, GEVERSHEM et alii selecti milites nullo usu aut necessitate. Dies precium et jejunii.
24 „ Obit D^r. CHRISTIANUS ROMPHIUS opio infeliciter sopitus.

In handschrift B:
1645. Leidam CONSTANTINUS et CHRISTIANUS.

2) Zij werden den 12 Mei door den rector JOHANNES POLYANDER als student aan de Leidsche Academie ingeschreven.

5 July. Discedimus Selzatâ. Oost Eekelo castra metamur.
29 „ Oost Eeckelonâ discedimus, Maldeghemi castra facimus.
6 Aug. Tormenta per Slusam, Niewershaviam mittuntur. Impedimenta Aerdenburgi Bl. 26.
7 „ includuntur. Exercitus versus vesperam. Ysendikam pedes profiscitur, ibi summo mane ad pontem appellimus et trajicimus.
8 „ Statuitur Maldeghemum redire.
9 „ Uno tractu Maldeghem pervenimus.
23 „ Maldeghemâ discedimus, et Oost Eeckelonae castra vetera insedimus.
13 Sept. Obit mediâ nocte Oost Eeckelonae ABRAHAM DE MORI Ecclesiastes Gallicus, amicus integerrimus, et heu! mihi instar fratris. FAGIUS chirurgus CANTERIUM cervici meae applicat, veteri loco.
15 „ Obit Oost Eeckelonae PETRUS ROOCLAES famulus meus.
16 „ Ibidem terrae mandatur.
26 „ Galli sub GASSIONE et RANDZOVIO Lotharingum fugant a fossâ Brugensi.
28 „ Castris motis Eeckelonâ Mariekerckam usque proficiscimur et cum Gallis convenimus.
29 „ Lovendighem proficiscimur transmissâ fossâ.
1 Octob. Fossâ Brugensi denuo trajecta, proficiscimur usque ad Lisam, ad St. Jansleer prope castellum Odonck, Galli Deinsam occupant.
3 „ Trajectâ Lisâ ad Scaldim superiorem Zevergem accedimus, et ponte fluvium sternimus, transimus 3 Octobris celebri die, ad Scaldim inferiorem trajicimus ad Mellam, propulsato et fugato BECKIO; deinde in terrâ Wasiâ, ad Beereveld Capelle pernoctamus.
4 „ Lokerae Durmam trajicimus et Stekae pernoctamus.
5 „ Obsidionem Hulstae aggredimur, quod faustum sit, Moervaertum propagnaculum et alia expugnamus.
6 „ Nocte Nassavium propagnaculum capimus.
7 „ Nocte Ferdinandum.
14 „ Propugnaculum Spinola deditionem facit.
15 „ Exit praesidium 200 militum.
3 Nov. Hulsta de deditione agit.
4 „ Deditur. Deo Optimo Maximo Laus in aeternum.
19 „ Castra solvimus, et copias ad naves ducimus foedissimâ tempeste.
20 „ Cum Principe Bergh op Zomium appellimus.

1646.

30 Mayi. Discedo cum Principe Hagâ. Cubamus Vianae.
31 „ Appellimus Burae.

In handschrift B:
Maldeghem. Eeckelo. Hulsta.

14 Junii. Discedo Burâ. Jento Bommel, cubamus Sylvae ducis.
15 „ Discedo Sylvâ ducis, Prandemus Lonae, cubamus Bredae.
11 Julii. Discedo Bredâ. Cubamus Berg op Zomii.
17 „ Navigamus Philippinam, exercitu praemisso Cubamus Selzatae in castris.
21 „ Princeps GUILIELMUS occurrit Duci Andegavensi et in Buscampfelt et in copias auxiliares ab exercitu Gallico adducit sub Marechallo DE GRAMMONT, qui Oost-Eeckelo castra facit.
22 „ Princeps Pater GRAMMONTIO obviam it.
25 „ Proficiscimur cum exercitu Stekam usque.
27 „ Lokerae castra facimus.
10 Aug. Per Waesmunster profecti Arcem aggreditur. GLEZER vulneratur et HUYGHENS letaliter.
11 „ Expugnamus Arcem. Galli discedunt Moer Spuyam.
12 „ Discedimus et St. Gillis castra facimus. Galli redeunt.
17 Sept. Peditatus Gallicus Flissingam, et inde in Flandriam missus. Castra movemus et una cum Gallis exercitu navibus impositus ad St. Annam.
18 „ Bergh op Zomium appellimus, et exercitum exponimus.
2 Octob. Equitatus Gallicus Maestrichtum proficiscitur comitante MAURITIO NASSOVIO.
3 „ Bergâ cum Principe et Principissâ Bredam, ad exercitum Sprundel relicto Principe GULIELMO.
Bl. 27. 4 „ Exercitus Teteringam usque proficiscitur. Nos Bredae remanemus.
5 „ Prandemus Loonae, cum exercitu Geestbergii cubamus.
6 „ Prandemus Sylvae ducis, cum exercitu Hintemii cubamus.
7 „ Progredimur usque ad molam Reeck.
8 „ Prandemus Graviae, cum exercitu ad Gennep, trajectâ Mosâ, Offerden cubamus.
9 „ Progredimur Veldam usque.
10 „ Ad Venlonam castra facimus.

1647.

14 Mart. Obit 5ª matutinâ clementissimus Princeps meus FREDERICUS HENRICUS Auriacus. Deus misereatur Populi sui.
25 Maji. Cum Principe GULIELMO Hagâ discedo, cubat ille Burae.
26 „ Per Amersfortum proficiscimur Nyckerkam.
27 „ Niekerkae Swollam pervenimus.
28 „ Princeps concessui Ordinum Transisalaniae praesidet et convivio excipitur.

In handschrift B:
1646. GRAMONT et Princeps aeger obvius. St. Gillis.
1647. 14 Mart. Obit Princeps FR. HENRICUS.
Circa hoc tempus, CONSTANTINUS, secretarius de DORPIUS affinibus quid. de Zeelhem.
Princeps GUILELMUS in Geldriam et Transysalania exceptus.

29 Maji. Princeps Daventriae prandit, ego apud BENTINGIUM in villâ Schoonhedâ.
31 „ Princeps in concessu Ordinum Gelriae Sacramentum dicit, et convivio excipitur.
4 Juni. Zutphaniâ discedimus. Cubamus Arnhemi.
5 „ Appellimus Ultrajectum.
6 „ Princeps concessui Ordinum et Curiae Provincial. praesidet, epuloque ab Ordinibus
7 „ excipitur, mox Buram volat salutandae sorori Electrici et marito. Ego ANNAM SCHUYRMANNAM inviso.
8 „ Princeps Ultrajecti redit, epulo splendissimo ab urbe excipitur eâdemque vesperâ Teilingam volat.
9 „ Hagam redeo. Princeps mediâ nocte.
30 „ MAURITIA, Principissa Portugalliae nubit Comiti FREDERICO NASSOVIO.
11 Julii. Principissa Spadam proficiscitur, a Principe filio conducta Ysselsteinium et Buram. Nos Hagae manemus.
16 „ Princeps in Nort-Hollandiam excurrit exiguo comitatu, ego cum filio CONSTANTINO Goudae cubo.
17 „ Pransi Gornichemii, Zulichemii cubamus.
19 „ Pransi in Monnikkelandiâ, Gornichemii obviam habemus affinem et sororem DOUBLET.
20 „ Spykam adimus, Vianae pransi, lustratis aliquot locis Ultrajecti cubamus.
21 „ Ultrajecto Amersfordium profecti, ibi cubamus.
22 „ Ultrajectum redimus et ibi pernoctamus.
23 „ Hagam redimus.
12 Aug. Princeps Regalis Bredam profecta.
15 „ Cum Principe Hagâ discedo. Bredae recipitur.
16 „ Decimâ vespertinâ Bredâ discedimus cum 18 cohortibus equitum.
17 „ 7ª matutinâ Eersel appellimus, vespera discedimus.
18 „ 9ª matutinâ Maestrigtum appellimus. Sub occasu Solis aucti 10 cohortibus Mosam trajicimus.
19 „ Horâ 1ª matutinâ in pagum Heef intramus. 5ª matutinâ per arduas vias profecti, sub meridie Spadae Principem matrem etc salutamus.
23 „ Ego cum RUMMIO et GLEZERO Leodici cubo.
24 „ Princeps Leodici exceptus, a meridie Herstallum it, et nocte discedit.
25 „ In pago Genck prandimus. Lommeliâ cubamus.
26 „ In pago Poppel pransi. Vespera Bredam redimus.
27 „ Hagam salvi reversi. Deo laus.
16 Sept. Princeps noctu Hagâ discedit.
17 „ Pransus Zulestenii. Dieram excurrit

In handschrift B:
Breda Spadam. Venatio Velavi.

18 Sept. Redit Zulestenium, ego Ultrajecti cubo.
19 „ Zulesteinium appello.
Bl. 28. 22 „ Princeps post coenam nocte pluviâ et obscurissimâ, solo BUATTIO comitatus Zulestenio Dieram equitat.
23 „ Cum totâ nocte oberrasset 8a matutinâ Dieram venit. Nos Eedam venando appellimus. Princeps eo accedit ad vesperam.
28 „ Princeps exiguo comitatu Cliviam proficiscitur.
29 „ Redit Eedam.
30 „ Dieram it, comitatus solo BUATIO.
1 Octob. Cum filio CONSTANTINO Dornam, Lambroek, Starkenburgh, Beverweert, Odyck, Bunnik, utrumque Meliswaert lustro, Ultrajecti cubo.
2 „ Comitatus Principis Zulesteinii prandet. Princeps eo vespere appellit.
3 „ Hagam Ultrajecto proficiscor.

1648.

24 Jan. Princeps GULIELMUS Gubernator Hollandiae in Curiam Provincialem introducitur.
25 „ Obit JOANNES SPYCKIUS meus.
21 Mayi. Horâ 5a matutinâ Princeps LUDOVICA Electrix parit filium primogenitum Cliviae.
20 [Junii.] Hagâ Willemstadt proficiscor.
21 „ Beyerlandiae cubo.
22 „ Hagam redeo ante meridiem.
30 Julii. A meridie Hagâ discedo, Leidâ nave vehor.
31 „ Ultrajectum appello. Rhenii pransus, Arnhemi cubo.
1 Aug. Neomagi pransus, Cliviae cubo.
2 „ Baptisma GULIELMI HENRICI, Principis Brandenburgici.
7 „ Cliviâ Neomagum redeo.
8 „ Nave Zulichemum vehor.
12 „ Curru Tielam, hinc nave Neomagum advehor.
20 „ Princeps Hagâ Neomagum advenit.
21 „ Princeps CONDAEUS aciem LEOPOLDI profligat.
22 „ Princeps Cliviam proficiscitur.
25 „ Redit Neomagum.
27 „ Princeps Dieram, nos Arnhemum profecti.
28 „ Nos Beeck Bergae cubamus.
29 „ Swollae, cum adveniens Dierâ Princeps venatum iret.
30 „ Dichlinge pransi, Echtae cubamus.
31 „ Beilae pransi, Assen cubamus, et appellit Princeps.

In handschrift B:
1648. In Curiam Hollandiae introducitur Princeps. Baptism. Cliviae.

1 Sept. In coenobio Assen pransi, Groningam appellimus.
5 „ Princeps Hagam excurrit vano rumore de adventu Principis Walliae, ego cum filio, WYNBERGIO, EHRENREITERIIS duobus, et WELDEREN Delfzielae pransus, Embdae cubo.
6 „ Pransi Embdae, Aurici cubamus.
7 „ Santhorsto reduces, cum Comite Oostfrisio pransi, Logen cubamus.
8 „ Jentaculo sumpto Lierortam visimus trajectoque Amaso per Hoogbunde in Langackker pervenimus, et ibi cubamus.
9 „ Per Bellingwoude Zuydtbroekiam usque navigamus.
10 „ Redimus Groeningam.
11 „ Princeps Groeningam redit.
29 „ Princeps 2do Hagam excurrit ad Principem Walliae. Ego cum Filio, RUMMIO et MANSARTO, per Reiderdiep Oostmahornum usque navigo.
30 „ Per Aignum Doccummam navigamus, ibi pransi Leewardiam usque nave vehimur. Princeps a meridie Hagam appellit.
1 Octob. Princeps Brielam it ad Principem Walliae et redit. Nos lustratâ Lewardiâ pransi Franekeram navigamus.
2 „ Mane Harlingam vehimur et pransi per Franequeram Lewaerdiam redimus.
3 „ Groningam redimus impulsi tempestate validissimâ.
15 „ Princeps 7^â matutinâ Groningam redit. Bl. 29.
24 „ Discedo Groningâ, cubo Runae.
25 „ Princeps Groningâ discedit. Ego ad Swartesluys conscensâ navi Principis, circa meridiem, septimâ matutinâ Amstelodamum appello. Princeps Hagam redit.
26 „ Amsterdami maneo.
27 „ Hagam cum filio CONSTANTINO salvus redeo. Deo Laus.
10 Nov. In Brabantiam ablegatus, cum filio, juniore BERINGAMIO et POSTIO. Dordracum appello.
11 „ Ad Zypam usque navigamus.
12 „ Ad Berg op Zomum anchoram jacio.
13 „ Antwerpiae appello.
14 „ Magistratui mandata publice expono.
21 „ Discedo Antwerpiâ et Willebroeck usque navigo.
22 „ Willebroek discedo et sub meridie Bruxellam appello.
24 „ Nomine Principis ut Vicecomitis Antwerpiae sacramentum... curiae Brabantiae dico.

In handschrift B:

Groningam iter et introitus.
Vicecom. Antwerp. causa Antverpiam et Bruxellas mittor.
Antverpiae a Jesuitis coena exceptus, prandeo a magistratu.

26 Nov. Archiduce LEOPOLDO convento, navem vespere conscendo.
27 „ Discedo Bruxellâ, et Antwerpiam appello.
28 „ Successum itineris, magistratui Antverpiensi publice refero.
29 „ Prandio a magistratu, coenâ a Jesuitis excipior.
1 [Dec.[1])] Antverpiâ discedo 7ª vespertinâ.
2 „ Versus Killam anchoram jacio.
3 „ Hagam redeo. Deo Laus.
26 „ In Frisiam Orientalem ablegatus Ultrajecti cubo.
27 „ Elspeet cubo.
28 „ Swollae pransus Ruynam usque pervehor.
29 „ Suydlaeren cubo.
30 „ Bellingwoldae cubo.
31 „ Leerae pransus Auricum appello.

1649.

3 Jan. Auricâ discedens Leerae cubo.
4 „ Transmisso per glaciem Amaso, difficillimo itinere Bellingwoldam pervenio.
5 „ Iterum molesto itinere Westbroekam pervenio, pransus Suytbroekae.
6 „ Groningae prandeo et cubo.
7 „ Assen pransus, Beilae cubo.
8 „ Ad vicum pransus, Swollae cubo.
9 „ Cubo Voorthuzae.
10 „ Prandeo Amersforti, cubo Ultrajecti.
11 „ Ultrajecti quiesco.
12 „ 4 horis (pransus tamen Bodegraviae) Leidam equo decurrens, Hagam post meri diem appello.
1 Feb. CONSTANTINUS meus cum Legato PAWIO in Angliam proficiscitur.
3 „ Exiguo navigio, vento prospero sed intenso, Roterodamo discedentes navigant.
4 „ Quintâ pomeridianâ Graenowici appellunt.
5 „ Londinum properant.
9 „ CAROLUS I Magnae Britanniae Rex inaudito parricidio capite truncatur.
11 Mart. CONSTANTINUS meus ex Angliâ redux. Deo Laus.
21 „ CONSTANTINUS meus in Galliam proficiscitur. Habeat te comitem, Deus meus!
7 Juni. Ad Electorem Brandenburgiae ablegatus Cliviam. Hagâ Rhenam usque provehor.
8 „ Appello Cliviae.
12 „ Discedo Cliviâ, prandeo Ravesteinii, cubo Sylvae ducis.

In handschrift B:
In Frisiam Orientalem difficillimo itinere ablegor.
1649. 11 Mart. CONSTANTINUS cum PAVIO Angliam.
21 May. in Galliam profectus. Ego Breda Cliviam ablegatus.

1) Het handschrift heeft hier abusievelijk *Nov.*

13 Junii Appello Bredae ad Principem re bene gestâ.
18 „ Cum Principe Hagam redeo circa 3^{am} pomeridianam. Bl. 30.
25 „ Cum Principe per Stryam rursus Hagâ Bredam appello.
29 „ Rex magnae Britanniae Bredâ Antwerpiam proficiscitur.
30 „ Princeps Bredâ discedit, in navi cubat. Ego per Sevenbergam et Clundert Willemstadium eo.
1 Julii. Princeps Hagam redit. Ego Willemstadio Dortam usque provehor et in navi cubo.
2 „ Exceptus a magistratu Dordraceno Hagam eo, et appello vesperi.
8 Aug. Cum Principe Roterodamo vela faciens, praetoriâ conscensâ ad Cataractum Strianam, Bergam usque navigo.
9 „ Lustrato propugnaculo Crucis, solus Antverpiam navigo, et ibi pernocto.
10 „ Antverpiâ 5 horis Gandavum excurro.
11 „ Gandavum lustro.
12 „ Brugas appello navi ordinariâ.
13 „ Slusae cubo, inopiâ curruum. Principe Middelburgum pervecto.
14 „ Per Flissingam Middelburgum advehor.
19 „ Cum Principe post meridiem Verâ discedo.
20 „ Princeps ad Ysselmundam cum curru lapsus, mediâ nocte Hagam pervenit. Ego sesquihorâ subsequor.
22 Sept. Cum GLEZERO et filio CHRISTIANO Hagâ discedo, et cubamus Monnikkelandiae.
25 „ Per Poederoyen, GansOyen, Waelwyck et Loon Tilburgum pervenimus.
26 „ Turnhoutae pransi, Herentalii cubamus.
27 „ Inspectâ Tongerloâ et Westerloâ in Aspricolle prandemus et Diestae cubamus.
28 „ Lustro Zeelhemium meum, et ibi prandeo apud Carthusios.
29 „ Baalae pransi inspectâ Postel Abbatiâ, Hilvarenbecae cubamus.
30 „ Oosterwici pransi per Heusdam et Pouderoyen, illi in Monnikkelant, ego Zulichemium diverto.
1 Octob. In Monnickelandia cubo.
2 „ Goudae pransus, solo cum filio Hagam redeo.
12 „ Cum CHRISTIANO filio Harlemi profectus Amsterodamum appello 3^{a} pomeridianâ post coenam Ultrajectum navigo.
13 „ Mane Ultrajecti Principi occurro, atque una Rhenae pransi, vespere Dierae cubamus. CHRISTIANUS Arnhemi.
14 „ CHRISTIANUS per Dieram proficiscitur Ter Burgh, atque inde postero die Ben-
15 „ themium ad Comitem HENRICUM, in Daniam euntem.
16 „ Dierâ Beekbergam profecti, ibi manemus.

In handschrift B:
CHRISTIANUS in Daniam cum comite HENRICO. Redit 20 Dec., discesserat 14 Oct.

21 Oct. Princeps Embricum excurrit Principi Electori valedicturus.
22 „ Princeps terrâ Hagam it, ego Harderovici pransus, magnâ tempestate 5 horis Amsterdamum navigo, ac tota nocte in anchoris maneo.
23 „ Egressus navi Amstelodami per Lacum Harlemensem 3 horis Leidae navigo, et versus 6am vespertinam Hagam redeo. Deo Laus.
20 Dec. Redit CHRISTIANUS meus a Daniâ sospes. Deo Optimo Maximo Laus in aeternum.
28 „ Hagâ cum Principe Ultrajectum profectus.
29 „ Arnhemum ad Comitia appellimus,

1650.

3 Jan. Arnhemo curru, ego in equis, discedimus Neomago navigamus Creveceuram usque. Princeps Sylvam ducis equo intrat, nos Heelae cubamus.
4 „ Sylvae ducis copias lustramus.
7 „ Bredam profecti, ibi cubamus.
Bl. 31. 10 „ Bredâ discedimus. Sylvae ducis cubamus.
11 „ Graviae pransi Neomagum appellimus.
12 „ Magistratu formato, a prandio navem conscendimus.
13 „ Hagam salvi redimus, Deo Laus, circa meridiem.
18 „ Assisto nomine Principis Baptismati HENRICI GULIELMI, filii GISBERTI VAN HEERDT Roterodami.
13 April. Cum Principe Hagâ profectus, cubo Bredae, ubi Rex Magnae Britanniae.
20 „ Hoogstratum lustro.
21 „ Sub vesperam Bredâ discedimus, ad Moerdyck navem conscendimus..
22 „ Mane Hagam redimus.
8 Junii. Cum Principe ac deputatis Ordinum Generalium Dordracum appellimus.
11 „ Gornichemi cubamus.
12 „ Schoonhoviae cubamus.
13 „ Goudae cubamus. Princeps Hagam excurrit.
14 „ Redit Princeps Goudam.
15 „ Rotterdami cubamus. Princeps Hagam excurrit.
16 „ Redit Princeps, me praemittit Brielam, et sequitur, ibi cubamus.
17 „ Praemittor Schiedamum, sequitur Princeps. Delfis non accepti. Hagae cubamus.
18 „ Alcmariae cubamus
19 „ Alcmariae subsistimus.
20 „ Hornae prandemus. Enckhusiae cubamus.
21 „ Purmurendae cubamus.
22 „ Praemittor Edamum, Monnickendami cubamus.
23 „ Amsterdami cubamus.

In handschrift B:
1650. Iter per Hollandiam. Lovesteinii. Amstelodamum obsessum. Beeckberg.

24 Junii. Harlemi cubamus.
25 „ Hagam redimus cum Principe.
27 „ Ego Amsterdamum proficiscor cum CHRISTIANO ad nuptias JACOBI BECKER et I. GASPARIS HATTINGII.
28 „ Nubunt.
1 Julii. Redeo Hagam solus.
2 „ CHRISTIANUS redit.
16 „ Obit MARGARETA VALCKENBURGIA, vidua MARCI VOGELARII 3ª matutinâ Amsterdami.
30 „ Detinentur DE WITT, DE WAEL, RUYL, DUYST VAN VOORHOUT, KEISER et STELLINGWERF.
31 „ Cum Principe Amsterodamium proficiscor; detenti Louvesteiniam vehuntur.
1 Aug. HOUTSTEINIUS cum litteris Amsteldamum missus. Exeunt DE GRAEF, VERDOES CLOECK et TULP.
2 „ Redeunt 7ª matutinâ et 8ª vespertinâ, et in castris manent.
3 „ Mane concludunt pacem. Vesperi referunt ratihabitionem.
4 „ 2ª matutinâ discedo. Princeps circum meridiem. Omnes Hagam revertimur.
26 „ Princeps Hagâ Dieram usque currit, ego Ultrajecti cubo.
28 „ Cubo Arnhemi.
29 „ Dieram appello.
30 „ Beeckbergae cubamus.
4 Sept. A prandio Putenam profecti, ibi manemus.
6 „ Cubo Amersforti, Princeps Ultrajecti.
7 „ Princeps Hagam redit, ego Ultrajectum.
9 „ Prandeo Spyckae, cubo in Munnikkelandiâ.
10 „ Cubo Zulichemii.
11 „ Cubo in Munnikkelandiâ.
12 „ Cubo Hofwici.
13 „ Redeo Hagam.
8 Octob. Cum Principe Zutphaniam profectus, naviculâ Woerden, inde equis meis Ultrajectum.
9 „ Rhenae cubo cum Principe in pago Reinkom.
10 „ Arnhemi cubamus. Princeps venatur et Dierae cubat.
11 „ Zutphaniam appellimus. Princeps frustra expectatus circa mediam noctem appellit.
15 „ Beeckbergam venimus. Bl. 32.
22 „ Dieram venimus.
28 „ Princeps subaeger Arnhemum vectus, navi Rhenum descendit et post mediam noctem Hagae appellit. Ego equis Renkom usque, inde curru cum POSTIO Ultrajectum feror et ibi cubo.

29 Octob. Princeps e variolis discumbit.
30 „ Ego cum POSTIO, navi Amstelodamum vehor.
1 Nov. Per Harlemum, Nordwicum et Sceverinam Hagae redeo.
6 „ Obit salus Patriae GUILIELMUS clementissimus Princeps meus, prope nonam vespertinam. Miserere populi hujus et mei, o Magne Deus.
14 „ Parit Princeps Regia Principem Posthumum incredibili gaudio omnis populi.
15 Dec. Circa mediam noctem obit CORNELIUS MUSCH, Graphiarius ordinum Generalium.
17 „ Graphiarii munus..... RUYSCH.

1651.

7 Jan. ROSSETER SUSANNAM meam incipit instituere ad Citharam.
8 Mart. Pompa funebris Hagâ Delphos ducto Principis GULIELMI Auriaci.
4 [—[1]] Comite CHRISTIANO meo, S[t]. Martensdyckam proficiscor, decimas Principis venditum.
5 „ Ibi decimas vendo, et meridie affinem et sororem in S[te]. Annelandiâ viso.
6 „ Decimas in Scherpenisse vendo, cum iisdem amicis a Stryen. Antwerpiam usque navigo.
7 et 8 Antwerpiae moramur.
9 „ Bruxellas appellimus, lustratâ prius Vilvordiâ.
10 „ Ibi manemus, sub noctem discedimus.
11 „ Lustratâ Rupelmunda Antverpiam a meridie appellimus, nocte discedimus.
12 „ 10[â] vespertinâ Willemstadt appellimus.
13 „ Conscensis curribus Oudenboschi prandemus. Bredae cubamus.
14 „ Bredae moramur.
15 „ Tilburgi prandemus et cubamus.
16 „ Sylvae ducis moramur.
17 „ Zulichemii prandemus et cubamus.
18 „ In Monnikkelandt prandemus et cubamus.
19 „ Ibidem moramur.
20 „ Hagam redimus.
3 Octob. Filia Clavicymbalo doceri incipit.
11 „ PHILIPPUS Leidam ad studia.
2 Nov. Proficiscor navi Zulichemum.
3 „ Appello.

In handschrift B:

Princeps GUILIELMUS obit 6 Nov.
14 Nascitur GUILIELMUS HENRICUS Princeps.
1651. Funus Principis GULIELMI 8 Mart.
11 Oct. PHILIPPUS Leidam ad studia.
LUDOVICUS cum CATSIO, etc in Angliam.

1) In het handschrift niet ingevuld.

7 Nov. In Monickelandiâ cubo.
8 „ Gornichemi cubo.
9 „ Ultrajecti cubo.
11 „ Secundo Rheno-leccâ Roterodamum navigo et Hagam redeo.
20 Dec. LUDOVICUS meus cum Legatis CATSIO, SCHAEPIO, et VAN DE PERRIO in Angliam proficiscitur. Deum habeat comitem.

1652.

7 Mart. Princeps Avia Cliviam profiiciscitur. Bl. 33
11 April. Cum POSTIO Hagâ discedo et cubo in Clundert.
12 „ Rationibus agrorum ex mandato Senatus praesideo cum BEAUMONTIO Collegâ, Cubo Willemstadii.
16 „ Hagam redeo.
22 „ Obit vir et amicus eximius meus GLEZER. [1])
26 „ Cum CNUITIO et BEAUMONTIO Collegis Clivíam ablegatus ad contractum antenuptialem Principissae ALBERTINAE. [2]) Hagâ discedo et Leidae cubamus.
27 „ Ultrajecti quiescimus.
28 „ Arnhemi cubamus.
29 „ Neomagi pransi, Cliviam appellimus circa vesperam.
2 Mayi. Nuptiae peraguntur splendidissime.
4 „ Ferior violento militis pugno deinceps o(mnes) [3]) visi.
5 „ Ad sanctos excurro cum BREDERODIO.
10 „ Cum BREDERODIO navigo St Andreae usque, et ipse porro Gornichemii cubo.
11 „ Ultrajecti cubo.
12 „ Hagam redeo.
23 „ Obit Hagae Dus D'ASPEREN.
11 Juny. Obit prope Antverpiam affinis meus A. VAN DORP.
12 „ Cum KNUTIO et BEAUMONTIO in Frisiam evocatus. Amsterdami cubo, assumpto CHRISTIANO filio.
13 „ Per Wormeram, et Bemestriam, cis Hornam, Enchusam usque vehimur.
14 „ Vento valido et adverso versus vesperam in de Lemer appellimus.
15 „ Principissa cum Comite GUILIELMO et uxore in 't Heereveen appellunt.
18 „ Principes magno comitatu et splendore Leowardiam vehuntur.
24 „ Ego cum Collegis Leowardia discedens apud dominum WALTA prandeo.

In handschrift B:

1652. GLESER obit. Cum KNUTIO et BEAUMONTIO Cliviam ad contractum antinuptialem ALBERTINAE. Cum iisdem in Frisiam evocatus, nupta principissa.... GUILIELMO Com.

[1]) GLESER was Hopman geweest van den Prins van Oranje, „zynde een kryghskundigh, ervaren en bemint Heer." Hij was gehuwd met ISABEAU RATALLER DOUBLET. Zie de genealogische Bijlage DOUBLET.

[2]) Graaf WILLEM, Stadhouder van Friesland, Groningen, enz., huwde met ALBERTINA AGNES, tweede dochter van FREDERIK HENDRIK

[3]) Het handschrift heeft hier: ò.

25 Juny. Bolswardâ et Snekâ lustratis, Worcomi cubamus cum illi per Franekeram et Harlingam iter fecissent, et Bolswardiae occurrissent. Cum BEAUMONTIO in praetoriâ Comitis HENRICI, Medemblicam transnavigo (lustrata Hindelopiâ, Molkwerâ et Staverâ) duabus horis et ½. KNUTIUS Amstelodamum solus navigat, ego lustrato Huygenwaerdt, Schagae cubo.

26 „ Lustrato het Oogh, et Pettenii pransus, Egmondae op de Hoeve cubo.

27 „ Per Leidam in Vitaulium vehor et ibi cubo.

28 „ Hagae sanus redeo. Deo Laus.

9 July. Cum CHRISTIANO meo in Flandriam profectus Dordraci cubo.

10 „ Tholae cubo.

11 „ Sandae in Agro Hulstiensi cubo.

12 „ Ibidem decimas Principis vendo. Hulstae apud Comitem HENRICUM Nassavium comiter exceptus diverto.

13 „ CHRISTIANUS Gandavum excurrit, ego in equo Aggeribus Calloanis lustratis Antwerpiae cubo.

15 „ Ducissae Lotharingiae in domo DUARTIâ innotesco, cum me visum venisset! CHRISTIANUS Antverpiam venit.

17 „ Antverpiâ curru Bergh op Zomium vectus, alio item curru Willemstadt appello.

18 „ Navi Roterodamum vectus. Hagam redeo. Deo Laus sit.

4 Aug. Dispersa classis Reipublicae ad Hitlandiam foedâ tempestate.

6 „ In Monnikkelandt et Zulichem proficiscor (quo CONSTANTINUM praemiseram) cum LUDOVICO et PHILIPPO rhedâ.

9 „ Obit FREDERICUS MAURITIUS DE LA TOUR Dux BULLIONEUS.

10 „ Redeo Hagam cum tribus filiis, navi.

20 „ PHILIPPUS Institutionis Juris incipit sub TEN ULIO.

7 Nov. Obiit Hulstae Comes HENRICUS Nassovius amicus meus non e multis, ingenti meo maerore.

5 Dec. Obit horâ 2dâ matutinâ affinis meus PHILIPPUS DORPIUS.

1653.

Bl. 31. 12 Jan. Obit Dna SOMMELSDYCKIA mater.

15 „ Obit Bredae ISABELLA ALEWIJN.

17 „ Obit THOMAS MORGAN Hagae.

18 Febr. Vitaulium Typographo excudendum trado.

14 Mayi. Ultrajecti cubo.

15 „ Vianae Dominum DE BREDERODIUM inviso.

17 „ Vianae Ultrajectum, cum BREDERODIO redeo.

18 „ In Vitaulio cubo.

19 „ Hagam redeo.

3 Julii. Geertrudinbergam assumpto LUDOVICO proficiscor, et a meridie appello.

4 Julii. Decimas Principis vendo.
5 „ Decimas Zwaluwae vendo, et Rosendaliam usque excurro.
6 „ Bergis ad Zomam conscensâ nave ad Ste Annae munimentum appello et in domo Zande cubo.
9 „ Decimas Principis ibi vendo, et mox Antverpiam adnavigo.
13 „ Antverpiâ Sevenbergiam currû vectus, conscensâ navi vento et aestu adversante extra Killam obhaereo.
14 „ Dordraci pransus, curribus Hagam redeo. Deo Laus.
3 Sept. Obit Spadae CLAUDIUS SALMASIUS.
3 Oct. Obit Leidae MARCUS ZUERIUS BOXHORNIUS.
12 Nov. Obit Antverpiae GASPARUS DUARTE aetatis 71o.
2 Dec. Fonticulum mihi supra genu sinistrum applicant dr. LANSBERGIUS et Chirurgus PIERRE FRANCOIS.
29 „ Alterum mihi fonticulum in brachio dextro iidem faciunt.

1654.

19 Jan. Fonticulum in cervice factum Ao 1645 occludi sino.
14 Mayi. Obit ALBERTUS JOACHIMI Senex nonagenarius, et quod excurrit contutor meus 5â matutinâ.
20 „ Obit excellentissimus Musicus PETRUS DE VOIS caecus 4â matutinâ.
10 Junii. Obit CATHARINA REINST, vidua SAMUELIS BLOEMAERTS.
4 Julii. Hagâ discedo, comitibus CHRISTIANO et LUDOVICUS meis, et nepote PHILIPPO DOUBLETIO. Goudae cubamus. PHILIPS DOUBLET myn Oom en Schoonvaeder.
5 „ Prandemus Gorichemii. Cubamus in Monnikkelandiâ.
6 „ Prandemus et cubamus Zulichemii.
7 „ Prandemus Bommeliae, cubamus Sylvae ducis.
8 „ Prandeo cum BREDERODIO et fratribus MARIANIS.
9 „ Prandemus cum ZUERIIS, HAENWICI, cubamus Eyndhoviae.
10 „ Decimas Principis Eyndhoviae vendo.
11 „ Prandemus Cranendonck, cubamus Breae.
12 „ Appellimus a meridie Maestrightum.
13 „ Prandemus ad STEIN CALLENFELDIUM, a meridie montem S. Petri visimus.
14 „ Jentaculo Maestrighti sumpto, cubamus Leodii, visimus Jesuitas etc.
15 „ Leodium lustramus comite VAN DER VEKIO. Donam de St. Sepulchro visimus.
16 „ Redimus navi Maestrichtum.
17 „ Jentaculo sumpto Maestrighto Aquisgranum appellimus.

In handschrift B:

1653. Obit Spadae SALMASIUS 3 Sept., Leidae BOXHORN 3 Oct., GASP. DUARTE 12 Nov. aet. 71.
1654. Obit 14 Maii JOACHIMI nonagenarius. 20 May PETRUS DE VOIS caecus. Spadam iter etc.

18 Julii. Borcheti lavamus. Aquisgrani prandemus, templum etc lustramus.
19 „ Limburgi prandemus cum Comitissa GROBBENDONKIâ Gubernatrice et Spadam appellimus.
20 „ Appellit Spadae Rex magnae Britanniae.
22 „ Occipio potum aquarum Spadanarum.
10 Aug. Franchimontum Arcem, et Polecram pagum lustro.
13 „ Stavelo excurro.
18 „ Finem bibendi aquas Spadanas facio.
21 „ Cum STEINCALLENFELDIO et ROMERO Spadâ Lutzenburgum versus in equis proficiscor, cubamus Butgenbach.
22 „ Lustro Principis nemora, Richelbosch, Schut(?)Bosch, 3 dominorum nemus et Kuchelscheid.
23 „ Lustro nemora Hasselt, Sleiden, Rurbosch et Eicht, cubamus St. Vithi.
24 „ Lustro nemus Wampacherhard, ubi occurrit J. BIENES, et me Duysburgum conducit.
Bl. 35. 25 „ Lustro nemora de Haghe et Utersbosch.
27 „ Lustro nemus Camerforst et appello Viandae.
28 „ STEINCALLENFELTS Lutzenburgum proficiscitur.
30 „ Lustro prope Viandam nemus Paelscheid.
31 „ Iterum lustro nemus Camerforst.
1 [Sept.] Redit STEINCALLENFELTS Viandae.
3 „ Viandâ Treveros profectus. Echternachii cubo, cum Abbate coenatus.
4 „ Circa meridiem Treveros appello.
5 „ Naviculâ prono Mosellâ Treveris profectus cubo in pago Leinen. STEINCALLENFELTS et ROMER Aquisgranum proficiscuntur.
6 „ Cubo in pago Reilen, pransus Traerbach.
7 „ Pransus Cocheim, cubo in pago Caerden.
8 „ Circa meridiem Confluentiae appello. Lustro arcem Hermanstein Ehrenbretstein.
9 „ Prono Rheno, Lintzii pransus, cubo Bonnae.
10 „ Ante meridiem Coloniae appello.
12 „ Colonia discedens circa vesperam, Dusseldorfiae appello.
13 „ Versus meridiem discedens circa 3am pomeridianam ad Enkenbergh. Relictâ naviculâ pedes Moersam ambulo ubi eodem die appellit Princeps GUILIELMUS Nassavius cum uxore.
14 „ Princeps Aquisgranum proficiscitur.
16 „ Cum Gubernatore CLOETIO et GEORIO Linnii incessum venditioni bonorum Principis, et Creyveldae cubo.
17 „ Lustratâ arci Cracoviâ, Moersam redeo.

---

1) Het handschrift heeft abusievelijk: *AUG.*

19 Aug. Moersâ discedo. Viso Ysselsteinium Orsoniae, et Principem FREDERICUM Nassavium Rhynberkae, prandeo in Ossenbergh, et ibi navem conscendo.
21 „ Neomagum comitibus meis ostendo.
22 „ Sani sospitesque Hagam redimus. Deo laus in saecula.
12 Oct. Delphi incenso pulvere pyrio miserrimâ clade afflicta.
30 „ Obit dominus BERCHEMIUS, Consiliarius Status.
6 Dec. Obit Middelburgi 3ª pomeridianâ I. KNUTIUS, Collega meus.

1655.

8 Jan. BRUN filiam meam instituere incipit.
16 „ Nascitur proles mascula Electoris Brandenburgiae Stetini circa 10am matutinam.
20 Martii. Cum BEAUMONTIO, BUSERO et KETTING ablegatus, appello Amstelodamum.
23 „ In Senatu Consulum verba facio.
24 „ Hagam redimus.
2 April. Obit Antverpiae insignis artifex JOANNES COUCHET. [1])
7 „ Obit Collega meus CROMMOM, juvenis brevissimo morbo, 10ª matutinâ.
28 Juni. CHRISTIANUS et LUDOVICUS meus cum cognato P. DOUBLETIO in Galliam profecti. Utantur duce Deo Optimo Maximo.
1 Juli. Obit 4ª matutinâ THEOPHILUS A CATS.
4 „ Cum CONSTANTINO meo Hagâ discedo, prandeo in Beyerlant, cubo Willemstadt.
5 „ Cubo in Princeland.
6 „ Decimas ibi vendo.
7 „ Steenbergae decimas vendo.
8 „ Sororem et affinem viso in Ste Annelandt.
9 „ A Stryenham navigo in Polder van Namen, et in Zande cubo.
13 „ Decimas in Zande vendo, appellunt eodem soror et affinis.
14 „ Trans Hulstam curru vehimur Antverpiam.
17 „ Saluto marchionem NEW CASTEL. Bl. 36.
18 „ Vespere cum SWANNIO et DUARTIO Bruxellas proficiscimur.
19 „ Appellimus Bruxellas ante meridiem. Saluto ducissam Lotharingiae. [2])
20 „ Saluto reginam Sueciae, et intersum una Tragoediae.
21 „ Denuo accedo Reginam, et commeatu accepto discedo.

In handschrift B:
1655. Amsterdamum cum BEAUMONTIO, BUSERO et KETTING ad magistratus mittor.
2 April. Obit COUCHET.
CHRISTIANUS et LUDOVICUS cum P. DOUBLET in Galliam profecti 28 Jun.
Reginam Sueciae Antverpiam saluto.

1) Zie over dezen beroemden vervaardiger van muziekinstrumenten Dr. W. J. A. JONCKBLOET en Dr. J. P. N. LAND, *Musique et Musiciens au XVIIe Siècle*, bl. CLXX.

2) Zie over BEATRIX DE CUSANCE, princesse de Cantecroix, gehuwd met KAREL IV van Lotharingen, het laatst aangehaalde werk, b. CCXXX en de aldaar geciteerde *Bulletins de l'Académie Royale de Belgique*, 2e Serie; tome XXXI, p. 871.

22 Juli. Vuram visimus et Lovanii cubamus.
23 „ Montacutii prandemus, Diestae cubamus.
24 „ Bladen cubamus, pransi Balen.
25 „ Sylvam ducis appellimus.
27 „ Soror et affinis Aelstae me exponunt, ipsi Hagam tendunt, ego Zulichemum.
28 „ Monnikkeland viso et Pouderoyam.
30 „ Prandeo Bommelii.
31 „ Sub vesperam navigo domum cum familiâ.
1 Aug. 5ª matutinâ Roterodamum appellimus. 8ª Delphos, ibi pransus. Hofwici cubo, caeteri Hagam eunt.
2 „ Hagam redeo. Laus uni Deo.
3 Sept. Obit pridie Natalis mei D. DE BREDERODE Petershenii hydropicus et Erysipelate correptus.

MAURITII fratris, avi mei, filius.

26 Octob. CHRISTIANUS HUGENIUS [1]) uxorem ducit Bruxellis..... de BERGAIGNE raptam.
27 „ Princeps Avia Berlino redux.
16 Dec. Molestum iter Zulichemum ineo, cubo Alblasserdam.
17 „ A 4ª matutinâ curru Gornichem vectus, cubo in Monnikelandt.
18 „ Prandeo Zulichemii, cubo Bommeliae.
19 „ Trans Wahalim pedes, Gornichemum eo.
20 „ Curru domum vehor. Deo laus.

1656.

17 Jan. Princeps Regia in Galliam proficiscitur.
9 Mart. PHILIPPUS meus cum legatis ad Regna Sueciae et Poloniae SLINGELAND, DORP VAN MAESDAM, DE HUBERT et YSBRANTS Hagâ discedit.
20 „ Cum CHRISTIANO et LUDOVICO Zulichemum profisciscor.
21 „ Appellimus Zulichem.
26 „ Cubamus in Monnikkelandt.
28 „ Redimus Hagae.
2 April. Cum KETTINGIO et GROTIO Hagâ discedo. Roterodami cubamus.
3 „ Prandemus Dordrechti et in Killâ navem OBDAMII conscendimus.
4 „ Prandemus Willemstadii ad Vianam in anchoris pernoctamus.
5 „ KETTINGIUM versus Tholam exponimus, tempestate cogimur ad Roemerswael subsistere.
6 „ Ad Antverpiam post portas clausas anchoram jacimus.
7 „ Diem unum Antverpiae moramur.

In handschrift B:
Obit Petershem BREDERODIUS 3 Sept.
1656. PHILIPPUS cum Legatis SLINGELAND, DORP, DE HUBERT, YSBRANTS in Sueciam et Poloniam 9 Mart.
Cum BEAUMONT ad Archiducem LEOPOLDUM missus comite GROTIO.

1) Zie de genealogische Bijlage HUYGENS.

8 April Bruxellas appellimur, quo BEAUMONTIUS praecesserat.
24 „ Archiducem convenimus.
29 „ Archidux LEOPOLDUS suâ manu auspicatur fossam Bruxellis Hallam, et porro ad Mosam perducendam.
1 May. Obit mane neptis mea JOANNA DE WILHEM.
2 „ Intersum musicae privatae Archiducis ab ipso invitatus.
3 „ Eidem denuo, rogatus iterum. Archidux donat mihi Poematum suorum Italicorum librum novum.
6 „ Archiduci valedico, humanissime exceptus et dimissus.
9 „ Commissariis Regiis mandata nunc primum exponimus.
11 „ DON IAN CoMt te brVsseL.
29 „ Obit JACOBUS SANGLIER prope Bruxellam Etterbekae.
3 Juni. DON ESTEVAN DE GAMARRA Bruxellam venit. Bl. 37.
20 „ Dominus JOANNES Austriacus ad exercitum proficiscitur.
22 „ Bruxella per Dilighom Abbatem Grimbergam profectus, ibi cubo.
23 „ Loudezeel et alios pagos visito, prandeo Mair, per Vilvordam et Epeghem Machliniam profectus, ibi cubo.
24 „ Prandeo in Abbatiâ Sti. Bernardi, Antwerpiae cubo
26 „ Antverpiâ curru per Zevenbergam Moerdikam profectus. Dordraci cubo.
27 „ Hagam redeo. Deo Laus in saeculo.
18 Aug. Per lacum Harlemensem Amsterdamum profectus, ibi cubo.
19 „ Cum MAERSSEVENIO, VOGELARIO et PISONE Maersseveniae cubo.
22 „ Per Woerden profectus, Hagam redeo.
4 Sept. Cum affine et sorore DOUBLET, item CONSTANTINO et CHRISTIANO filii Ultrajectum profectus, ibi pernocto.
5 „ Lustratis Vechtae ripis, Nieuwerslusae cubamus.
6 „ Amsteldami prandemus, coenamus et cubamus.
7 „ Harlemi suburbana lustramus.
8 „ Heemsteede pransi, lustratâ arce, Leidam pergimus et ibi pernoctamus.
9 „ Voorburgi prandemus, ego in Vitaulio subsisto, caeteri Hagam redeunt.

1657.

20 Jan. Cum BEAUMONTIO Bruxellam ablegatus, Roterodami cubo.
21 „ Trajectâ Mosâ pedites imus ad Cuypersveer, et pransi Pietershoeckii cubamus ad Stryensvelt.
22 „ Trajecto Hollants Diep curribus Bredam vehimur, in pago Sundert pernoctamus.
23 „ A meridie Antverpiam appellimus.
24 „ Antverpiâ moramur.

In handschrift B:
1657. Cum BEAUMONTIO ad Principem dominum JOHANNEM ablegatus.

25 Jan. Bruxellam appellimus.
2 Febr. Principem dominum JOANNEM Austriacum convenimus.
22 „ Sententia contra Principem fertur.
24 „ Denuo ad Principem admissi valedicimus.
25 „ Discedit BEAUMONTIUS.
26 „ Vespere Bruxellis discedo.
27 „ Antverpiam appello.
3 Mart. Antverpiâ discedo.
4 „ Dordracum mane appello. Roterodami prandeo et Hagam redeo. Deo laus sit.
11 April. Cubo Roterodami.
12 „ Cubo in Niervaert transmissis insulis.
13 „ Intersum publicis Rationibus ibidem.
14 „ Discedo Niervaert, prandeo Roterodami, cubo in Vitaulio.
16 „ Hagam redeo.

PHILIPPUS HUGENIUS patruus, natus 12 Octob. 1633, horâ 10ª denatus 14 Maji 1657.

14 May. Obit Marienburgi in Prussiâ, horâ 4 matutinâ, dilectissimus meus PHILIPPUS, cujus fieri non potest ut umquam obliviscar. At sit nomen Domini benedictum.
24 „ Herstallam ablegatus, discedo Hagâ, comitatus LUDOVICO filio, et cubamus Gornichemii.
25 „ Prandeo Zulichemii, cubamus Sylvae ducis.
26 „ Cubamus Eyndhoviae.
27 „ Pernoctamus in Groot Raey.
28 „ A meridie Maestrightum appellimus.
31 „ Appellimus Herstallam, et cubamus Crommense.
8 Jun. Leodium concessimus et ibi remansimus domi domini VAN BENT, canonici S$_t$ Dionisii.
19 „ Huyum excurrimus et Leodium redimus.
22 „ Spadam equitamur, atque ibi divertimur.
25 „ Relicto Spadae LUDOVICO, per Limburgum Aquisgranum. Profectus, cubo in pago Bortscheit.
26 „ Utor balneo.
27 „ Convento Consule Gulpam equito, inde lustrato Falckenburgio, denuo Maestrigtum appello.

Bl. 38.

1 Julii. Navi vectus Leodium redeo. Obit adolescens BREDERODIUS Amicus.
10 „ Leodio Maestrichtum revertor.
13 „ Prandeo Hasselti, cubo apud Cathusios Zeelhemi.
14 „ Cubo Diestae.

In handschrift B:
14 Maji Obit Marienburgi in Prussia PHILIPPUS meus. Herstallam et Leodium ablegatus in itinere nuncium accipio.
Spadam adeo et Aquisgranum.

15 Julii Prandeo Gheelae. Ad Principissam aviam Turnhouti appello.
16 „ Ob intensum calorem nocte Antverpiam proficiscor.
17, 18 „ Appello Antverpiam ante meridiem, ubi eodem tempore expirabat Syndicus EDELHEERIUS amicus meus.
21 „ Ingruente nocte Antverpiâ discedo.
22 „ Pransus Sevenbergae, Ysselmundae cubo.
23 „ Circa meridiem Hagam salvus redeo. Deo Optimo Maximo laus in saecula.
1 August. Ardet Sion, suburbanum HOGENDORPII.
20 „ Cum familiâ Zulichemum profectus.
21 „ Appello mane.
8 Sept. Zulichemo domum cum familiâ revertor.
15 „ Coepi male habere ex morbo, qui me totos duos menses lecto, totos tres domi inclusit.
16 Dec. Coepi post trimestrem morbum domo exire.
17 „ Princeps LUDOVICA Palatina, indicio Reginae relicto mutatae religionis, clam se domo Regiâ proripit.

1658.

27 Jan. Obit affinis meus DAVID DE WILHEM circa horam 1^am^ nocturnam.
1 Febr Terrae mandatur affinis WILHMIUS ad faces.
10 „ Obit Sedani CAROLUS MOLINAEUS nonagenarius.
1 May. Niervaertum ad Rationes ablegatus, cubo ad Sassam Stryense.
2 „ Appello Niervaertum.
3 „ Auditis rationibus, cubo Dordrechti.
4 „ Redeo in Vitaulium.
6 Julii. Prandeo Roterodami, et conscensâ navi Dordrechtum anchoram jacio.
7 „ Appello vesperi proxime Veram.
8 „ Prandeo Middelburgi, excurro Flissingam, et Middelburgum redeo.
2 „ Cum HUBERTO sylvas collesque arenarios Principis lustro et Middelburgi cubo.
10 „ Decimas Principis vendo, post coenam navem conscendo.
11 „ Summo mane vela facio, paulo post meridiem St Maertensdicum appello.
12 „ Decimas Principis vendo.
13 „ Venditis decimis Scherpenisse, ad Stryenham navem conscendo circa meridiem et properâ tempestate Antverpiam navigo, ibi cubo.
16 „ Navi proficiscor St Annam Namurensis, inde curru Sande vehor.

In handschrift B:

15 Sept. Morbo tactus, qui me 3 menses agitavit.
LUDOVICA Palatina clam elapsa.
1658. 27 Jan. Obit affinis WILHMIUS e calculo vesicae.
10 Mart. Obit Sedani CAR. MOLINAEUS nonagenarius.

17 Julii. Vendo Principis decimas.
19 „ Antverpiam navigo, paucis horis validâ tempestate.
26 „ Curru Turnehoutum advehor.
27 „ Monasterium Corsendonckium viso.
29 „ Bredam profisciscor.
31 „ Bredâ Zulichemum vehor et hic cubo.
3 Aug. Discedo Zulichemo, et remis vectus Vitaulium appello.
6 „ Hagam sospes redeo, Deo laus sit.
27 „ Intersum nuptiis Cognati ALBERTI SNOECKAERT et ISABELLAE DOUBLET, cum affine DOUBLET et uxore.
29 „ Amsterdamum proficiscimur.
1 Sept. Per Mudam, Naerdenum, Sgraevelandiam et Amersfortum excurrimus.
2 „ Per Wouwenberg, Lichtenberg, etc Rhenam usque proficiscimur.
4 „ Redimus inspectâ Amerongâ, Dornâ, Beverweert, etc Ultrajectum.
5 „ Hagam redimus.
9 „ Tempestas, cujus ego similem in vitâ meâ non vidi.
13 „ Obit a meridie OLIVARIUS CROMWEL, Angliae, Scottiae et Hyberniae Protector, quo die A° 1598 obiit PHILIPPUS II Hispaniarum Rex.
Bl. 39. 14 Nov. Perit naufragio FRANCISCUS AERSSENIUS Sommelsdici filius ad littus Ziricsaeum.
25 Dec. Obit Amsterdami GUILIELMUS BARTELOTTI.
27 „ Obit Hagae ÆMILIA KINSCHOT, vidua SCHADAEI.

1659.

23 Martii. Obit amicissima MARIA CHARLOTTA VAN DORP circa 1am nocturnam.
28 „ Sepelitur horâ 11a vespertina ad faces in Templo Voorhoutano.
23 [—[1])] Pransus in Vitaulio, cubo Roterodami.
24 „ Lustro bona mea Fynortica, et cubo Niervaertii.
25 „ Praesideo rationibus Principis nomine.
26 „ Decedo circa 6am matutinam sumto jentaculo Dordraci circa primam appello Roterodamum, circa vesperam in Vitaulium.
3 Julii. Proficiscitur in Agrum Hulstense, comitante LUDOVICO et SUSANNÂ meis et nepte CONSTANTIÂ DE WILHEM.
4 „ Appellimus ad castrum Sande.
5 „ Visito ibidem aggeres, et quae eo spectant.
7 „ Excurrimus Hulstam.
8 „ Decimas Principis ibi vendo.

In handschrift B:
27 Aug. SNOECKARD. nuptiis intersum Harlemi.
Obit CROMWEL 13 Sept. Perit naufragio AERSSENIUS 14 Nov.

[1]) In het handschrift niet ingevuld.

9 Julii. Antverpiam nave vecti, ibi cubamus.
11 „ Cum Rheingravio excipimur convivio a FERDINANDO ILEANO Lusitaniae Barone Bornivallio.
12 „ Prandemus cum Ducissâ Lotharingiâ, illac transeunte.
14 „ Navi discedimus Antverpiâ circa quartam pomeridianam, vespere anchoram ad Bergam jacimus.
15 „ Vespere salvi Hagam redimus.
19 „ Discedo Hagâ, cubo Goudae.
20 „ Cubo Ysselsteinii.
21 „ Decimas Principis ibi vendo.
22 „ Idem in Benscop.
23 „ Vianae inviso viduam DE PAÔLITS, cubo Burae.
24 „ Assisto rationibus publicis, et decimas ibi vendo.
25 „ Aggeres visito.
27 „ Cubo Leerdami.
28 „ Decimas ibi vendo.
29 „ Adsum rationibus publicis, cubo Ultrajecti.
30 „ Excurro Amersforti, et (adito STOUTENBURGO) ibi cubo.
31 „ Viso vicinos agrum et hortos.
1 Aug. Jentaculum sumo Ultrajecti, cubo Swammerdamiae.
2 „ Prandeo Leidae, cubo in Vitaulio.
4 „ Hagam redeo. Deo laus sit.
11 „ Obit circa vesperam Hagae ANNA BAX.
26 „ Amsterdamum ad Societatem Indiae Occidentalis ablegatus cum BUSERO et KETTINGIO, ibi cubo.
27 „ In eorum conventu verba facio, a meridie intrant urbem Principes Auriacae mater et 4 filiae, cum maritis 2.
28 „ Exhibentur Comedia et spectacula comica.
29 „ Epulo publico in domo praetoriâ intersum, ut et caeteris.
30 „ Mane denuo Societatem Indicam convenimus.
31 „ Vehimur circa navium stationes.
1 Sept. Discedunt Principes Amersfortum.
4 „ Redeo Hagam.
27 „ Willemstadium ablegatus, cubo Roterodami.
28 „ Cubo Dordraci, foedâ tempestate detentus.
29 „ Appello Willemstadt.

In handschrift B:

1659. Obit ANNA BAX 12 Aug.
Amsterdamum ad Societatem Indiae Occidentalis ablegor cum BUSERO et KETTINGIO.

30 Sept. Assisto locationi redituum.
1 Oct. Adsum rationibus Oppidi.
2 „ Cubo Dordraci.
3 „ Domum redeo.
4 Nov. Princeps meus GUILIELMUS HENRICUS ab utrâque Principe Leidam deducitur, quod Deus bene vertat.
B. 40. Obit eâdem die circa meridiem Hagae FREDERICUS DE LYERE
25 Dec. Obit Amsteldami circa 1½ vespertinam ex Hemiplygiâ JACOBUS VAN DER BURGH, amicus meus.

1660.

23 Febr. Obit Gottenburgi circa 1am noctis CAROLUS GUSTAVUS, Rex Sueciae.
1 Mart. Obit Teilingae circa 9am vespertinam KERKHOVIUS Heenvlitae Toparcha.
20 „ Cum KETTINGIO ad Principissam Regiam Bredae ablegatus, cubo Pietershoeki.
21 „ Principissam Bredae convenimus.
22 „ Iterum.
23 „ Digressi mane Bredâ, sub vesperam Hagam redimus.
25 „ Obit Berlini GYSBERTUS EICKBERGH, filius unicus JOANNIS.
20 April. Nubit dilectissima SUSANNA[1]) mea PHILIPPO DOUBLET nepoti meo, quod felix sit et faustum.
25 Mayi. Introit Hagam solemni pompâ CAROLUS II, Rex magnae Britanniae.
26 „ Excipit legatos Parlamenti, et Londinenses.
31 „ Obit Hagae circa 6am vespertinam charissimus affinis meus PHILIPPUS DOUBLET Ste. Annelandae Toparcha.
2 Juni. Rex Magnae Britanniae ad Sceverinum classe Anglicâ conscensâ, domum navigat.
28 „ Comitatus CHRISTIANO meo cubo Roterodami.
20 „ Per Claeswael et Dinteloort Steenbergam usque proficiscor.
30 „ Decimas Principis ibi vendo.
2 Juli. Elapsus periculo currûs male vecti. In Dinteloort decimas vendo, et Rosendaliae cubo.
3 „ Antverpiam appello.
7 „ Curru Antverpiâ discedo, et Dordraci cubo.

SUSANNA HUGENIA, amita, et postea Socrus mea, nata 13 Mart. 1637. Nubit PHILIPPO DOUBLET cognato suo 20 April 1660. Morte mariti solvitur matrimonium Ao. 1707.

Avus uxoris meae paternus.

In handschrift B:
4 Nov. Princeps GUILIELMUS HENRICUS Leidam ductus, eodem (die) obit FREDERICUS DE LYERE.
Obit 25 Dec. VAN DER BURGH.
1660. 7 Mart. Obit Heenvliet Teilingae. Ad Principissam Regiam Bredam cum KETTINGIO ablegor.
Nubit SUSANNA mea P. DOUBLETIO 20 April.
31 Maji obit affinis P. DOUBLET St. Annaland.
Rex Angliae domum Sceverinâ navigat 2 Jun.

1) Zie over de feesten bij gelegenheid van dit huwelijk den hoogst belangrijken brief van CONSTANTYN HUYGENS aan de Hertogin van Lotharingen, medegedeeld door Prof. FRUIN in de *Overblijfsels van Gheugchenis* van COENRAET DROSTE, bl. 294—299.

8 Juli. Prandeo Roterodami et Hagam revertor. Deo laus.
14 „ Curru meo vehor Swammerdamum et ibi pernocto.
15 „ Appello Ysselsteinium.
16 „ Vendo ibi decimas Principis.
17 „ Idem in Benscop.
18 „ Per Culemburgum proficiscor Buram et eo appello.
19 „ Cum STELANDIO et uxore prandeo in Vredestein villâ.
20 „ Vendo decimas Burae, et rationibus redditis assisto.
21 „ Proficiscor, et appello Leerdamum per Asperen.
22 „ Vendo ibi decimas, et rationibus assisto, a meridie Spyck et Oosterwyck excurro.
23 „ Per Asperen denuo Zulichemum proficiscor et ibi cubo.
24 „ Cubo in Monnikkelandt.
25 „ Prandeo cum viduâ BREDERODIâ Vianae, et ibi cubo.
27 „ Amersforti cubo.
28 „ Lustro Castrum ter Eem, Hilversum, 's Graeveland, Cralo et UYTENBOGARDI villam, et Naerdeni cubo.
29 „ Lustro castrum Mudense, et Amsterdami cubo.
31 „ Redeo in Vitaulium et ibi cubo.
1 Aug. Redeo sospes Hagam. Deo laus sit.
19 „ Cubo Roterdami.
20 „ Per Bredam proficiscor Baerlam usque.
21 „ Appello Turnhoutum.
24 „ Specto ibi Tragoediam studiosorum cum Principe Auriacâ.
25 „ Rhedâ Principis vehor Antverpiam, et ibi Episcopum convenio.
27 „ Prandeo cum DUARTIO in praetorio avito Lantaernhof.
28 „ Dordracum usque proficiscor.
29 „ Redeo sanus Hagam. Deo laus.
12 Sept. Obit in suburbano suo JACOBUS CATZIUS horâ dimidiâ post 9^{am} matutinam.
24 „ Obit Londini circa 10^{am} vespertinam HENRICUS, Dux Glocestriae.
29 „ Proficiscitur in Angliam MARIA, Princeps Regia Britanniae.
12 Oct. Proficiscitur in Galliam CHRISTIANUS meus, quem Deus servet. Bl. 41.

In handschrift B:

Nubit SUSANNA mea P. DOUBLETIO 20 April.
31 Maji Obit affinis P. DOUBLET St. Anneland.
Rex Angliae domum Sceverina navigat 2 Jun.
12 Sept. Obit CATSIUS.
29 Sept. Navigat in Angliam Princeps regia.
12 Oct. CHRISTIANUS meus in Galliam profectus.

Pater meus. 18 „ Proficiscitur in Hispaniam LUDOVICUS meus, cum domino AMERONGIO legato, quod Deo duce sit.

1661.

3 Jan. MarIa brItannICa InterIIt LonDInII.
MarIe prInCesse Van groot brItannIen stIerf In engeLanDt, den 3e Januari.
De prInCesse roYaLe sterft op DerDen IanVarII.
MortVa LonDInI est tertIo annI regIa prInCeps.
ostenDVnt terrIs hanC tantVM fata reLapsa.
MarIe IeVne prInCesse trepasse a LonDres IIIe Janvier.
MarIa aVrICo-brIttanna obIt LonDInI.

22 „ Profectus Cliviam coeno Leidae cum principe.

23 „ Appello Amsterdamum.

24 „ Cubo Amersforti.

25 „ Cubo Arnhemi.

26 „ Sumto jentaculo Neomagi, appello Cliviam.

3 Febr. Discedo a meridie Cliviâ, cubo Neomagi.

4 „ Solvo Neomago, navigo Zulichemum usque, inde Munnekelandt, et ad Giessendamum anchoram jacit.

5 „ Sub vesperam Hagam redeo et Senatum convoco.

17 Mart Coeno Leidae cum Principe.

18 „ Statim a meridie appello Amstelodamum.

19 „ Cubo Ultrajecti.

20 „ Prandeo Culemburgi, cubo Burae.

21 „ Loco Principis agros.

22 „ Idem.

23 „ Appello Ysselsteinium.

24 „ Cubo Leidae.

25 „ Redeo mane Hagam.

27 April. Profectus Niervaertum, cubo Dordraci.

28 „ Appello Niervaertum.

30 „ Obit Roterodami SARA VAN BAERLE, vidua PHILIPPI VAN DORP, affinis quondam mei. Cubo Roterodami.

1 Mayi. Hagam redeo.

3 „ Coronatur Londini CAROLUS II Magnae Britanniae Rex.

In handschrift B:
18 Oct. LUDOVICUS in Hispaniam cum Legatis, Redenio etc.
1661. 3 Januar. Obit Londini Regia Princeps.
30 April. Obit SARA VAN BAERLE DORPIA Rotterdami.

25 Mayi. Cum collegâ BEAUMONTIO Bruxellam ablegatus, cubo Bredae.
26 „ Antwerpiae pernoctamus.
27 „ Pransi Machliniae, Bruxellam appellimus. eâdem horâ CHRISTIANUS meus ex Angliâ Hagam rediit. Deo laus in saecula.
6 [Juni.] Excurrimus Hallam, transimus Soignies, cubamus montibus Hannoniae.
7 „ Visimus Mariemont, cubamus Nivellae.
8 „ Redimus Bruxellam.
13 „ Vespera Bruxellâ discedimus.
14 „ Appellimus Antwerpiam, BEAUMONTIUS domum it, ego Antverpiae adventum D^nae Principis Turnhoutum operior.
18 „ Discedo Antverpiâ, cubo Turnhouti.
20 „ Discedo Turnhoutio, et rhedâ Principis per Bredam usque ad Moerdyck vectus, Roterodami cubo.
21 „ Roterodamo Leidam ad Principem excurro, inde Hagam redeo.
5 Juli. Proficiscor cum BEAUMONTIO Ultrajectum. Horâ 2ª post meridiem parit filia mea filiolam primogenitam ex PHILIPPO DOUBLETIO genero meo. Deo laus esto. Bl. 42.
6 „ Lustramus IJssalam circa IJsselstein, et Ultrajecti redimus.
7 „ Amstelodamum per Wesopiam excurrimus.
8 „ Redit BEAUMONTIUS Hagam.
9 „ Ego Hagam redeo.
16 „ Proficiscor IJsselsteinium, cubo Goudae.
17 „ Mane IJsselsteinii, intersum concioni.
18 „ Vendo decimas Principis.
19 „ Benscopi decimas vendo.
20 „ Cubo Burae.
21 „ Ibidem rationibus intersum, et decimas vendo.
22 „ Çubo Zulichemii.
23 „ Prandeo in Monnikkelant, et cubo Gorinchemii.
25 „ Lustro Spyckam, et cubo Leerdami.
26 „ Ibidem rationes audio, et decimas vendo.
27 „ Cubo Ultrajecti.
28 „ Hagam redeo, cum comite plerique itineris POSTHIO.
6 Aug. Profisciscor Clundertam versus. Sub vespera vela facio Delphis.
7 „ Appello Clunderti.
8 „ Opera ad molam necessaria loco.

In handschrift B:
CHRISTIANUS ex Anglia redit 27 May.
Cum BEAUMONTIO Bruxellas ablegor. Turnhoutae itineri in Galliam destinor.

9 Aug. Idem, et discedo Wilhemstadium, et inde versus Hulsterambaght navigo.
10 „ Appello Antwerpiam.
12 „ Antverpiâ Sandiam navigo et ibi appello.
13 „ Discedo, et ad Vosmaer usque navigo.
14 „ Dordracum praetervectus, nocte Delfshaviam intro.
15 „ Redeo Hagam mane.
16 „ Vocatus Turnhoutum, cubo Swyndrechti.
18 „ Cubo Bredae.
19 „ Appello Turnhoutum.
22 „ Elector Brandenburgensis, cum principe Anhaltino appellunt Turnhout.
6 Oct. CONSTANTINUM meum in senatu Principis introduco, quod bene vertat Deus.
7 „ Cum LUDOVICO filio, CHIEZE juniore, Amanuense(?) VLACK et tribus famulis iter Gallicum ingredior, Delphis navem conscendo a proximis eo deductus.
8 „ Ingenti tempestate feror Dordracum unicâ horâ sub noctem, ad Wilhemstadt anchoram jacimus.
9 „ Graviore tempestate in Slaeck detenti navigamus Tertolam usque.
10 „ Antverpiam appellimus.
12 „ Antverpiâ discedo.
13 „ Mane Bruxellam appello.
14 „ Rhedâ cum omnibus impedimentis Bruxellâ discedimus, cubamus Braine le Comte, pransus Tubisae.
15 „ Prandemus Montibus, cubo in pago Queverainus.
16 „ Prandeo Valencianis, cubo Cameraci.
17 „ Prandeo in pago Metzen cousture(?), cubo Peronae.
18 „ Prandeo Royae, cubo in pagulo Cuvilliers.
19 „ Prandeo in Lioncourt et ibi cubo a duce domino loci humanissime exceptus.
20 „ Lustro domos regias Creil et Verneuil, prandeo in Chantilli, cubo a la Chapelle.
21 „ Circa meridiem Lutetiam intro.
25 „ Discedo Lutetiâ, cubo Essonae.
26 „ Appello Fontainebleau, saluto St. ALBANUM legatum Angliae, et Reginam magnae Britanniae.

Bl. 43. 1 Nov. Nascitur Delphinus Galliae in Fontainebleau circa meridiem.
4 „ Ad Regem verba facio.
9 „ Convenio Reginam matrem.

In handschrift B:
6 Oct. CONSTANTINUM in senatum Principis introduco.
7 Oct. cum LUDOVICO, CHIEZE et VLACKIO iter ingressus.
21 Lutetiam appello.
1 Nov. nascitur Delphinus Fontainebleau.
1662. deest.

1662.

Deest, quod Doleo Annus 1662.

. . . . . .

. . . . . .

1663.

10 Jan. Obit Hagae Consiliarius DE RAET.

6 Febr. LUDOVICUS meus Lutetiâ in patriam proficiscitur.

3 Apr. CHRISTIANUS meus Lutetiam appellit.

19 „ Discedit Lutetiâ gener meus cum LEEWIO.

1664.

3 May. Obit J. EICKBERGH. Item Domina DE BEVERWAERT.

4 „ Obit DE GRAEF DE POLSBROECK, Consiliarius Amsteldamensis.

7 Juny. Proficiscor 2° Lutetiâ in Angliam, cubo in Beaumont 8 milliarium itinere.

8 „ Champuy 14 mill.
9 „ Abbeville 12
10 „ Montreuil 10 } 58 mill.
11 „ Boulogne 7
12 „ Calais 7

1665.

8 Jan. Parisiis assisto Baptismati URANIAE SUSANNAE filiolae. . . . DE CHARRAS [1]) Arausii.

22 Mart. Obit Hagae J. DEDEL Praeses, cognatus mihi charissimus.

26 „ Discedo Parisiis Arausiam versus, cubo Essonae.

27 „ Prandeo Fontainebleau, cubo Nemours.

28 „ Prandeo Montargis, cubo Nogent.

29 „ Prandeo Briare, cubo Bony.

30 „ Prandeo Cosne, cubo Poully.

31 „ Prandeo Charité, cubo Nevers.

1 April. Prandeo St. Pierre, cubo Villeneuve.

2 „ Prandeo Moulins, cubo Varenne.

3 „ Prandeo La Palisse, cubo La Pacaudiere.

4 „ Prandeo Roane, cubo St. Saphorin.

5 „ Prandeo Tarare, cubo La Bresle.

In handschrift B:

1663. LUDOVICUS Lutetiam in patriam a me discedit 8 Febr.
CHRISTIANUS Lutetiam venit 3 Apr.
2 Jun Lutetiâ Londinum. 1 Oct. redeo Lutetiam.

1664. 7 Jun. Lutetia Londinum rursus. 11 Oct. redeo Lutetiam.

1665. 26 Mart. Lutetia Arausionem profectus. 12 April ibi appello.

1) Zie over hem *Musique et Musiciens au* XVIIième *siècle* bl. CLXVIII.

6 April Prandeo Lions.
14 May. Vauclusam lustro. l'Isle cubo.
15 „ Cabrierum excurro. Cavaillon prandeo, Gravesmi cubo.
16 „ In Gentillieu prandeo. Arausionem redeo.
22 „ Arausione CONSTANTINUM BERGAEROTTI [1]) filium plus quam annicularem sacro fonti exhibeo.
29 „ Arausione Avenionem profectus, viso, et invisor a V. Legato.
30 „ Avenionem lustro.
31 „ Avenione Nemausum profectus, salutor a consistorio.
1 Junii. Nemausum lustro, Lunel pransus.
2 „ Monspelium profectus ibi cubo, salutatus a consistorio.
3 „ Viso et visor a Bezontia.
4 „ Monspelio Ayguemortas profectus, ibi cubo, iterum pransus Lunelii.
5 „ Salines in Paquet lustratis in Camargum transeo, et Arelate visâ ibi cubo.
6 „ Prandeo St. Martin, cubo in Salon.
7 „ Prandeo au Griffon, cubo Massiliae.
8 „ Lustro Massiliam cum consule MARTENS, CHARON SOLICOFFER[2]) et RODON Medico Doctore lustro castrum Gubernatoris me frustra bis quaesiti, ego frustra Vivonium.
9 „ Prandeo au Counion, cubo à la Sa.... (*onleesbaar*) prope Toulon ibi me magistratulus salutat.
10 „ Touloni portum, et exteriora Urbis schapkâ vectus lustro. Lustro navem regiam *le Grand Philippe*, excipior jentaculo ab equite Pol: Hieres cubo.
11 „ Ad sanctam Palmam cubo. Praetervectus Sohier, et Boisgenci pransus.
12 „ Prandeo ad S^tum^ Maximinum, cubo in CastauNoulonrouge.
13 „ Mane Aquas Sextias appello, ibi pransus, Malemortii trajecto Duranza, cubo in pago Merindol.
14 „ Post concionem Vauclusam tendo et Lisle cubo.
15 „ Carpentoraci pransus, exceptus a Nini Capitaneo et dominâ Soubiras, sero vespere Arausium redeo. *Mont* $\frac{miral}{limar}$ Anagramma.
18 „ Arausione discedo, Pransus Pierrelate, cubo Montelimarii.
19 „ Prandeo et concioni intersum Auriol, cubo Valentiae.
20 „ Per Romans transeo. S^t^. Paul pransus, cubo Vivay loco amoenissimo.

In handschrift B:
18 Jul. discedo omnibus actis et lustratis Avenione et Vaucluse, Langedoc, Provence, Bnrgundia, Germania 5 Oct. Hagam redeo.

1) Waarschijnlijk een broeder van ANNA BERGEROTTI, over wie in het laatstaangehaalde werk op bl. CLI het een en ander wordt medegedeeld.

2) Zie over beiden de genealogische bijlage BOGHE-HOEFNAGEL.

21 Junii. Per Tullin vectus Moran prandeo, cubo Grenoble.
22 „ Praesides et alii multi me visunt.

. . . . . .

. . . . . .

1666.

20 Jan. Obit Regina mater Galliae sextâ matutina.
12 Mart. Obit CASEMBROTIA mater octuagenaria et quod excurrit horâ 8 matutinâ.
21 „ Ad Regem Galliae proficiscitur charissimus CHRISTIANUS meus.
1 Junii. Princeps Avia cum MARIÂ sponsâ Cliviam proficiscitur.
21 „ Cubo Gornichemii.
22 „ Zulichemii.
24 „ Bommeliam excurro et Neerynam.
26 „ Cubo Goudae.
27 „ Domum redeo.
24 Aug. TROMPIUS Abdicatur.
3 Sept. Excurro Amsterdamum cum sorore, filio LUDOVICO, filia et Genero.
5 „ Redeo Hagae ob morbum sororis et Generi.
12 Nov. Profecti Zulichemum CONSTANTINUS et LUDOVICUS mei.
15 „ Proficiscor Bredam negotiorum Principis causâ.
23 „ Hagam redeo.

1667.

16 April. Proficiscor Willemstadt et ibi cubo.
20 „ Cubo Steenbergae.
24 „ Appello Bredae.
26 „ Hagam redeo.
22 Maji. Obit Romae Papa ALEXANDER VII GHIGI, aetatis annorum 68 cum sedisset ann. 12, mens. 1, dies 15. Bl. 45.
9 Julii. Hagâ profectus prandeo Goudae, cubo Gornichem,
10 „ Prandeo Heusdae, cubo Sylvae ducis.
11 „ Appello Eyndhovium.
13 „ Vendo ibi decimas, cubo Oorschoti.
15 „ Redeo Sylvam ducis.
19 „ Prandeo Waelwici, cubo Dongae.
20 „ Oosterhouti decimas vendo, cubo Bredae
25 „ Proficiscor Bredâ Helvoetium.

In handschrift B:
1666. Obiit anus CASEMBROOT 12 Mart.
21 April, ad Regem Galliae CHRISTIANUS meus.
1667. Obit Papa CHIGI ALEXANDER VII.

26 Julii. Lustratâ ibi navi *Carolo Regio*. Redeo Bredae.
1 Aug. Discedo Bredâ.
2 „ Hagam redeo.
17 Nov. Nascitur Filiae meae Primogenitus masculus circa..... horam matutinam.
1 Dec. Obit circa 11am matutinam dilectissima Soror DE WILHEM; eodem die proficiscor Antverpiam.
2 „ Ad Tolam in anchoris pernocto.
3 „ Antwerpiam appello.
11 „ Discedo Antwerpiâ ad Lilloam anchoram jacio.
12 „ Cum diluculo vela facio, vesperi Delphos appello.
13 „ Hagam mane redeo.

1668.

12 Jan. Saluto cum filiis COSMUM [1]) Etruriae Principem Hagae.
24 Febr. Profectus Veram cum BUSERO, vespere Delfshaviâ vela facio.
25 „ Mane Killam egressi tempestate repellimur.
26 „ Iterum egressi ante meridiem ad promontorium Princeland in anchoris.
27 „ Hora 7â vela facimus, circa meridiem in Zyp, et Oostduyvelant, vespere in Keeten, noctu in 't Goesche diep.
28 „ Veram appellimus.
29 „ Middelburgum.
3 Mart. Aegro collegâ ego Flissingam et vespere redeo. Obit Hagae cognata JOHANNA ARNET 8 matutinâ.
6 „ Ambo Flissingae publice excepti. Vespere Middelburgum redimus.
10 „ Veram iterum appellimus.
8 April. Nonâ matutinâ Hagae apparet halos sive corona circa solem, cum circulo majore illam secante.
19 May. Obit CORNELIUS PAEUW, collega meus.
2 Juli. Hagâ Bredam proficiscor.
3 „ Ad Moerdyck expositus Bredam appello
4 „ Bredae decimas vendo.
9 „ Oosterhouti vendo decimas, et Dongae et Broeckae.
10 „ Visito prata palustria Principis et Sylvam ducis appello.
13 „ Eyndhoviam profisciscor.

In handschrift B:
Nascitur filiae meae primogenitus 17 Nov.
Obit soror WILMIA 1 Dec.
1668. In Zelandiam cum BUSERO ablegor.
Obit JOANNA ARNET 3 Mart.

1) COSMO DE MEDICIS.

14 Julii. Vendo ibi decimas.
15 „ Redeo Sylvae ducis, et conscensa praetoriolâ Principis secundo flumine vela facio.
16 „ Usque ad Zype et in Keeten pervenio.
17 „ Appello Zandam in Hulster Ambaght.
18 „ Decimas ibi vendo.
20 „ Antverpiam excurro.
25 „ Antverpiâ domum profectus, navigo ad Keeten usque.
26 „ Per Spuyam Beyerland appello et aestum vespertinum expecto, nocte ad Flaerdingam in anchoris.
27 „ Domum sanus redeo. Deo Laus.
6 Aug. Signo contractum matrimonialem CONSTANTINI mei et SUSANNAE RYCKAERT, quod benè vertat.
10 „ Circa meridiem obit PERRIA, uxor DANIELIS DE VOGELAER.[1])
28 „ CONSTANTINUS meus Uxorem ducit.
25 Sept. Uxorem domum ducit CONSTANTINUS meus.
29 „ Obit 8â vespertinâ Lutetiae GUILLAUME BOREEL Legatus.
29 Oct. Discedit Bredam cognata CATHARINA ZUERIA post quam 31 annos mihi cohabitavit.
30 Nov. Obit FORESTUS aetatis 90 annorum et 14 dierum.
20 Dec. Obit ELEAZAR LOTIUS.[2])

1669.

8 Jan. Terrae mandatur Legatus GUILIELMUS BORELIUS sumptu publico.
22 Febr. Obit Hagae ex variolis SARA VAN DORP, PHILIPPI filia, ex uxoris meae sorore neptis.
23 „ Obit Hagae LEO AB AYSMA Historiographus.
29 Mart. Obit J. COPES, ante 5 diem gravi calculo liberatus.
30 „ Obit PETRUS BOELEN, Puttershoeckii Toparcha inter 10 et 11 matutinas.
8 April. Obit MATHAEUS HOEUFT,[3]) vir ditissimus.
2 May. Obit amicus meus PETRUS POST, Architectus.
24 Junii. Obit DANIEL DE VOGELAER inter 7 et 8 vespertinam Amsterdami.
1 Julii. Hagae profectus, cubo Roterodami.
2 „ Swaluwe.

CONSTANTINUS HUGENIUS Patruus, natus 10 Mart. 1628, uxorem ducit 28 Aug. 1668. Obi .. uxor autem 1712.

Bl. 46.

In handschrift B:
28 Aug. CONSTANTINUS uxorem RYCKARDAM ducit.
Obit senex BOREEL Legatus Lutetiae 29 Sept.
30 Nov. obit FORESTUS 90 annorum. 20 Dec. LOTIUS.
1669. 23 Febr. obit AYSMA. 2 May POST. 24 Jun. DANIEL DE VOGELAER.
1) Zie de genealogische Bijlage BOGHE-DE VOGELAER.
2) Predikant in 's Gravenhage, zie bl. 29.
3) Zie de genealogische Bijlage DOUBLET.

3 Julii. Decimas ibi vendo.
11 „ Bredae decimas vendo.
12 „ Idem Oosterhout, et Bredam redeo.
13 „ Prandeo Dordraci, Hagam redeo.
23 Aug. Visito Endegeest, Haeswyck, Warmont, Lockhorst et cubo Lissae.
24 „ Viso Alckemade, Bennebroek, dominium Heemstede, Marcelis Kruytbergh et Harlemi cubo.
25 „ Amstelodamum appello.
28 Aug. Viso Muydam, Muyderbergh, Naerden, UYTENBOGARDI villam et Zoesti cubo
29 „ Cum BARTELOTTâ prandeo, et Amersforti cubo.
30 „ Viso Stoutenburgh, Nimmerdor etc.
31 „ Ultrajectum appello.
3 Sept. Discedo Ultrajecto. In Vitaulio cubo.
4 „ Hagam redeo.
10 „ Obit HENRICA MARIA Regina Vidua CAROLUS I Regis magnae Britaniae, Colombae, circa Lutetiam.
22 „ Obit AMELIUS DE BOUCKHORST de Wimmenum.
5 Octob. Obit Hagae DANIEL GLESER.
23 „ Obit Eindhoviae PETRONELLA CAMPEN[1]) Vidua primum Fratris mei, deinde JOH. EICKBERGI.

1670.

19 Febr. Obit Hafniae FREDERICUS III, Rex Daniae.
27 „ Obit . . . . SCOTTE, supremae Curiae senator.
28 „ Obit 3ª matutina . . . DE MATENESSE ultimus ejus nominis.
25 Mart. Obit nocte inter 25 et 26 Lutetiae dominus DE HAUTERIVE aetatis aº 86.
31 „ Obit in Villâ Ockenburgicâ JACOBUS WESTERBAEN.
2 April. Proficiscitur in Galliam LUDOVICUS meus ad aegrotum fratrem.
7 „ M. DE WILHEM cum CHIEZIO Parisios profecti.
15 „ Proficiscor Steenbergam, vespere Rotterodamo vela acimus.
16 „ Circa meridiem ad Princelant appello, et Steenbergae cubo.
19 „ Berg op Zomii prandeo et cubo.
20 „ Detentus tempestate in Zuydfort cubo, pransus cum Principissa HOHENZOLERN.
21 „ Mane vela facio, vespere circa Killam anchoras jacio.
22 „ Circa meridiem Hagam redeo.

In handschrift B:
23 Dec. PETRONELLA CAMPEN, vidua ratris,
1670. 13 Mart. obit HAUTERIVE aº. 86. 31 Mart. WESTERBAEN.
2 Apr. LUDOVICUS Lutetiam ad aegrotum fratrem.

1) Zie de genealogische Bijlage HUYGENS.

31 Mayi. Princeps meus in Senatum ordinum introducitur a WERCKENDAMIO et STAVENISSE, quod ad majora bene vertat Deus. Bl. 47.

30 Junii. Obit in pago St. Cloud HENRIETTA ANNA Britannica, PHILIPPI ducis Aurelianeus uxor circa 3am matutinam.

5 Aug. Cum BEAUMONTIO GeertruydenBergam proficiscor.

6 „ Mane GeertruydenBergam appellimus, et loca controversa inspicimus.

8 „ Idem, HEEMSTEE et SWIETEN assignant horam in crastinum in Recht Vycksche Kill ad conventum.

8 „ Mane ibi convenimus, a meridie in eorum navi, vesperi in nostrâ proponunt Interixe.

9 „ Concludimus, ut in scriptis, prandemus unâ, discedunt illi Hagam, nos Bredam.

10 „ Bredae.

11 „ Oosterhouti magistratum convenimus, et statuimus agros dimetiendos versus medium Octobris, deinde Bredam revertimur.

12 „ Bredae.

13 „ Ruckveniae pransi, Rosendaliae cubamus.

14 „ Conscendimus navem ad Stoutersgat.

15 „ Hagam revertimur.

9 Sept. Redit ex Galliâ CHRISTIANUS meus, cum fratre LUDOVICO, qui ipsi Lutetiae in gravi morbo fraternam fidelissimamque operam navaverat.

22 Octob. Appellit Comes D'OSSERI cum navibus Regis Britanniaee, ut Principem vehat.

1 Nov. Cum Principe conscendimus in Angliam profecturi.

2 „ Ob adversam tempestatem Hagam redimus.

3 „ Obit N. RUYSCH Graphiarius Ordinum Generalium.

5 „ Princeps paucis comitatus, eques Caletum proficiscitur.

6 „ Conscensâ nave *Monmouth*, vela facimus statim a meridie, vento prospero totâ nocte navigamus aere nubiloso.

7 „ Versus 4tam vespertinam anchoras jacimus, ad 10am orgi ob nebulam vento ad huc prospero.

8 „ Propius progressi, iterum anchoram jacimus ad 8 Org. vento adverso. Hoc die Princeps, qui cum alterâ nave *Henrietta* 4 horis nos praecesserat Marigatum appellit, et Rochestrae pernoctat.

9 „ Princeps Londinum appellit, nos discussâ nebulâ Gravesendum usque navigamus.

In handschrift B:

31 May. Princeps GUL. HENR. in senatum Hollandiae introducitur.
Cum BEAUMONT ad paludes G(eertruiden) Berg mittor.
9 Sept. LUDOVICUS cum fratre CHRISTIANO redit.
1 Nov. cum Principe in Angliam navigo.
10 appellimus.
Obit RUYSCH graphiarius 3 Nov.

10 Nov. Londinum appellimus.
3 Dec. Princeps Cambrigiam proficiscitur.
7 „ Redit Londinum.
24 „ VALKENBURGIUS confodit LASALIUM Westmonasterii.
28 „ Princeps a meridie Oxonium proficiscitur.

1671.

22 Jan. Cubo Gravesendae.
23 „ Princeps Londino discedit, prandemus una Rochestriae et lustratis navibus Regiis ipse navem conscendit, ego Sherness cubo.
24 „ Londinum remigo et redeo a 9^{a} ad 5^{am}.
2 Mart. Obit Hagae nepos meus ARNOLD VAN DORP.[1])
22 „ Obit PHILIPPULUS DOUBLET[2]) lectissimus infans.
Bl. 48. 10 April. Obit Lond..... Hide ducissa Eboracensis.
15 „ Terrae mandatur prope MARIAM Scotiae Reginam matrem JACOBI VI.
6 Junii. Windesorae cubo. Specto Vigilias S. Georgii.
7 „ Specto festi ceremonias.
8 „ Specto ejusdem conclusionem.
12 „ Redeo Londinum. CHRISTIANUS meus Hagâ in Galliam revertitur.
18 „ Obit Richmondii Dux Cambridgiae unica proles mascula JACOBI ducis Eboracensis.
22 Julii. Redit ex Germaniâ Princeps Hagam.
23 Aug. Obit Londini in puerperio MARGARETA MAURITIA DE NASSAU BEEVERWAERTIA, comitis BELCARRII uxor.
1 Sept. Obit Amsterdami affinis meus DAVID VAN BAERLE[3]), eodem die Parisiis HUGO DE LIONNE, Secretarius Statûs summus amicus meus.
3 Oct. Valedico Regi, Reginae, Duci, Principe RUPERTO, etc.
6 „ Conscendo Praetoriam Regis Greenwichi sole occidente.
7 „ Mane vela facimus, progredimur praeter Gravesendam vento adverso.
8 „ Vento item adverso Marigate usque pervenimus, quod viso, versus noctem vela
9 „ facimus et turbata mari vento Australi progressi anchoram jacimus ignari quo loco, vento vehementi forte Tessalam usque delati.
10 „ Cum diliculo retrogressi Catwicum, Scheverinum etc. agnoscimus, et praetergressi Mosam intramus ad Brielam anchoris jactis.
11 „ Mane circa decimam Rotterdamum appello, a meridie sanus et salvus Hagam redeo. Deo aeterno laus in saecula.

In handschrift B:
1671. Princeps Londino discedit, me relinquit, redeo domum....
1) Zie de genealogische Bijlage VAN DORP.
2) Zie de genealogische Bijlage DOUBLET.
3) Zie de genealogische Bijlage BOGHE-VAN BAERLE.

6 Nov. Obit Hagae..... BISCHOP suo merito amicus meus.

1672.

24 Febr. Principi defertur Imperium exercitus foederati Belgii, eodem die CONSTANTINUM meum sibi assumit Secretarium.

25 „ Princeps Sacramentum Ordinibus Generalibus dicit.

7 April. Obit..... DU TOUR Consiliarius Brabantiae.

19 „ Princeps Dieram et ad exercitum proficiscitur.

22 „ CONSTANTINUS meus ad exercitum proficiscitur.

. . . . . .

. . . . . .

1673.

25 Jan. Obit Trajecti ad Mosam FREDERICUS MAGNUS, Rhingravius amantissimas mei heros.

27 Febr. Obit Sylvae ducis JOHANNA LOPES DE VILLANOVA[1]), vidua JACOBI ZUERII.

4 Mart. Obit Leidae..... PAETS, Uxor dominae de. LEIDEN DE LEEUWEN, 9 liberorum superstitum afflicti patris.

7 Juni. Feliciter pugnat classis nostra contra Gallicam et Britannicam.

14 „ Eadem classis, easdem duas in portus suos fugat.

25 Juli. Effigies MOMBASII e patibulo suspensa.

21 Aug. Prope Tessalam 3° feliciter pugnatum contra classes Anglicam et Gallicam quo in proelio caesus DAVID ZUERIUS[1]) cognatus meus.

29 „ Proficiscor Amsterdamum.

30 „ Adsum funeri DAVIDIS ZUERII.

2 Sept. Redeo Amstelodamum Hagam.

11 „ Naerden a principe meo expugnatum.

29 „ Proficiscitur Princeps ad exercitum, qui Bergh op Zoom est.

4 Octob. Obit Comes.... DE DONA filius CHRISTIANI et BREDERODIAE.

5 „ Obit affinis mea IDA VAN BAERLE[2]), vidua A. VAN DORP.

14 Nov. Obit Hagae CONSTANTIA RYCKAERT.

23 „ Excedunt Galli Trajecto.

In handschrift B:

1672. Principi defertur imperium. CONSTANTINUM assumit Secretarium. Annus miserabilis.

1673. 25 Jan. Obit FREDERICUS MAGNUS Rhingravius.
Obit 4 Mart. LEEWII uxor.
7 Jun. feliciter bellum navale contra Gallos et Anglos.
21 Aug. caesus DAVID ZUERIUS.
12 Sept. Naerden recepta.
Obit IDA VAN BAERLE vidua DORP, 5 Oct.
22 Nov. Galli retrocedunt.

1) Zie de genealogische Bijlage BOGHE-HOEFNAGEL.

2) Zie de genealogische Bijlage VAN DORP.

24 Nov. Castrum Arausionense Galli occupant.

1674.

Bl. 49. CONSTANTINUS HUGENIUS, Patrui CONSTANTINI proles unica natus 5 Febr. 1674. Obit Hagae....

9 Jan. Redit ab exercitu in Hyberna Princeps.

5 Febr. Nurus mea SUSANNA RYCKAERT parit filium primogenitum circa septimam vespertinam.

9 „ Infantis Baptismati adsto meo imposito nomine.

13 „ Obit JAN DE LABADIE in Altenâ prope Hamburgum.

29 „ Obit LAURENTIUS BUYSERO, Graphiarius horâ 2ª matutinâ

31 „ Filia mea parit secundum marem circa 11am vespertinam.

PHILIPPUS DOUBLET, natus 31 Feb. 1674, uxoris meae frater moritur 1711

3 [—[1]] Hagâ profectus Bredam appello.

5 „ Decimas Principis ibi vendo.

10 „ Oosterhouti decimas vendo etc.

12 „ Idem Geertrudinbergae, atque inde navigo Zulichemum, eo denique ad Gornichemium redeo.

13 „ Gornichemio sub meridiem discedens Delfshaviam usque navigo et ibi quiesco.

14 „ Versus meridiem Hagam redeo.

11 Aug. Proelium inter nos et Gallos versus montes Hannoniae omni exemplo ferocius, pertinacius, longius, cruentius, laus aeterna Deo Optimo Maximo, qui principem meum ibi nulli non periculo se objicientem, et summae avitaeque virtutis specimina edentem, victorem salvum sanumque abire voluit.

22 Oct. Obit Hagae horâ 3ª pomeridianâ BARBARA FLEMMING[1]), uxor primum TERTULLIANI VAN DORP, nunc EDUARDI BRETT Equitis.

28 „ Praesidium Gallicum excedit Graviâ a Principe meo expugnata.

7 Dec. Obit Argentorati..... filius primogenitus Electoris Brandenburgici.

19 „ Obit Bruxellis Dux ARSCHOTIAE.

1675.

Nascor ego Gorichemi.

10 Maert. Nascitur LUDOVICO meo ex JACOBA BERCKHOUTIÂ filius primogenitus[2]) inter 10 et 11 vespertinam. Deo Optimo Maximo Laus.

15 „ Dictus infans Gornichemii baptizatur me praesente, et CONSTANTINUS nominatus.

2 April. In Principe Variolae apparent versus vesperam.

In handschrift B:

24 Nov. Castrum Aurausionense occupant.

1674. Nascitur nepos mihi ex CONSTANTINO CONSTANTINUS 5 Febr.

9 Febr. obit LABADIE.

29 Mart. Obit BUYSERO.

11 Aug. proelium Seneffae 22 Oct. BARBARA FLEMMING, 28 Oct. Gravia recepta.

1675. Nascitur LUDOVICO ex BERCKHOUTIA CONSTANTINUS primogenitus 10 Mart.

2 April Variolae apparent in Principe, 19 sanus Deo gratias publ. agit.

1) De datum is hier niet ingevuld, het moet dus Maart tot Juli zijn.

2) Deze CONSTANTYN HUYGENS LODEWYKszoon heeft de aanteekeningen van zijn grootvader in dit *Dagboek* bijeenverzameld.

19 April. Princeps in concione gratias Deo de restitutâ valetudine agit cum omni Patriâ.
27 „ Obit SIMONIDES Ecclesiastes Hagensis optimus.
29 „ Obit REIGERSBERGIUS de Couwerven.
16 May. Discedit cum Uxore Electoris Brandenburgici Amsteldamum.
18 „ Princeps ad exercitum proficiscitur.
20 „ Sequitur CONSTANTINUS meus.
20 Juni. Limburgum Gallis deditum.
12 Juli. Navigo St. Maertensdyckam.
13 „ Appello ibi a meridie.
14 „ Totam pene Regionem lustro.
15 „ Decimas ibi vendo.
16 „ Idem Scherpenisse.
17 „ Navigo Noortbevelandiam, sub noctem ab ostium portus appello.
18 „ Regionem perlustro.
19 „ Decimas Colynsplatae vendo.
20 „ Veram appello.
21 „ Valachriam partim perambulo.
22 „ Decimas vendo.
23 „ Middelburg a meridie excurro.
24 „ In Hulster Ambaght appello.
26 „ Decimas ibi vendo. Hulstam a meridie excurro.
27 „ Antverpiam appello.
3 Aug. Antverpiâ summo mane discedo. Bergâ obiter viso et usque ad Spuy navigo.
4 „ Inde Delphos navigo, et Hagam redeo.
20 „ Leidae cubo. Bl. 50.
21 „ Ultrajecti.
24 „ Cum BERCHIO Zeistam lustro, Broeckhusii prandeo, Drybergae cubo.
25 „ Aedificium Principis Zoestae lustro, domi JACOBI BARTELOTTIAE cubo.
26 „ Naerdenum appello.
27 „ Urbem circumeo, per Muydam Amsterdamum appello.
29 „ A meridie Harlemum proficiscor, et ibi pernocto.
30 „ Hagam redeo.
8 Sept. Adsum Illustrissimae AMALIAE DE SOLMS Principis mei FREDERICI HENRICI viduae expiranti in Domino inter 8 et 9 vespertinam.
28 „ Dordracum usque Delfis navigo.

In handschrift B:
27 April. Obit SIMONIDES.
8 Sept. Obit AMALIA princeps avia.

29 Sept. 5â matutina inde profectus appello 6â Willemstadt.
30 „ Reditus publicos ibi loco sub vespere discedo.
1 Oct. Delphos usque navigo et Hagam redeo 9â matutinâ.
25 „ Redit sospes ab exercitu Princeps meus. Deo laus.
21 Dec. Mandamus terrae AMALIAM Principem Arausiacam Delphis.

1676.

12 Mart. Gener meus Lutetiam proficiscitur consolando CHRISTIANO meo.
19 „ Lutetiam appellit.
10 April. Princeps ad exercitum proficiscitur, quod benignus Deus bene vertat.
Frater LUDOVICUS nascitur.
2 May. Nascitur LUDOVICO meo circa meridiem filius alter LOUIS DIEDERICK.
20 „ Obit Hagae ADRIAEN PAU DE HEEMSTEEDE.
9 July. Hagâ discedo, cubo Goudae.
10 „ IJsselsteinium appello.
11 „ Decimas ibi, et primum Benscopii vendo.
13 „ Appello Leerdamum.
14 „ Decimas ibi vendo. Redeunt Hagam CHRISTIANUS meus et gener DOUBLETIUS.
15 „ Agros Principis loco etc.
16 „ Buram appello.
17 „ Decimas ibi vendo.
18 „ Ultrajectum appello.
20 „ Viso Amersfortium, Soestae cubo.
21 „ Amsteldamum appello.
23 „ Hagam redeo.
12 Sept. Redit Princeps e castris Hagam. } Deo laus et gloria.
15 „ Redit CONSTANTINUS meus. }
25 „ Obit Hagae SARA ZUERIA HAMOLII uxor.[1])
24 Oct. Proficiscor GeertrudenBergam.
25 „ Appello.
26 „ Piscatûs reditus ibi vendo.
27 „ Rationibus urbis illius intersum.
28 „ Hagam redeo.

In handschrift B:
21 Dec. Sepulta.
1676. Gener meus Lutetiam ad CHRISTIANUM aegrum 12 Mart
Nascitur LUDOVICO alter filius LOUIS DIDERICK 9 May.

1677.

18 Mart. Princeps ad exercitum proficiscitur. Ego ipsius nomine Funeri Archithalassii RUTERI [1]) praecedo 4 horis continuis.

11 April Infoelix pugna ad Cassellam.

30 Mayi. Profectus Princenland.

31 „ Wilhemopoli appello.

1 Junii. Ad Princelandt in anchoris.

2 „ Rationibus ibi praesideo, et prope Wilhelmopoli anchoras jacio.

3 „ Papendreghto curru Ultrajectum vehor.

7 „ Ultrajecto Hagam redeo.

14 Julii. Delphis navigo Braedam.

15 „ Mane ad Moerdyckam appello, et curru Bredam appello circa undecimam matutinam

16 „ Decimas Bredanas Bredae vendo.

19 „ Ibidem decimas Oosterhouti, et Dungenses etc. vendo.

20 „ $1_{\text{â}}$ post meridiem curru Moerdyckam vectus navigo Gorichem et ibi circa vesperam appello.

21 „ Zulichemum appello comite LUDOVICO.

22 „ Lustro ruinam Herwinii.

23 „ Monnikeland peragro, viso ruinas Braekeli et Poederoyen.

24 „ Pransus Gorichemii curru Vianam vehor, navi Ultrajectum.

27 „ Navi Ultrajecto domum redeo.

24 Aug. Nascitur LUDOVICO meo masculus tertius, Gornichemi inter 10 et 11^{am} vespertinam. Bl. 51. PAULUS HUGENIUS, Frater

29 Sept. Redit Princeps ab exercitu Honselardicum.

30 „ Hagam.

17 Octob. Princeps in Angliam proficiscitur.

18 „ Solvit Helvoetsluysâ.

14 Nov. Princeps meus, die suo natali nuptias Londini celebrat cum MARIâ Ducis Eboraci filiâ primogenitâ. Hoc Dei clementiâ bene vertat.

1678.

29..... Obit Bredae horâ $4^{\text{â}}$ matutinâ MARIA JANA DE SCHILDERE mirabilis puella.

7 Juni. ARNOLDO BEAUMONTIO Collegae meo calculus instar ovi anserini vesicâ excisus.

8 „ Obit idem $10^{\text{â}}$ vespertinâ.

In handschrift B:

1677. 18 Mart. nomine Principis uneri RUTERI praecedo.

11 April infelix pugna ad Cassellam.

24 Aug. nascitur LUDOVICO puer tertius.

1) Vergelijk de karakteristieke brieven van HUYGENS aan Zijn Hoogheid en aan zijn vriend VAN BERINGHEN waarin hij verslag aflegt van deze zending, in *Oud-Holland* I bl. 74.

24 Juni. Redit in Galliam dilectissimus CHRISTIANUS meus, comitantibus MOGGERSHILLIO [1]) cum uxore Antverpiam usque. Deum habeant comitem.
12 Juli. Hagâ discedo, cubo Ultrajecti.
14 „ Arnhemum appello.
15 „ Dieram et Doesburgum appello.
16 „ Decimas Dieranas et Buranas ibi vendo, in Roosendalio cubo.
17 „ Amerongiam domum lustro, Ultrajectum redeo.
20 „ IJsselsteinii et Benschop decimis venditis, redeo Ultrajectum.
22 „ Prandeo Vianae cum HEINSIO, cubo Leerdami.
23 „ Decimas ibi vendo, et rationibus adsum.
24 „ Buram appello.
25 „ Decimas ibi vendo, et porro rationibus vaco.
29 „ Vossesteinium appello.
30 „ Viso Sterckenburgh, Moersbergen et Broeckhuysen.
31 „ Amersfortii cubo.
1 Aug. Ad BARTELOTTAM diverto.
2 „ Soestdyckam viso, per Naerdenum Amsterdamum appello.
3 „ Domum redeo.
28 Sept. Hagâ discedo sub vesperam.
29 „ Wilhelmopoli appello.
30 „ Vectigalia publica ibi loco. Versus vesperam retro navigo Delphos usque.
1 Oct. Hagam redeo ante meridiem.
29 „ Obit Antverpiae FRANCISCA DUARTE.
24 [—[2])] Obit Hagae circa 1am matutinam JACOBUS WEVELINCKHOVIUS, Collega meus.

1679.

10 Mart. Dux Eboracensis cum uxore improvisus Maeslandt Slusam appellit.
21 „ Saluto ducem, humanissime exceptus.
23 „ Proficiscuntur Bruxellam.
30 April. Obit feliciter misera CONSTANTIA BARTELOTTI, vidua RYCKERSII, socera CONSTANTINI mei.
17 Juni. Obit Vianae WOLPHARDUS BREDERODIUS, postremus illustrissimae familiae haeres masculus.
1 Juli. Hagâ profectus, Bredam appello.
4 „ Decimas Principis vendo.
6 „ Rosendalii pransus, in Princelandia cubo.
7 „ Decimas ibi vendo. A meridie vela faciens,

---

1) PHILIPS DOUBLET, heer van St. Anneland en Moggershill, was getrouwd met CONSTANTYN'S dochter SUSANNA. Zie de genealogische Bijlage DOUBLET.

2) In het handschrift niet ingevuld, het moet dus zijn November of December.

8 Juli. Mane Steenbergam appello, decimas vendo, navigo S^te^. Maertensdyckiam appello.
9 „ Decimas ibi vendo.
10 „ Idem Scherpenisse, a meridie navi discedo.
11 „ Veram appello.
12 „ Navigo sub meridiem, Antverpiam appello.
16 „ Navigo versus Flandriam, appello ad Hulsterambaght.
17 „ Decimas ibi vendo.
18 „ Hulstam excurro, et redeo.
19 „ Vela facio Hollandiam versus.
20 „ Gornichemium appello.
21 „ Zulichemium excurro, a meridie Gornichemio discedens, sero vespere Delfos appello.
22 „ Mane, Deo propitio Hagam redeo.
29 Aug. Obit horâ primâ nocturnâ amicus meus FREDERICUS VAN DORP [1]), Maesdammi Toparcha. Bl. 52.
17 Sept. Obit Madriti D. JOANNES AUSTRIUS, quo eodem die PHILIPPUS IV Pater decesserat A° 1666.
6 Nov. Hagâ profectus Roterodamum prope Dordrechtum navigo.
7 „ Vesperi GeertruydenBergam appello.
8 „ Piscatum Principis ibi vendo, Molas etc.
10 „ Oosterhoutum vectus per intensisi (?) frigus idem, sub vesperâ vela facio.
11 „ Roterodamum redeo et Hagam.
10 Dec. Obit Hagae BALTINA NOBELAER, vidua THOMAE VAN DEN HONAERT.
20 „ Obit Clivae Illustrissimus JOHANNES MAURITIUS de Nassau, optimus amantissimusque mei Princeps.

1680.

8 Febr. Obit Herfordiae Princeps ELISABETHA PALATINA Abbatissa, cui succedit Princeps ELIZABETHA ALBERTINA ANHALTINA, coadjutrix a defuncta electa.
2 April. Obit N. DE BYE d'Albranswaert.
22 „ Nascitur LUDOVICO meo quartus filius. Obit Infans
4 Junii. Obit horâ 4^â^ post meridiem dilectissima soror mea GEERTRUDIS HUGENIA DOUBLETIA [2]). Avia Uxoris meae.
29 „ Migrat a me familia primogeniti mei.
3 Juli. Profectus rhedâ mea Bredam, cubo Roterodami.
4 „ Per Moerdyck Bredam vehor.
6 „ Decimas Principis ibi vendo.
8 „ Per Dongen et regionem Altena Gornichemum appello.

---

1) Zie de genealogische Bijlage VAN DORP.
2) Zie de genealogische Bijlage DOUBLET.

10 Juli. Leerdami decimas vendo, a meridie rationibus praesum.
11 „ Buram appello.
12 „ Decimas ibi vendo, a meridie rationibus oppidi vaco.
13 „ Rationibus ditionis Buranae.
15 „ Per Vianam IJsselsteinium appello.
16 „ Decimas ibi et Benscop vendo, et Ultrajectum appello.
18 „ Soestae cubo.
19 „ Amsterdamum appello.
21 „ Domum Amsterdamo redeo, salutatâ domo Warmontiâ.
28 Aug. Obit circa mediam noctem ADRIAEN BUYSERO Graphiarius.
30 „ Obit ELIZABETHA DE SCHILDERE, uxor SAMUELIS ZUERII).
3 Sept. Obit Delphis. . . . MEERMAN, vulgo Sire.
13 „ Proficiscitur ZEELHEMIUS meus Zellam, principe triduo post secuturo
16 „ Eodem proficiscitur Princeps.
28 „ Obit CAREL VANDEN BUSSCHE, hortulanus meus.
4 [Oct.] Obit MARGARETHA TROMP, praestantissima puella.
10 „ Obit Bredae CATHARINA ZUERIUS [1]) aetatis 8. . . .
17 „ Obit Amsteldami DAVID RYCKAERTS, Patruus Nurus meae.
11 Nov. Redit feliciter Princeps e Germaniâ.
12 „ Redit CONSTANTINUS meus. Obit FAGEL, Praeses Supremae Curiae.

1681.

24 Febr. Cubo Harlemi cum genero, uxore, filiâ [a]) et puello [b]).
25 „ Amsterdami Operam Italorum spectamus.
26 „ Iterum eam spectamus.
27 „ Hagam redimus.
10 Mayi. Cum collegâ PESSER Ultrajectum navigo.
12 „ A Vianâ usque Jaersfeldium cum Ordinum deputatis incommoda nobis Vianen sium opera 3 Laterscia ad ipsorum ripam inspectamus, et alium congressum ad initium Julii mensis decerniusque.
13 „ Excurro Soestam, et ibi pernocto.
14 „ Moror Ultrajecti.
15 „ Circa vesperam navi Dingum vehor Podager.
16 „ In Senatu mandati executi rationem reddo.
6 [Juni.] Cubo Roterodami.
7 „ Gornichemii.
8 „ Oosterwickii, Heusdae pransus.

a) CONSTANTIA THEODORA DOUBLET, nunc soror mea, HOEUFTIO nupta.

b) PHILIPPUS DOUBLET, frater Uxoris meae, unicus.

Bl. 53.

1) Zie de genealogische Bijlage BOGHE-HOEFNAGEL.

9 [Juni.] Eyndhoviae.
10 „ Decimas ibi vendo.
11 „ In villâ Haenwyck cubo.
13 „ Heusdae prandeo, Gornichemii cubo.
14 „ Hagam redeo.
31 Juli. Princeps Angliam versus navigat Euro favente, et ZEELHEM comite.
2 Aug. Vehor rhedâ meâ Ultrajectii, item PESTER Collega.
3 „ Obit neptis mea HUGENIA,[1]) uxor AMELISWAERDII, puerpera.
4 „ Differimur a Vianensibus in diem posterum.
5 „ Convenimus in Camera Ordinum. A meridie in Curiâ.
6 „ Excurro Soestam.
7 „ Redeo Ultrajectum ante prandium.
8 „ Discedo Ultrajecto et in Vitaulio cubo.
11 „ Hagam redeo.
17 „ Redit feliciter Princeps ex Angliâ.
2 Sept. Obit Hagae versus meridiem neptis mea ANNA VAN DORP[2]).
11 „ Redeunt feliciter ex Galliâ Gener meus S^t^. ANNELANDIUS cum uxore, tribus liberis, et CHRISTIANO mei.
26 „ Obit LANDMANNUS pastor Hagiensis.
7 Octob. Obit circa meridiem Hagae J. DE HERTOGHE, Valkenburgi Toparcha; circa vesperam doctissimus NICOLAUS HEINSIUS meus.
11 „ Obit Amsteldami DAVID BECKER, frater HENRICI, nepos meus, ex tridui solius febre.
16 Nov. Reperitur mortuus in lecto medicus.... VERSTRAETEN.

1682.

26 Jan. Tristissima in his Provinciis tempestas et inundinatio.
7 Febr. Obit a meridie JOANNES DE REEDE Reynswoudius, vixt. amicus meus aetatis anno 89.
23 Mayi. Obit Hagae mane praestantissimus amicus noster THEODORUS LEEUWIUS DE LEIDÂ.[3])
5 Juli. Proficiscor Roterodamum.
6 „ Bredam appello.
7 „ Decimas ibi vendo.
9 „ Geertruyden Bergam appello.
10 „ Decimas ibi vendo et rationes audio.
11 „ Oosterhouti decimas vendo, et Dongae cubo.
12 „ Gornichemi cubo.
13 „ Ysselsteini cubo.

1) Zie de genealogische Bijlage HUYGENS.
2) Zie de genealogische Bijlage VAN DORP.
3) Zie over hem vooral de aanteekeningen van Prof. FRUIN op COENRAET DROSTE, bl. 280, passim.

14 Juli. Rationibus ibi auditis, Benscopii decimas, et sub meridiem decimas Ysselsteinii vendo, et Leerdami cubo.

15 „ Leerdami decimas vendo, post auditas rationes Burae cubo.

17 „ Rationes Borreveld audio, et decimas vendo, a meridie rationes 6 gl. per mergen incipio audire.

18 „ Mane earundem rationum tertiam quartam partem absolvo. A meridie Rationes Urbis.

19 „ Amersforti cubo.

20 „ Ultrajecti cubo.

21 „ Ibi maneo.

22 „ Nyenrodae cubo.

23 „ Domum redeo.

24 Dec. Nubit MARIA MAGDALENA PERGENS comiti DE St. POL.

1683.

Bl. 54. 1 April Obsiguamus Sponsalia neptis meae CONSTANTIAE THEODORAE DOUBLET [1]) cum MATTHAEO HOEUFT AB OYEN.

Soror uxoris meae. 25 Juni. Bommeliam navigo cum CHRISTIANO meo et assumpto in itinere LUDOVICO.

26 „ Appellimus ante meridiem.

28 „ Colloquium cum HAUPTMANNO, et HOLL Commissario et non nullis partium adversar:

30 „ Discedimus, visimus Zulichemum. Meum LUDOVICUM Gornichemi exponimus.

1 Juli. Redimus Hagam.

13 „ Obit.... CAU, Graphiarius supremae curiae.

.....

.....

1684.

15 Jan. Obit CASPAR NETSCHER [2]), Pictor egregius et insignis.

31 Mart. Obit Delfis ALBERTUS VAN DER GRAEF, Exconsul Delfii, maritus FRANCISCAE VAN SANTEN, amicus meus, ac diu collega.

SUSANNA HOEUFT, neptis uxoris meae. 10 [—[3])] Nascitur Hagae ex nepte meâ CONSTANTIÂ DOUBLET proneptis mea SUSANNA HOEUFT AB OYEN.

12 „ Baptismati ejus assisto cum avunculo HOEUFT à BUTTINGEN et Aviâ infantis SUSANNA unica filia mea.

10 Juli. Proficiscor Hagâ Bredam, cubo Roterodami.

11 „ Appello Bredam.

13 „ Decimas Principis ibi vendo.

---

1) Zie de genealogische Bijlage DOUBLET.

2) CASPAR NETSCHER was de schilder van het portret HUYGENS, dat thans in het Rijksmuseum te Amsterdam hangt en waarvan een reproductie, naar de gravure van ABRAHAM BLOOTELING, deze uitgave versiert.

3) In het handschrift niet ingevuld, het moet dus zijn een der maanden April, Mei of Juni.

15 Juli Excurro usque Oudenbosch.
17 „ GeertruydenBergam appello.
18 „ Decimas ibi vendo.
19 „ Proficiscor Gornichemium et ibi cubo.
20 „ Prandeo Vianae cum HEDWIGÂ BREDERODIÂ [1]), cubo Ultrajecti.
22 „ Cubo Amsterdami.
25 „ Cubo Harlemi.
26 „ Suburbana de FLINIS et GRUTERI lustro, et Hagam redeo salvus, Deo Gratias.
6 Nov. Profectus Hagâ ad exitum Killae usque navigo.
7 „ GeertrudenBergam appello.
8 „ Piscatum ibi vendo et Swaluwae.
10 „ Hagam redeo.
7 Dec. Obit Hagae 4ª pomeridiana HEDWIGA BREDERODIA Genere, Formâ et Ingenio Clarissima Batavorum.
30 „ Frangit tibiam CATHARINA SMITH.

1685.

1 Jan. Obit PHILIPPUS THEODORUS TOLLIUS, Graphiarius Principis.
14 „ Obit Berlini medicus . . . BONTEKOE ex infelici lapsu de 8 vel 10 gradibus.

. . . . . .

. . . . . .

---

1) HEDWIG AGNES, dochter van den Veldmaarschalk BREDERODE en diens tweede echtgenoote LUDOVICA CHRISTINA VAN SOLMS, was dus een nicht van WILLEM III. Zie de aanteekeningen van Prof. FRUIN op COENRAET DROSTE, bl. 514.

BIJLAGEN.

Bijlage A.

AANTEEKENINGEN
VAN
CHRISTIAAN HUYGENS, DEN OUDEN.

CHRISTIAEN HUYGENS. SUSANNE HOEFNAGLE.

MAURITS [1]) onsen eersten geboren zone is inden Haghe deur Godts genade ter werelt gecomen op eenen Vrydach den twelfsten May recht voorden elff uren voorden noene anno XV$_c$. vyffentnegentich naeden nyeuwen styl. Loff Godt van al. 1595.

Zyne peterens syn syne Excell^{cie} Graeff MAURITS VAN NASSAU, Gouverneur van Hollandt, Zeelandt, Gelderlandt, Utrecht ende Overryssel. Voirts den Radt van State der Vereenichde Nederlanden, myne meesters van de welcken hier toe gedeputeert waren die Heeren VAN OYEN, Die Heere VAN SCHAGEN ende Joncker VITUS VAN KAMMINGA, al Raden van State.

Syne pete is Vrouw MARIA VAN ORAENGIEN ENDE NASSAU, Gravinne van Hohenlo ende van Bueren, die hiertoe hadde gecommitteert Jouffr. MARGRITA VAN MECHELEN, alsoo heure G(*enade*) selve midts heure indispositie nyet en mochte comen van Delff inden Haghe, daer mynen sone voirs(*eyt*) is gedoopt wordden Saterdachs den XX^{en} May 1595 in die Capelle opt Hoff. Die ghifte vanden Raedt was een groote vergulden coppe met eenich gelt daerinne, tsamen tot dryehondert gulden.

CONSTANTIN onsen tweeden geboren zone is deur Godts genade ter werelt gecomen in 's Gravenhage op eenen Woonsdach s'avonts recht voor thien uren den vyerden dach Septembris a^o XV^c zessentnegentich naden nyeuwen styl. Godt loff van al. 1596.

Ende is gedoopt in s'Gravenhaghe inde Capelle opt hoff op eenen donderdach voor noen nade predicatie, syne peterens waren Den Raedt van Brabant alsdoen die Justicie excerc(erende) in Hollandt over Brabantsche zaken, ende van desselffs raedts weghen waren hier toe gedeputeert de heeren NICLAES BRUNYNCK, ANDRIES HESSELS, Raden van syn Excel^{cie} Graeff MAURITZ VAN NASSAU, Gouverneur van Hollandt, Zeelandt, Gelderlandt, Utrecht, Overyssel, ende oyck Raden van Brabant, met (*Louis*) MEGANCK Raedt van Brabant, ende den anderen peteren was Joncker JUSTINUS VAN NASSAU, bastaertzone van wylen syn Excel^{cie} myn heere die Prince van Oraengien etc., wesende iegenwoordich Admirael van Zeelandt. Ende zyne pete was die stadt van Breda van der welcker weghen hier toe gedeputeert was Jouffr. AGNETA VANDER HAGHEN, huysvrouw van Joncker GODEFROY MONTENS, die iegenwoordelick is Borgemeester derselver stadt van Breda.

Die ghifte van den Rade van Brabant was eenen vergulden gedeckten kop van ontrent tweehondert gulden gerekent die once tegen vyff gulden. Die van Breda was een schoon groote ongedeckte vergulde schale van ontrent tweehondert ende veertich gulden nae de voorgaende estimatie.

1) Naar het handschrift, onlangs te Parijs voor de Academische Bibliotheek te Leiden aangekocht. Het is een afschrift, door CONSTANTYN geschreven op de laatste bladen van een foliant, gedrukt „A Basle, de l'imprimerie de Frobenne, par Ambroyse et Aurelius Forbenne. Achevé d'imprimer le moys d'Aoust. M. D. LXIII."

Ende die ghifte vanden heere Admiral NASSAU was een cleyn verguldt gedeckt copken weerdich ontrent in de tzestich gulden (die once gerekent op ontrent vyer gulden).

ELIZABET of YZABELLA ons derdde kindt is geboren op eenen Donderdach den zessentwintichsten dach Marty XV^{c}XCVIII naden nyeuwen styl s' morgens zeer weynich voor halff zess uren, oyck al in s' GravenHage in die Nobelstrate.

Ende gedoopt in die groote kercke in s' Gravenhaghe. Die peteren was Heere ende M^{r}. JACOB VALCKE Raedt ende Tresorier van Zeelandt in wyens plaetse (soo hy nyet en mochte verwacht wordden) stondt deur syn begeerte CLAES WILLEM SYMONSSOON gen(*aemt*) CROMSTRY en aldoen Gedep^{t}. inde Vergaderinge der heeren Generale Staten der Vereenichde Nederlanden, ende Jouffr. MARGRITA VEZELAERS, wed^{e} van S^{r}. JOOST VOGELAER myns huysvr(*ouwen*) moeye, in wyens plaetse (als midts heuren ouderdom ende swackheyt van Amsterdam nyet connende comen) stondt van heuren wegen die huysfrouwe van M^{r}. ANDRIES HESSELS, Raedt van syne Excell^{cie} mynen Heere Graeff MAURITS VAN NASSAU, etc.

Die ghifte vanden heere VALCKE was een silveren schale van ontrent vyftich gulden; ende van Moetgen VOGELERS eenen suypencroes van silver van ontrent twintich gulden.

Loff Godt van al.

(Is) Jarich van den dach des overlydens van mynen Heere de Prince van Oraengien hooghl... (*m*)em, mynen heere(*ende*) meester.

GEERTRUYDT ons vierde kindt is geboren Saterdachs den thienden July XV^{c} negenentnegentich naden nyeuwen styl nae middach recht voor twee uren. Heuren peteren was S^{r}. LAURENS BACK coopman woon(*ende*) tot Middelborch myn neeff wyens oudtsten sone ick oick geheven hebbe, genaemt LAURENS, maer alsoo syne personele iegenwoordicheyt nyet en mochte verwacht wordden, heeft zyne plaetse gehouden Die heere FERDINAND ALEMAN, Raedt van State der Vereenichde Nederlanden van weghen die Provintie van Zeelandt ende die Pete was Jouffr. ELISABETH VANDEN KYEBOOM, weduwe van wylen sa(*ligen*) S^{r}. JAN BACKX myns ooms sone, Rentmeester was van 't landt van Breda, maer zoo zy oick nyet en mochte verwacht wordden, heeft in heure plaetse gestaen Jouffr. GOEDELA VANDEN BERCH, myne nichte, weduwe van wylen S^{r}. JOHAN VERSSEN sal(*iger*), rentmeester was van S^{t}. Mertensdyck.

Den Doop geschiede in s' Gravenhaghe inde Capelle opt hoff. den peteren gaff een silveren schale met een gedreven Effigie vande gedaente van Jul. Cesar, weerdich wel vyftich gulden ende de pete een vergulden gedreven schale wel weerdich hondert gulden. Godt Loff van Alles.

Is jarich vanden slach voor Nyeupoort dwelck was den zelven dach s'iaers te voren.

CATHARINA ons vyffste kindt is geboren in 's Gravenhaghe op eenen maendach den tweeden July XVI^{c}. ende een, naden nyeuwen styl des merghens recht voor vier ende een halff ure, ende is gedoopt inde Capelle opt Casteele inden Haghe. Heuren peteren was M^{r}. CASPER VAN KINTSCHOT Raedt ende Tresorier van syn Excel^{cie} van Nassau, Graeff MAURITZ, Gouverneur van Hollandt, Zeelandt, Gelderlandt, Utrecht, Vrieslandt, Overyssel, etc. ende de Pete was Jouffr. CATHARINA HOEFFNAGLE myne huysvrouwe suster, die huysvrouwe van M^{r}. JACOB SWERIUS, Rechter ende ontfanger der Generale middelen inde Graeffelickheyt van Lingen, Den Peteren gaff eenen vergulden gedeckten cop vande weerde van ontrent hondert gulden. Loff Godt van alles.

CONSTANTIA ons zeste kindt is met Godts hulpe geboren in 's Gravenhaghe opten Vyverberch den tweeden Augusti op eenen..... des morghens een cleyn quartier urs voor seven uren naden nyeuwen styl. Die Peteren is die stadt van Bergen opten Zoom van der welcker wegen gedeputeert waren S^{r}. GODENAERT WILLEMSSOON Borgemeester ende..... MANTEAU Secretaris derzelver stadt, Die Pete is Jouffr. HEYLWICH BACKX, huysvrouwe van S^{r}. GODENAERT VAN EYCK, Commissaris ordinaris vande Monsteringe der geunieerde Nederlanden. God sy loff van alles.

Bijlage B.

ADELBRIEF VAN CONSTANTYN HUYGENS.

JACOBUS Dei Gratiâ Magnae Brittanniae Franciae et Hiberniae Rex Fidei defensor etc, circa omnibus quorum scire interest salutem. Etsi virtus ipsa idonea sibi sit merces et infra eam censeri debeat quicquid potest retribui, principes tamen decet ubi ubi eam invenerint magni facere bonorum virorum merita ornantes praemiis, caeterosque hâc invitantes illecebra ad imitationis gloriam: quo in genere quum subditorum cura nobis fuerit praecipua, tum neque exteros negleximus quos perspecta nobis fides aut industria commendavit, unde et hoc tempore visum nobis est pro potestate nostra Regia unde inferiores tituli velut rivi e fonte dimanant, virum clarissimum CONSTANTINUM HUYGENS nobilitate et equestri dignitate ornare, tum propter amplissimi viri patris ejus jam olim de nobis bene meriti, memoriam, tum propter paternas in filio virtutes et bonam quam de ejus in nos studio spem concepimus: idque ut omnibus compertum cognatumque sit atque ut equitis aurati numero et loco ita uti aequum est ubique locorum habeatur et censeatur hisce cum litteris palam testamur ac profitemur (adeoque etiam id ipsum hoc diplomate nostro confirmatum esse volumus) praenominatum CONSTANTINUM HUYGENS equestris ordinis dignitate, honore et titulo, ultro a nobis donatum atque insignitum esse: ideoque illud ab omnibus Regiae nostrae dignitati atque authoritati, tum ipsius meritis deberi, ut eo numero et loco apud populares suos et usquam alibi, perinde habeatur, ac nos quosvis alios praestantes viros simili honore ab aliis Regibus ornatos et condecoratos sumus habituri: atque insuper ut benevolentiae in illum nostrae majus testimonium extet, ad liberos suos et posteros eorum, utriusque sexus verae et legitimae nobilitatis jus propagamus serie interminatâ, et gentilitia ejus insignia quibus hactenus usus fuit, et in margine depinguntur, ipso etiam diplomate probamus et confirmamus, quorum omnium fides ut certius constet, hoc nostrum diploma manu nostrâ signatum, magno (*sigillo*) Angliae volumus muniri. Actum apud palatium nostrum Westmonasterii Septimo die Octobris Anno Domini Millesimo Sexcentesimo Vicesimo Secundo, Regni vero nostri Magnae Britanniae etc vicesimo

CAREW. JACOBUS Rex

Hebbende het groot zeegel in wassche gedrukt hangen aan een rood en wit zijde koord in het pergament vast gehegt en zijnde het waapen in margine geschilderd, gelijk op het volgend blad [1]) staat afgebeeld.

---

1) Het wapen is in 4 kwartieren gedeeld: 1 en 4 zilver met 2 palen van blauw (HUYGENS), en 2 en 3 van zilver met een hoofd van rood, beladen met een loopenden leeuw, getongd, geklauwd en gekroond van goud (BACX). Helmteeken: een rechter arm, een pijl vasthoudende, gepunt en gevederd van blauw. Onder het wapen is met dezelfde hand geschreven: De Arm met de Pijl boven de Helm is door Koning Jacobus geschonken.

Bijlage C.

AANTEEKENINGEN

OVER

CHRISTIAAN HUYGENS, DEN JONGEN.

DEZE aanteekeningen zijn de eerste van een handschrift, groot 12 bladzijden in folio, dat aan de Academische Bibliotheek te Leiden toebehoort. Op den omslag, waarin het bewaard wordt, leest men het volgende: „Deeze Memorie, raakende het leeven en de ontdekkingen van den Heere CHRISTIAAN HUYGENS, myn Oud-Oom, heb ik op verzoek van myn vader gekreegen van Mevrouwe de Wede wylen den Heere professor 's GRAVEZANDE, aan welke dezelve schynen gefourneerd te zyn door den Heer van Zeelhem, ter geleegenheid dat de eerstgemelde de *Opera reliqua* van welgemelden Hr. HUYGENS stond uit te geeven, met het leeven van den auteur: alle de verdere stukken en brieven behoord hebbende aan welgemelde myn Oud-Oom hier neevens liggende, heb ik meede van Mevr. 's GRAVEZANDE bekoomen, behalven het Journaal der reisen naar Vrankryk en Engeland in 1660, en de Catalogus, welke ik uit den boedel van de Vrouw VAN RUYVEN bekoomen heb."

CHRISTIAEN HUYGENS, Tweede soon van CONSTANTYN HUYGENS, Ridder, Heere van Zuilichem, Zelhem en in het Monnikkeiandt, Eerst Secretaris van de Princen FREDERICK HENDRICK, en WILLEM II van Orange en naemaels tot het eynde syns leevens Eerste Raedt ende Reekenmeester der Domeynen van Prince WILLEM den III, Koningh van Groot-Brittannien.

Desselfs Moeder was SUSANNA VAN BAERLE.

1629 Geboren in 's GraevenHage, den 14e April 1629, synde Saturdag voor Paesschen, des naghts ten twee uyren.

Volgens aenteekeningen van desselfs Vaeder, die de voornaemste gevallen van alle syne kinderen en oock van deese syn tweede Soons jonkheyt beschreeven heeft, tot den jaere 1647 incluys, en by gevolgh tot syn 18e jaer, Blijkt,

Dat hij van jonghs af is geweest van een swakke en teedre complexie, oock van een middelmaetige statuyre, maer altoos van jongs af, van een groote memorie en bysonder leergierigh en jaloers omme syn ouder Broeder CONSTANTYN HUYGENS, in alle het geene hun in hunne kintsche jaeren opgeleght wierde, nae te gaan, en soo hy konde te overtreffen.

Ao 1637 Leerde hem syn Vaeder de noten der Musycke intoneeren, dat hy terstont en ligtelyk deede, selfs met de veranderingen van de vier boovensangsleutelen, jae soo verre dat hy eer het jaer expireerde, allerhande stucken van Musique op alle soorten van sleutelen seer vast konde singen.

In den selven jaere, wierde aen hem beneevens synen oudtste Broeder tot Praeceptor gegeeven eenen ABRAHAM MIRKINIUS omme de beginselen der Latynsche Taele te leeren.

Nogh in den selven jaere wierdt hy door syn Vaeder onderweesen in het cyfferen der 4 Spetien en Reegel van Dryen, begreep hy die binnen weynige weeken heel exact, en wiste daegelycks eenige manieren van Proeven daer op te inventeeren, en met solide reedenen te bewysen.

Was hy soo verre in de musycke geavanceert, dat hy al wat het oock waere, met vastigheyt, reeden en distinctie ook in Alto en Tenor sleutelen indifferentelyk sonder bekommeringe wiste te singen, naer alvorens al lang begonnen te hebben, selfs te componeeren. Dogh hadde weynigh stemme. Ao 1638

In den selven jaere sprack hy de Latynsche Taele familiaerlyk en gaerne met syne Broeders. Ao 1638
In het eynde van het selve jaer kreegen sy tot Praeceptor in plaetse van MIRKINIUS eenen HENDRICK BRUNO.

Wierdt hy door syn Vaeder in de Geographie onderwesen, 'tgeen hy neevens syn ouder Broeder seer ligtelyk begreepen en onthielden, leggende dagelyks met grooten lust en yver, op den Globum terrestrem te speculeeren, ondersoekende den op- ende ondergank der Sonne in verscheydene tyden des jaers. Ao 1638

Leerde hy met syne broeders de Prosodie, die lesse duyrde weynigh meer als een weeke, of sy vielen daedelyk aen het componeeren. Ao 163

In den selven jaere leerde hy op de Viole de Gambe speelen, en het beviel CHRISTIAEN soo wel dat naer 7 daegen onderwys, hy de wyse van den 117 Psalm heel perfect konde uytspeelen, synde in de Musyke gaeuwer als syn Broeder; voor het eynde van het jaer speelde hy in parthye met goedt fatsoen, en tremblanten en vastigheyt.

Leerde hy op de Luyt speelen. Ao 1640

Begon hy de Grieksche Taele te leeren, waer in hy in een half jaer tydts seer veel vorderde. Ao 1641

Leerde hy de Logica daer hy spoedelyk meede doorgong, ende die hy met goedt oordeel toonde wel te vatten. Ao 1642

Begreep hy met een sonderlinge promptitude, al hetgeen de mechanique ofte eenigh ander deel van de Mathesis mogte aengaen; ook stracks raedt weetende, om by model ofte ander hantwerk voor den dagh te brengen, 'tgeen hy maer ergens van sulks geleesen, of door andere gehoort hadde selfs met groote vastigheyt naeteekenende alle gesneeden printen, en diergelyke dingen hem voorkoomende; besteedende voorts de snipperingen van syn tydt aen Molentjes en andere modellen te maeken, selfs tot een draeybank toe, die hy in dit jaer. soo by een hadde weeten te knusselen, dat hy al eenigh goedt daer op begon te draeyen. Deede dit jaer groote progressen in de Grieksche Taele. In dit jaer leerde hy op de Clavecimbel speelen, daar hy promptelyk veel in vorderde. Leerde oock dit jaer de Franssche en Italiaensche taele, soo spoedigh, dat syn meester binnen 6 maenden gelicentieert wierde. Ao 1643

Begon hy de Mathematique te leeren onder STAMPIOEN met sonderling succes, niet alleen alles ligt begrypende en onthoudende, maer selfs dagelyks alderhande konstige dingen inventeerende tot een yegelyks verwonderinge. Leerde danssen ende te Peerde ryden. Ao 1644

Wierde hy met syn oudtste Broeder op de Leydsche Academie gesonden, en deede in de reghten goede progressen onder Professor VINNIUS, die aen hun syne instituten dediceerden; wierde hij oock ter selver tydt bestelt onder den jongen SCHOOTEN, Professor Matheseos, die hem de Algebra van DESCARTES leerde. Het was te verwonderen hoe hy sigh daervan queet, soo dat in de oude schryvers selfs niets wierde gevonden of hy sagh er door en kreeg de reputatie, die hy wel waerd was, van doenmaels de geleerdtste Mathematicus van alle de jeugd te Leyden te syn. JAC. MARIN. MERSENNIUS verwonderde hem soo over eenige syner speculatiën, dat hy hem altydt Mon Archimede 1645

noemde, en sich niet konde versaedigen van hem te looven, ook van ernstelyk door brieven met hem te communiceeren.

In de Teekenkonst vorderden hy oock seer.

1646 De Illustre Schoole en Collegie te Breda ingestelt, ende syn vaeder neevens de Heeren VAN HEENVLIET en RIVET tot Curateurs derselve aangestelt synde, wierde CHRISTIAEN van Leyden tot Breda gesonden, alwaer hy onder de Professor DAUBIRUS syne studie in de regten vervorderde,

1647 soo dat hy 's jaers daer aen syne Formeele Theses met groote roem en lof publykelyk defendeerde.

N.B. Eyndigen hier de aenteekeningen van de Heer CONSTANTYN HUYGENS over het leven ende bedrijf van syne kinderen, om reeden eensdeels dat syne meenigvuldige occupatiën ende ten Hoove ende te Velde, hem sulcks beletteden; ten anderen om dat hy oordeelde, dat yeder syner kinderen, nu mans genoegh geworden waeren om selfs het geen aen yeder van hun in de waerelt nae die tydt soude ontmoeten selfs yeder in den hunne te geheugen.

BIJLAGE D.

GESLACHTSLIJST DER FAMILIE HUYGENS.

CORNELIS HUYGENS

LAURENS HUYGENS
tr. ..... VAN DER STRAETEN

CORNELIS HUYGENS
woonde ambteloos te Ter Heide bij Breda, en stierf aldaar in 1550 of 1551. Hij was gehuwd met GEERTRUY BAX (st. 1556).

- ADRIAAN H. st. jong.
- LAURENS H., naar Spanje vertrokken, sterft aldaar.
- LUCIA H. st. jong.
- ANNA H. st. ongehuwd te Delft 1597.
- **CHRISTIAAN HUYGENS** geb. 22 April 1551, gest. te 's Gravenhage 7 Feb. 1624, ondertr. den 26 Aug. 1592 te Amsterdam met SUSANNA HOEFNAGEL, geb. 28 Oct. 1561, gest. te 's Gravenh. 16 Mei 1633.

MAURITS
geb. te 's Gravenhage 12 Mei 1595, gest. aldaar 24 Sept. 1642, tr. PETRONELLA CAMPEN, st. te Eindhoven 23 Oct. 1669. Zij hertrouwt met JOHAN EYCKBERG, st. 3 Mei 1664.

- CHRISTIAAN H. tr. 26 Oct. 1655 te Brussel JEANNE CATHARINA BERGAIGNE.
- MAURITS H.
- CONSTANTYN H. geb. te 's Gravenhage 8 Juli 1636.
- JACOB H.
- MARTHA MARIA H. overleden 3 Aug. 1683 tr. 1664 HENDRIK VAN UTENHOVE, heer van Amelisweerd, hij hertr. ISABELLA HOEUFFT, en st. 9 Dec. 1715.

MAURITS H.

HENRIETTE H.

CONSTANTYN
geb. te 's Gravenhage 4 Sept. 1596, gest. 26 Maart 1687, tr. 6 April 1627 te Amsterdam SUSANNA VAN BAERLE, geboren aldaar omstreeks 1599, gest. te 's Gravenhage 10 Mei 1627.

- CONSTANTYN geb. te 's Gravenhage 10 Maart 1628, begr. 2 Nov. 1697, tr. aldaar 28 Aug. 1668 SUSANNA RIJCKAERT st. 21 Sept. 1712 aldaar.
  - CONSTANTYN HUYGENS. geb. 5 Febr. 1674, te 's Gravenhage, st. aldaar Oct. 1697.
- CHRISTIAAN geboren te 's Gravenhage 14 April 1629, st. ongehuwd op Hofwyck 8 Juli, begr. 14 Juli 1695.
- LODEWIJK geboren te 's Gravenhage 13 Maart 1631 st. te Rotterdam 30 Juni 1699, tr. Maart 1674 JACOBA TEDING VAN BERKHOUT st. 11 Febr. begr. 19 Febr. 1711.
  - CONSTANTYN H. geboren te Gorinchem 10 Maart 1675, begrav. te 's Gravenhage 29 Aug. 1739, tr. 1708 PHILIPPINA DOUBLET geb. te 's Gravenhage Nov. 1672.
    - LODEWIJK H. st. jong.
    - SUSANNA LOUISE H. geb. te 's Gravenhage Sept. 1714, st. aldaar kinderloos 21 Dec. 1785, tr. WILLEM, Baron VAN WASSENAER VAN RUIVEN.
  - LOUIS DIEDERICH H. geb. te Gorinchem 2 Mei 1676, st. te Delft, 12 Mei 1718.
  - PAULUS H. geb. te Gorinchem 24 Aug 1677, begr. te 's Gravenhage 30 April 1737.
  - CHRISTIAAN H. geboren 19 April 1680, st. 22 April 1680.

MAURITS H.

- PHILIPPUS geboren te 's Gravenhage 12 Oct. 1633, st. te Mariënburg 14 Mei 1657.
- SUSANNA geboren te 's Gravenhage 13 Maart 1637, st. aldaar 24 Aug. 1725, tr. 20 April 1660 aldaar PHILIPS DOUBLET. (*Bijl.* H.)

ELISABETH
geb. te 's Gravenhage 26 Maart 1598, gest. aldaar 8 Mei 1612.

GEERTRUID
geb. te 's Gravenhage 10 Juli 1599, gest. aldaar 4 Juni 1680, tr. aldaar 26 Maart 1632 met PHILIPS DOUBLET

- PHILIPS DOUBLET Zie verder de genealogie DOUBLET. (*Bijlage* H.)

CATHARINA
geb. te 's Gravenhage 2 Juli 1601, gest. aldaar 18 Juni 1618.

- dochter CONSTANTIA (?) geboren te 's Gravenhage 21 Dec. 1633.
- dochter AEGIDIA(?)

CONSTANTIA
geb. te 's Gravenhage 2 Aug. 1602, gest. aldaar 1 Dec 1667, tr. 16 Januari 1633 Jhr. DAVID LE LEU DE WILHEM, geb. 15 Mei 1588 te Hamburg, gest. 27 Januari 1658.

- CONSTANTYN geboren te 's Gravenhage 6 Juli 1636.
- JOANNA geboren te 's Gravenhage 31 Dec. 1637, st. aldaar 1 Mei 1656.

In sommige genealogiën, die ik zag, worden nog meer kinderen opgenoemd; in het *Dagboek* blz. 74 komt nog een M(AURITS) LE LEU DE WILHEM, voor. Waarschijnlijk is deze ook een zoon van hen.

BIJLAGE E.

GESLACHTSLIJST DER FAMILIE HOEFNAGEL.

JAN BOGHE heeft elf kinderen, waaronder:

7 MARGARETHA BOGHE tr. JORIS VEZELER (st. 16 Oct. 1576.)

11 IDA BOGHE tr. HENDRIK LEONARDUS VAN BAERLE. Zie de genealogie van BAERLE. (*Bijlage* G.)

ELISABETH VEZELER tr. JACQUES HOEFNAGEL. Zij hadden 12 kinderen, waarvan jong overleden: GILLIS, JACOB, JASPER, MELCHIOR en SUSANNA.

CECILIA VEZELER tr. 1°. MELCHIOR BALDI 2°. FLORIS ALEWYN. Zij hadden 6 kinderen, waaronder BALTHASAR en SUSANNA BALDI en mogelijk ook ISABELLA ALEWYN, gehuwd met J. BUYCX.

MARGARETHA VEZELER tr. JOOST DE VOGELAER. Zie de genealogie DE VOGELAER. (*Bijlage* F.)

JORIS VEZELER. tr. MACHLINA JANSZ. Zij hebben 2 dochters.

1 JORIS HOEFNAGEL schilder en dichter tr. SUSANNA VAN ONSSEN

JORIS HOEFNAGEL.

JACOB H. tr. 1°. ELISABETH BRUGER (2 kinder.) 2°. ODILIA TAX (8 kinder.) 3°. ANNA MUIS (1 dochter.)

ELISABETH H. tr. 1°. MARTEN TUTLER 2°. GERH. BARH.

SALOMON H.

AELBRECHT H.

WILLEM H. tr. N. N. (4 kinderen)

SUSANNA H. tr..... SNOECKAERT.

ELISABETH S.

SUSANNA S.

MARTIN S. tr. MARTINI JOACHIMI (st. 1 Juli 1637.)

MARIA S.

NICOLAAS S.

JACOB A.

2 ELISABETH HOEFNAGEL tr. JACOB ALEWYN.

CONSTANTIA A. tr. A. VAN MERLEN (5 kind.)

HELENA A. tr. 1°. CAREL GROENDAL (kinderl.) 2°. WILLEM CLERMONT.

ELISABETH CL. tr. JACOB ZOLICHHOVEN of SOLLICOFER.

WILLEM SOLLICOFER woont te Weenen.

ELISABETH A. tr. JACOB VAN DER WILT.

JACOB FERDINAND S. tr. 1°. LOUIZE VETELER 2°. ... VAN ELST.

SUSANNA A. tr. 1°. JULIUS SONNER (3 kind.) 2°. MATTHIJS GROENDAL

SARA S. (st. 25 Dec. 1676) tr. HAMEL BRUYNINX.

3 CATHARINA HOEFNAGEL tr. JACOB SUERIUS.

JACOB S. tr. JOHANNA LOPES (st. te 's Hertogenbosch.)

MARTIN S. tr. N. N.

MARIA S. Twee kinderen jong gestorven.

HORTENSIA S. tr. ANTONIE MARTENS.

HENDRIK S. tr..... RAESFELDT.

CAREL S.

LOUIS S. N. N. SUERIUS

JORIS S. st. 4 Mei 1637 tr. JOHANNA BECKER.

PHILIPS S.

CATHARINA S. st. 10 Oct. 1680 te Breda.

ELISABETH S.

JORIS S.

JACOB S.

SAMUEL S. geb. 9 Aug. 1633, tr. 1o. ELISABETH DE SCHILDERE (st. 30 Aug. 1680) 2°. Sept. ELISABETH VAN DER DOES.

DAVID S. ondertr. 24 Dec. 1672 MARIA VAN BAERLE, hij sneuvelt 24 Aug. 1673.

Zoon geb. 1 Nov. 1673, st. jong.

4 MARGARETHA HOEFNAGEL tr. LUDOVIC BLOMMART of BLOEMAERT

JACOB BL.

LODEWIJK BL.

MARGRIET BL.

SAMUEL BL. tr. CATHARINA REINST. Zij hebben 12 kinderen, waaronder CONSTANTIA BL. tr. 19 Jan. 1655 ISAACK ZWEERS of SUERIUS, admiraal, geb. 1 Jan. 1622, st. 23 Aug. 1673. Zij hebben 4 dochters.

5 BALTHAZAR HOEFNAGEL tr. ANNA LYFFELT of LIEFVELDT waarbij 9 kinderen. Zie Navorscher XXII bl. 264 en 266.

6 DANIEL HOEFNAGEL tr. JACOMINA MANMAKER, waarbij 10 kinderen. Zie Navorscher XXII bl. 264.

7 SUSANNA HOEFNAGEL tr. CHRISTIAAN HUYGENS. Zie de genealogie HUYGENS. (*Bijlage* D.)

BIJLAGE F.

GESLACHTSLIJST DER FAMILIE DE VOGELAER.

JAN BOGHE
heeft elf kinderen, waaronder:

7
MARGARETHA BOGHE
tr. JORIS VEZELER
st. 16 Oct. 1576.

11
IDA BOGHE
tr. HENDRIK LEONARDUS VAN BAERLE.
Zie de genealogie VAN BAERLE. (*Bijlage* G.)

ELISABETH VEZELER
tr. JACQUES HOEFNAGEL
Zij hebben 12 kinderen waaronder:
SUSANNA HOEFNAGEL
tr. CHRISTIAAN HUYGENS.

CONSTANTYN HUYGENS.
Zie de genealogie HUYGENS.
Bijlage D.)

CECILIA VEZELER
tr. 1°. MELCHIOR BALDI
2°. FLORIS ALEWYN
Zij hadden 6 kinderen, waaronder BALTHASAR en SUSANNA BALDI en mogelijk ook ISABELLA ALEWYN, gehuwd met J. BUYCX.

MARGARETHA VEZELER
tr. JOOST VOGELAER of DE VOGELAER.
Zij hebben 10 kinderen.

JORIS VEZELER
tr. MACHLINA JANSZ.
Zij hebben 2 dochters.

ADRIAAN DE V. st. jong.

JORIS DE V. st. jong.

MARGRIET DE V.
tr. 1°. MUTIO BRIZZI
leeft nog Mei 1623
2°. ZACHARIAS GLISSENBURCH
Uit het 1e huwelijk een dochter MARGRIET, uit het 2e huwelijk een zoon GOVERT.

MARCUS DE V.
geb. omstreeks 1554, ondertr. te Amsterdam, oud 34 jaar 3 Juni 1588 met MARGARETHA VAN VALCKENBORGH, oud omtrent 22 jaar.

ADRIAAN DE V.
tr. MARGRIET RAMS.

SUSANNA DE V.

PAULUS DE V.

MELCHIOR DE V.

JASPER DE V.
tr. ANNA BOUDAEN.

MARIA DE V.

BALTHASAR DE V. st. jong.

BALTHASAR DE V.

ELIAS DE V.

EMANUEL DE V.

MARGRIET DE V.
geb. in 1595, ondertr. 16 April 1621 GILLIS of ELIAS VAN SCHENDEL, oud 27 jaar.
Uit hun huwelijk 4 kinderen MANUEL, GILLIS, CHRISTIAAN en MELCHIOR.

MARCUS DE V.
ged. Oude Kerk 22 Juni 1589, ondertr. 1°. 10 Jan. 1619 met GEERTRUID VAN CEULEN, en 2°. 10 Mei 1623 met CATHARINA DE VELAER oud 27 jaar.

ANNA DE V.
ged. Oude Kerk 30 Aug. 1590, tr. 28 Mei 1613 Dr. JOHANNES TEN GROOTENHUYS, wedr. van ANNA DE L'HOMMEL.
Hij hertr. Nov. 1615 met GEERTRUYD VAN DRINCKELER.

ELISABETH DE V. st. jong.

JOHANNES DE V. st. jong.

SUSANNA DE V.
ged. Nieuwe Kerk 5 Januari 1596, ondertr. 7 Mei. tr. 2 Juni 1624 HIERONYMUS VAN UFFELEN, (st. 22 Januari 1628) en hertr. met HENDRIK SCHAEP.

ISABEAU DE V.
ged. Nieuwe Kerk 15 Dec. 1597, tr. 15 Januari 1623, JOHAN DEDEL.
Hij st. 22 Maart 1665.

DANIEL DE V.
ged. Nieuwe Kerk 30 Aug. 1599, st. 24 Juni 1669, ondertr. 25 Juni 1632 met BARBARA VAN DER PERRE.
Zij st. 10 Aug. 1668.

JOOST DE V.
st. 25 Maart 1632.

SARA DE V.
geb. in 1601, st. 19 Januari 1631, ondertr 5 Sept. 1626 GERARD VAN DER NIEUPOORT, oud 27 jaar.

ABIGAEL DE V.
ged. Oude Kerk 5 Dec. 1604.

MARIA DE V.
geb. in 1606 ondertr. 18 Juli, tr. 6 Aug. 1624 HENDRIK HOOCHCAMER oud 23 jaar.

HESTER DE V.
ged. Oude Kerk 27 Juli 1609, ondertr. 16 Januari 1632 met JACOB VAN ERP, oud 28 jaar.

ISABELLA VAN ERP.

MARIA DE V.
geb. in 1625 tr. 17 Juni 1653 ALBERTUS RUSIUS, geb. 14 Aug. 1614.

JACOB DE V.
geb. in 1626 ondertr. 14 Maart, tr. 5 April 1654 SARA SPIEGELS oud 23 jaar.

CATHARINA DE V. st. jong.

JOHANNES DE V.

CONSTANTIA DE V.
geb. in 1632 tr. 12 Nov. 1665 ISAÄC LE MAIRE, predikant. Hij st. 6 Mei 1692.

MARCUS DE V.

ELISABETH DE V.

CATHARINA DE V.

HIERONYMUS VAN U.

SUSANNA VAN U.

MARCUS D.
begr. 26 Maart 1633.

JOHANNES D.
tr. N.N. VAN BEVEREN.

WILLEM D.
tr. N.N. VAN MONTFOORT.

ISABELLA D.

MARIA D.
geb. 15 Februari 1638?

ADRIANA DE V.
tr. 1°. JAN DE WAERT
en 2°. ondertr. 3 Aug. 1674 JOHAN BARDEWISCH.

HESTER DE V.
geb. in 1642 tr. 15 Juli 1664 MARCUS VAN KLENCK oud 28 jaar.

JACOB H.

IDA H.
tr. JAN BUYCX.

JAN
ged. 4 Januari 1655.

MARIA
geboren 14 October 1661.

ELISABETH H

BIJLAGE G.

GESLACHTSLIJST DER FAMILIE VAN BAERLE.

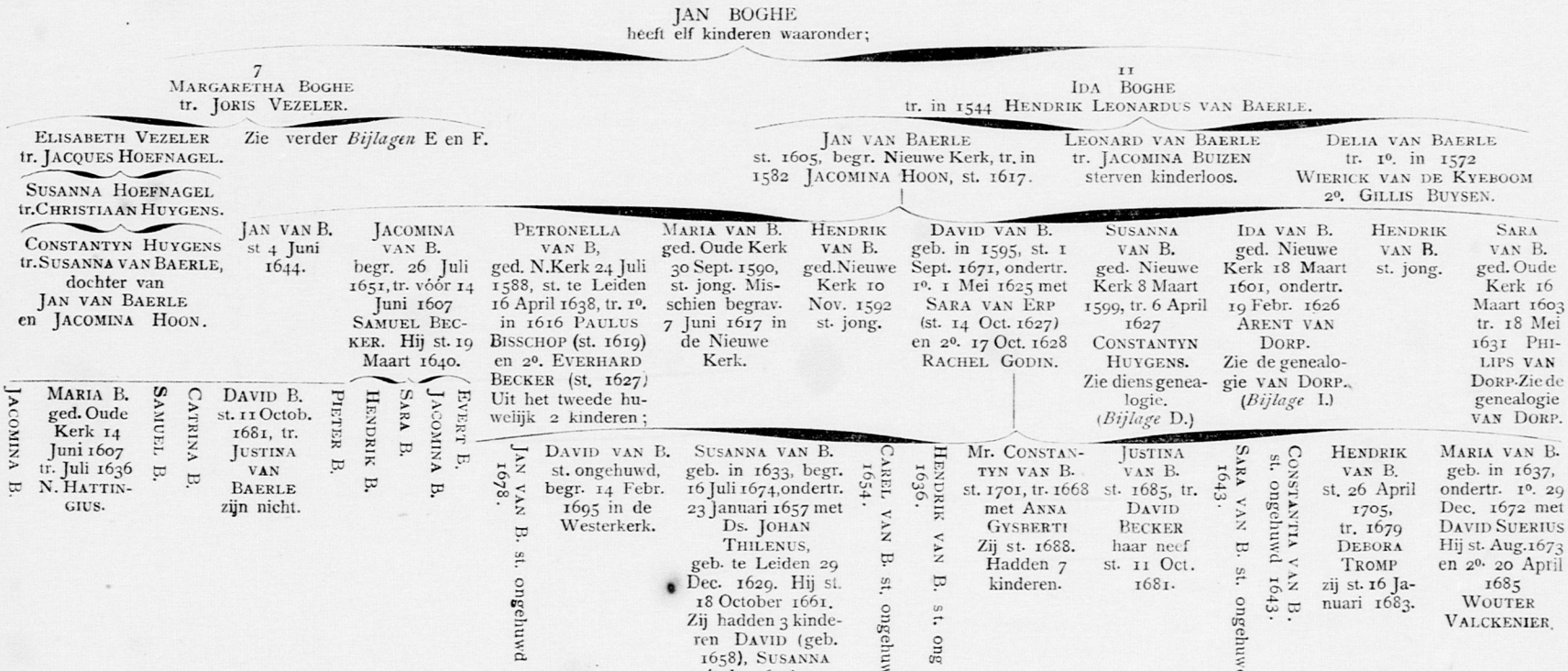

BIJLAGE H.

GESLACHTSLIJST DER FAMILIE DOUBLET.

JAN DOUBLET
heer van St. Annaland, st. 27 Dec. 1562
tr. ANNA VAN DAM.

- JOHANNA D. — begr. 30 Aug. 1630, tr. FRANS TYELMANS CONINCK. Hebben een zoon THOMAS, (begr. 31 Juli 1636.)
- MARIA D. — tr. GERRIT VAN DER BURGH.
- **PHILIPS DOUBLET** — st. 1612 in 's Gravenhage, begrav. Groote Kerk. trouwt 1°. 1579 MARIA VAN DER GOES, bij wien hij 17 kinderen had, waarvan er 9 jong stierven. 2°. 27 Febr. 1599 Jonkvr. CORNELIA RATALLER, geb. 1566, st. 3 Juni 1620.
- MACHTELD D. — st. jong.
- NICLAES D. — tr. THEODORA DE RECHTERE. Zij hebben twee zoons JAN en PHILIPS, die kinderloos overleden.
- MAGDALENA D. — st. ongehuwd.

Uit het eerste huwelijk:

1. JAN D. — heer van St. Annaland, geb. 1580 st. ongeh. 16 Maart 1650.
2. ANNA D. — geb. 25 Aug. 1582 tr. 2 Juni 1603 Mr. JOAN VAN DER HAER. Zij st. spoedig zonder kinderen. Hij hertr. 14 Maart 1607 MARIA VAN KINSCHOT.
3. WILLEM D. — geb. 21 Sept. 1588, st. ongehuwd 1613.
4. PHILIPS D. — geb. 22 Jan. 1590 st. 31 Mei 1660, tr. 28 Maart 1632 GEERTRUYD HUYGENS. (*Bijlage* D.) geb. 10 Juli 1599, st. 4 Juni 1680.
5. MARIA D. — geb. 14 Jan. 1591, tr. Jhr. WILLEM VAN OUDSHOORN. Zij hebben 3 dochters gehad: MARIA, JACOBA en ANNA.
6. MARGARETHA D. — geb. 4 Maart 1594, tr. 17 Maart 1621 Mr. JOHAN DE VOOCHT. Zij hebben een zoon PHILIPS.
7. MAGDALENA D. — geb. 13 Juni 1595, tr. 19 Januari 1620 NICOLAES HANNEMAN. Zij ondertr. 24 April 1638 met JACOB SPECX.
8. ADRIAAN D. — geb. 19 Feb. 1598, st. 1662, tr. Jonkvr. MARIA BRUYNINCX. Zij hebben 7 kinderen.

Uit het tweede huwelijk:

1. GEORGE RATALLER D. — st. 31 April 1655 tr. 4 October 1629 MARIA VAN SCHOTERBOSCH, st. 20 Mei, begr. 24 Mei 1639.
2. ISABEAU RATALLER D. — begr. 28 Sept. 1638, tr. 1627 Jhr. JURRIEN of GEORGE GLESER st. 22 April 1652, Zij hertr. met PIETER VAN DER MOLEN, st. kinderloos.

- PHILIPS D. — heer van St. Annaland en Moggershill, geb. 28 Jan. 1633, st. 6 Juli 1707, tr. 20 April 1660 SUSANNA HUYGENS (*Bijlage* D.) geb. 13 Maart 1637, st. 14 Aug. begr. 20 Aug. 1725.
- CHRISTIAAN D. — geb. 9 Febr. 1636, st. jong.
- JAN D. — geb. 17 Febr. 1637. st. jong.
- PHILIPS RATALLER D. — geb. 1631 st. ongehuwd 1653?
- FLORENS RATALLER D. — st. ongehuwd 1653.
- JOHAN RATALLER D. — st. ongehuwd 1653.
- CORNELIA RATALLER D. — tr. te Haarlem 4 Febr. 1659, HENDRIK DUYST VAN VOORHOUT.
- ISABELLA RATALLER D. — st. 1659, tr. te Haarlem 27 Aug. 1658 Jhr. ALBERT SNOECKAERT VAN SCHAUMBURG. Geen kinderen.

- CONSTANTIA D. — geb. 5 Juli 1661, st. jong. 20 Nov. 1665?
- GEERTRUID D. — geb. 5 Juli 1663, st. 11 Nov. 1672.
- CONSTANTIA THEODORA D. — geb. 17 Sept. 1665, st. 1726, tr. 1 April 1683 MATTHEUS HOEUFFT, st. 1720.
- PHILIPPULUS D. — geb. 17 Nov. 1667, st. 22 Maart 1671.
- PHILIPPINA D. — geb 1 Nov. 1672, begr. 6 Mei 1746, tr. 1708 CONSTANTYN HUYGENS. Zie de genealogie HUYGENS. (*Bijlage* D.)
- PHILIPS D. — heer van St. Annaland geb. 31 Maart 1674, st. 13 Juni 1712, tr. 1700 Jonkvr. HESTER QUARLES. st. 22 April 1743.
- MARIA DUYST VAN VOORHOUT — tr. Baron VAN RENSWOUDE.
- GEERTRUYD DUYST VAN VOORHOUT.

- SUSANNA H. — geb. 10 Maart 1684, st. ongehuwd 1725.
- PHILIPS H. — st. ongehuwd 1754.
- MARIA ANNA H. — st. ongehuwd 1756.
- MATTHEUS H. — geb. April 1689 st. 1765.
- ANNA CONSTANTIA H. — st. ongehuwd.
- LEONARD H. — tr. MARGARETHA EELBO.
- JAN DIEDERICK H. — st. ongehuwd.
- SARA PHILIPPINE H. — geb. Mei 1701, st. 13 Sept. 1761, tr. JEAN ROYER, st. 26 Mei 1783. Hadden 3 kinderen.
- GEERTRUYD H. — st. 18 Nov. 1731 ongehuwd.
- CONSTANTYN II — st. 27 April 1731.
- SUSANNA D. — geb. 2 Sept. 1703 tr. 27 Januari 1726 Mr. JACOB COREN VAN DER MIEDEN. Zie verder hunne kinderen bij JORISSEN, *Studien* I, blz 355.
- PHILIPS D. — ged. 14 Aug. 1704, verdronken 1712 of 1715.
- AMARANTIA D. — geb. 20 Febr. 1706 st. 19 Januari 1760, tr. 29 Oct. 1733 HENRICUS JOHAN GERLAGH. Hebben 7 kinderen.
- GEERTRUID H. — geb. 14 Februari 1707, begr. 22 Maart 1768, tr. Mr. PIETER VAN DEN BRANDE, st. 1751?

N.B. Over deze laatste drie kinderen PHILIPS, AMARANTIA en GEERTRUID stemmen de genealogien niet overeen.

BIJLAGE I.

GESLACHTSLIJST DER FAMILIE VAN DORP.

ADRIAAN VAN DORP
tr. JOSINA VAN WEILBURG.

- JOOST VAN DORP, st. 1559?
- AREND VAN DORP, geb. 1538, st. 2 Aug. 1600.
- PHILIPS VAN DORP, tr. DOROTHEA NEELINCK.
  - FREDERIK VAN DORP, geb. 1547, st. 1612, tr° 1°. ANNA SCHETS VAN GROBBENDONK en 2°. ADRIANA VAN TRELLO.

Uit het eerste huwelijk

1. TERTULLIAEN VAN DORP, tr. BARBARA FLEMMING. Zij hertr. later met EDUARD BRETT, Ridder en st. 22 Oct. 1674.
   - FREDERIK VAN DORP, st. jong.
   - Dochter, geb. 24 Febr. 1632.
2. PHILIPS VAN DORP, geb. 1587, st. 5 Dec. 1652, tr. 18 Mei 1631 te Amst. met SARA VAN BAERLE (Zie de genealogie VAN BAERLE) (*Bijlage* G.) Zij st. te Rotterdam 30 April 1661.
   - JACOBA CHARLOTTE, geb. 25 Jan. 1633 st. 6 Maart 1633.
   - SARA, st. 22 Febr. 1669.
   - IDA, st. jong. begr. 21 Juni 1636.
   - PHILIPS CONSTANTYN, ged. 16 Nov. 1636, st. 13 Dec. 1636.
3. DOROTHEA VAN DORP, st. ongehuwd.
4. ZORGE FREDERIK VAN DORP, st. jong.
5. AREND VAN DORP, geb. omstreeks 1599 in Ter Taelen, st. te Antwerpen 11 Juni 1652, ondertr. 19 Febr. 1626 te Amsterd. met IDA VAN BAERLE, geb. aldaar 1603, st. 5 Oct. 1673. (*Bijlage* G.)
   - AREND? geb. 10 Febr. 1627, st. te 's Gravenhage 2 Maart 1671.
   - ANNA? geb. 16 Febr. 1628, st. 2 Sept. 1681.
   - AMELIA, geb. 28 Aug. 1628, st. 17 Nov. 1629.
   - LODEWIJK WOLPHERD, geb. 12 Maart 1631 tr. ADRIANA VAN ROSSUM, uit welk huwelijk 2 kinderen.

Uit het tweede huwelijk:

1. MARIA CHARLOTTE VAN DORP, st. ongehuwd 23 Maart 1659.
2. FREDERIK VAN DORP, heer van Maasdam, geb. 1612, tr. 28 Mei 1645 CONSTANTIA VAN VOSBERGEN (st. 4 Nov. 1647) en tr. daarna 1 Aug. 1649 AEGIDIA VAN TEYLINGEN, uit welk laatste huwelijk hij 5 kinderen had, waarvan 3 jong gest. Hij st. 29 Aug. 1679.

REGISTER VAN PERSONEN.

A.

Aerschot (Hertog van)..... 78
Aerssen (François). 4, 10, 37, 38
Aerssen Jr. (François)..... 62
Aerssen (Vrouwe)..... 54
Aitzema (L. van)..... 73
Albans (St.)..... 68
Albert (kardinaal)..... 6
Albertina Agnes..... 53
Alewijn (Isabella)..... 54
Alexander VII..... 71
Amalia van Solms 17, 19, 21, 24, 28, 29, 31, 34, 37, 39, 42, 45, 64, 65, 67, 71, 79, 80
Amerongen (van)..... 38, 66
Anna van Oostenrijk..... 68, 71
Anrald (d')..... 7
Appelman..... 16
Arnet (Joanna)..... 72
Asperen (van)..... 21, 53
Ayla (d')..... 38
Aysma, zie Aitzema.....
Aytona (Markies d')..... 27

B.

Backs (wed. van J.)..... 3
Baerle (David van) 13, 14, 20, 76
Baerle (Jacob van)..... 26
Baerle (Jan van)..... 12
Baerle (Johannes van)..... 41
Baerle (Ida van)..... 18, 77
Baerle (Petronella van)..... 31
Baerle (Sara van) 16, 18, 20, 23, 26–28, 66, 73
Baerle (Susanna van) 12—14, 16, 19, 21, 24, 25, 30
Baerle Davidsd. (Sus. van) 20
Balfour..... 32
Barlaeus (Gasper)..... 28, 29
Bartelotti..... 74, 82
Bartelotti (Constancia)..... 82
Bartelotti (Guilliaume)..... 62
Bartelotti (Jacob)..... 79
Bas..... 10
Bax (Anna)..... 63
Beaumont 17, 53, 54, 57, 59, 60, 67, 75
Beaumont (Arnold)..... 81
Beauste..... 10
Beck..... 43
Becker (David)..... 85
Becker (Jacobus)..... 51
Becker (Maria)..... 28
Becker (Samuel)..... 34
Beeverwaert (Nassau van).. 29
Beeverwaert (Vrouwe van).... 69
Belcar (Graaf)..... 76
Bent (van)..... 60
Benthuysen..... 22
Bentinck..... 45
Berch..... 79
Berckhout (Jacoba)..... 78
Berevoets..... 16
Bergaigne (Cath. de)..... 58
Bergerotti (Anna)..... 70
Bergerotti (Constantijn).... 70
Berghem..... 57
Beringamius..... 23, 47
Beringen (van)..... 19
Beuckel..... 37
Bezu..... 21
Bie (de)..... 3, 4
Bienes (J. de)..... 56
Biondi..... 9
Bisschop..... 77
Bloemaert (Samuel)..... 55
Blooteling (Abraham)..... 86
Boelen (Petrus)..... 73
Boermania..... 22
Bolsum..... 35
Bontekoe..... 87
Boreel (Willem)..... 73
Bosch (Jan van den)..... 38
Bouckhorst (Amelius de)... 74
Bouillon (Hertog van) 19, 26, 37, 54
Bouillon (Hertogin van)..... 39
Bourgeois (Phil.)..... 4
Boxhorn (Marc. Zuer.)..... 55
Brakel..... 17
Brederode 14, 33, 37, 41, 42, 53—55, 58, 77
Brederode Jr..... 60
Brederode (Hedwig van).... 87
Brederode (Vrouwe van)..... 65
Brederode (Wolph. van) 31, 82
Brett (Eduard)..... 78
Brezé..... 26
Brouart..... 7
Brouchem..... 16, 38
Broun..... 22
Brun..... 57
Bruyninck..... 6
Buat..... 46
Buckingham..... 14
Buisero..... 57, 63, 72
Buisero (Adriaen)..... 84
Buisero (Laurentius)..... 78
Burgh (Jacob van der)..... 64
Bussche (Carel van den).... 84
Bye (Abraham de)..... 42
Bye (N. de)..... 83

C.

Callenwerd 24
Calvander 26
Calvart 21, 32
Campanella (P.) 33
Cambridge (Hertog van) 76
Campen (C. van) 28, 34
Campen (N. van) 26
Campen (Petronella van) ... 74
Carleton 9, 12, 20
Carrey (F.) 16
Casembroot (Vrouwe de) 71
Cats (Jacob) 52, 53, 65
Cats (Theophilus van) 57
Cau 86
Cecyll 19, 21
Charnacé 30
Charras (Urania Susanna de) 69
Chatillon 26, 37
Chièze 68, 74
Chimay (Prins de) 22
Christiaan VI 5
Cloeck 51
Cloet 56
Cloot (Samuel) 1, 8
Cobbius 9
Coenen (Petrus) 31
Condé 46
Copes 73
Cosmo de Medicis 72
Couchet 57
Couvreau 15
Crommon 57
Cromwell (Olivier) 62
Culemborg (Gravin van) 14
Cuneus (P.) 32

D.

Dedel (Joh.) .. 1, 5, 7, 8, 29, 31, 69
Dedel (Marcus) 24
Dedel (Willem Joosten) 5
Dieden (Otto van) 16
Dimmer 25
Dolman 21
Dominicque 7
Dona 40, 77
Dorp (Amalia van) 16
Dorp (Anna van) 85
Dorp (Arend van) 12, 13, 16, 18, 23, 28, 29, 53, 77
Dorp (Arnold van) 76
Dorp (Dorothea van) 9
Dorp (Frederik van) 58, 83
Dorp (Jacoba Charlotte van) 23
Dorp (Ida van) 28
Dorp (Lod. Wolphard van) 18
Dorp (Maria Charl. van). 29, 62
Dorp (Philips van) 18, 54, 66, 73
Dorp (Phil. Const. van) 29
Dorp (Sara van) 73
Dorp (Tertulliaen van) 78
Dorth (van) 5
Doublet (Christiaen) 28
Doublet (Const. Theod.) 84, 86
Doublet (George) 33
Doublet (Isab. Rataller) 53, 62
Doublet (Johannes) 29
Doublet (Philippulus) ... 67, 76
Doublet (Philips) 21, 23, 31, 45, 55, 57, 59, 62, 64
Doublet Jr. (Philips) 64, 67, 71, 78, 82, 84, 85
Duarte 54, 57, 65
Duarte (Francisca) 82
Duarte (Gaspard) 55
Duyst van Voorhout 51
Dyck (Anthony van) 20

E.

Edelheer 61
Eglizem 8
Ehrenreiter 47
Elisabeth Albertina Anhaltina 83
Elisabeth Palatina 83
Emanuel van Portugal 14
Emilia van Portugal 14
Erbestein 38
Ernst Casimir 15, 21, 35
Erp (Sara van) 13
Estiaulx (d') 21
Eyckbergh (Gysbert) 64
Eyckbergh (Joh.) 9, 18, 39, 64, 69, 74

F.

Fagel 84
Famars (Louis de) 15
Famars (Lucretia de) 23
Ferdinand I 29
Ferens 16
Flemming (Barbara) 78
Flinis (de) 87
Forestus 73
Fouillon 21
François (Pierre) 55
Frederik III 74
Frederik Hendrik 5, 11—44, 79
Frederik Magnus 77
Frederik van Nassau 32, 45, 57
Frederik van de Palts .. 14, 19, 23
Frederik Willem van Brandenburg 48, 50, 57, 68, 78, 79
Fresne (de) 21

G.

Gallen (van der) 29
Gamarra (Don Estevan de) . 59
Gassione 43
Geversheim 42
Gevre (markies) 21
Gheyn Sr. (Jacob de) 14
Gheyn Jr. (Jacob de) 41
Girardus (Alb.) 21, 23
Gleser 39, 44, 45, 49, 53
Gleser (Daniël) 74
Godin (Rachel) 14
Gogh 13
Gomarus (Franc.) 36
Goring 30
Graef (de) 51
Graef van Polsbroek (de) ... 69
Graef (Alb. van der) 86
Grammont (maarschalk de) ... 44
Grenu 15
Grobbendonk 15
Grobbendonk (Vrouwe) 56
Groot (de) 58
Gruterus 87
Guebriant 38

H.

Hacquet 15
Haersolte 22
Haghe (Anna van der) 6
Hamolius 80
Hanau 19, 22, 23
Harwood 22
Hattingen (N.) 28
Hattingen (J. Caspar) 51
Haulterive 28, 34, 35, 74
Hauptmann 86
Heenvliet 34, 37
Heerdt (Gysbert van) 50
Heerdt (Hendrik Willem van) 50
Hein (Piet) 14
Heinsius (Nic.) 82, 85
Hendrik IV 40
Hendrik Casimir 32, 34, 35
Hendrik Lodewijk van Nassau 34
Hendrik van den Berg 11, 15, 22, 23
Hendrik van Nassau (graaf) 49, 54
Hendrik, hertog van Glocester .. 65
Henriette Amalia van Nassau 14, 17
Henriette Anna van Engeland 75
Henriette Maria van Engeland 39, 74
Heraugière 16
Herberts 16, 40
Hertoghe (J. de) 85
Hes van Piershil (J.) 31
Hessels (Andries) 6, 91
Hindersonius (J.) 36
Hinojosa (Johan de) 16
Hoefnagel (Susanna) 4, 6, 9, 17, 24
Hoeuft (Matthias) 73, 84, 86
Hoeuft (Susanna) 86
Hoeuft à Buttingen 86
Hoeven (van der) 26
Hogendorp 61
Hohenzollern (Prinses van) ... 74
Hondius 8
Honert (Thomas van den) .. 83
Hooft (P. C.) 10, 13
Hoon (Jacomine) 12
Houtain (de) 9, 31
Houtain (Louise de) 36, 37

Huybert (de)..... 9, 25, 58, 61
Huydecoper van Maersseveen..... 59
Huygens (Catharina)..... 2, 9
Huygens (Christiaen)... 4, 6—8
Huygens Cz. (Christiaen) 14, 16, 26, 36, 49—55, 57—59, 64, 65, 67, 69, 71, 74—76, 80, 82, 85, 86
Huygens Mz. (Christiaen)... 58
Huygens (Constantia) 23, 25, 28, 29, 31, 72
Huygens (Constantyn) 1—4, 6, seq.
Huygens Cz. (Const.) 13, 26—30, 32, 36, 42, 45—48, 54, 57, 59, 68, 71—73, 77—80, 82, 84, 85
Huygens Lz. (Const.)..... 78
Huygens Mz. (Const.)..... 28
Huygens (Elisabeth)..... 8
Huygens (Geertruid) 12, 14, 16, 17, 21, 23, 28, 29, 45, 59, 62, 71, 83, 84
Huygens (Kol. Jan)... 29, 37, 44
Huygens (Lodewyk) 18, 20, 27, 36, 53—55, 57, 58, 60, 62, 66, 68, 69, 71, 74, 75, 78, 80, 81, 83, 86
Huygens (Louis Diedrich).. 80
Huygens (Maurits) 1, 2, 6, 9, 12, 13, 15, 28, 39, 74
Huygens (Paulus)..... 81
Huygens (Philips) 25, 36, 52, 54, 58, 60
Huygens (Susanna) 29, 52, 62, 64, 67, 71, 72, 78, 82, 85

I.

Ileano (Ferdinand)..... 63
Isabella Charlotte van Nassau 21
Isabella (Aartshertogin)..... 25

J.

Jacobus I (VI)..... 10
Jan van Oostenrijk (Don) 59, 60, 83
Joachimi..... 10
Joachimi (Albert)..... 55
Joachimi (Martina)..... 30
Johan Maurits van Nassau... 83
Joinvilliers..... 42
Junius..... 17—21
Justinus van Nassau..... 6, 19

K.

Karel I.....48, 74
Karel II..... 49, 50, 56, 64, 66, 76
Karel Gustaaf van Zweden... 64
Keiser..... 51
Kerckhoven..... 64
Ketting..... 58, 63, 64
Kinschot (Aemilia van)..... 62
Kinschot (Caspar van)..... 92
Knoffelius..... 40
Knuyt (de)..... 37, 53, 54, 57

L.

Labadie (Jean de)..... 78
Lamboy..... 37
Landmann..... 85
Lansbergen (de)..... 55
Ledenbergh..... 3
Leeuwen de Leiden (Theod) 69, 77, 85
Leopold van Oostenrijk 46, 48, 58, 59
Lerma (Hertog van)..... 28
Lier..... 3, 9
Limburg Stirum (Otto van) 40
Lionne (Hugo de)..... 76
Lipsius (Justus)..... 27
Lodewijk XIII..... 40
Lodewijk XIV..... 32, 68, 71
Lopes de Villanova (J.)..... 77
Lotharingen (Hertogin van) 54, 57, 63
Lotius (Eleazar)..... 29, 73
Louise van Oranje..... 46
Louise van de Palts..... 61
Lyere (Frederik de)..... 64

M.

Mansart..... 47
Mansvelt (graaf van)..... 5
Margaretha Mauritia van Nassau Beverwaart..... 76
Maria van Engeland.... 37, 65, 66
Maria van York..... 81
Maria de Medicis. 19, 38
Maria Stuart..... 76
Marianus..... 55
Marquette..... 22
Martens..... 70
Matenesse..... 74
Mauritia van Portugal..... 45
Maurits (graaf)..... 15, 32, 44
Maurits (prins)..... 2—5, 10, 11
Mauve (baron)..... 55
Meerman..... 84
Meganck (Louis)..... 6
Metz..... 35
Mierop... 19
Mirkenius (Abrah.)..... 30
Molinaeus (Car.)..... 61
Mombas..... 77
Montens (Godefroy)..... 6
Moor (de)..... 26
Morgan (Th.)..... .. 21, 30, 54
Mori (Abr. de)..... 43
Musch (Corn.)..... 13, 52

N.

Nassau (la Leck)..... 29
Netscher (Caspar)..... 86
Netz (de)..... 42
Newcastle (markies)..... 57
Nieuburgh (hertog van)..... 23
Nieuland (Roch)..... 20
Nieupoort (G.)..... 18
Nobelaer (Baltina)..... 83
Nobelaer (Maria)..... 23
Noot (Anna van der)..... 12

O.

Oldenbarnevelt..... 3
Osseri (graaf d')..... 75
Oxford (graaf)..... 22

P.

Paets (Alida)..... 77
Paeuw (Adriaen) 18, 19, 29, 48, 80
Paeuw (Cornelis)..... 72
Pauw van Heemstede..... 75
Paolitz..... 63
Papenheim..... 22
Parijs (Jan)..... 2
Pergens (Maria Magd.)..... 86
Perre (van der)..... 53, 73
Pesser..... 84, 85
Philipps..... 7
Philips II..... 62
Philips IV..... 83
Philips van Orleans..... 75
Pinssen..... 21, 22
Piso..... 59
Pol (graaf de St.)..... 86
Polyander (Joh.)..... 42
Post (Pieter)... 47, 51—53, 67, 73
Preston..... 37

R.

Rachon..... 15
Raet (de)..... 69
Randwyck..... 22
Randzauw..... 43
Radziwill..... 20
Reede (Gerard)..... 63
Reede (Joannes)..... 85
Reigersberg..... 79
Reinst (Catharina)..... 55
Rihovius..... 20
Rodon..... 70
Roemers (Anna)..... 10
Romer..... 56
Rooclaes (P)..... 43
Rosseter..... 52
Roxas..... 32
Rubens (P. P.)..... 34
Ruelle (la)..... 30
Rummius..... 36, 45, 47
Rumphius..... 13, 42
Rupert van de Palts..... 76
Ruyl..... 51
Ruysch (N.)..... 52, 75
Ruyter (M. Az. de)..... 81
Ryckaert (Constantia)..... 77
Ryckaert (Susanna)..... 73, 78
Ryckaerts (David)..... 84

S.

Saige (le)..... 29
Salmasius (Cl.)..... 55
Sanglier (Jac.)..... 59
Santen (Francisca van).... 86
Schaep..... 53
Schildere (Elis. de)..... 84
Schildere (Maria Jana de) 81
Schmelzing..... 15
Schoterbosch (Maria van).. 33
Schott (Apoll.)..... 29
Schuyrman (Anna Maria)... 45
Scotte..... 74
Sherwouters..... 19
Simonides..... 79
Slavata (Baron)..... 38
Slingeland..... 58
Smith (Catharina)..... 87
Snouckaert (Albert)..... 62
Snouckaert (Martinus)..... 30
Solicoffer..... 70
Solms (Louise Christina van) 31
Spiering..... 31
Spyck (Joannes)..... 20, 46
Stabroek..... 12
Stakenbroek..... 22
Stauffen..... 23
Stavenisse..... 75
Steelant..... 65
Steelant (Vrouwe van)..... 65
Steincallenfelts..... 55, 56
Stellingwerf..... 51
Stirum (Herman Otto van).. 42
Surin..... 19, 22
Swann..... 57
Swieten..... 75

T.

Thorius (Dr. Raph.)..... 10
Tollius (Phil. Theod.)..... 87
Tour (du)..... 77
Tremouille (hertogin de)..... 19
Treslong..... 39
Tromp (M. Hz.)..... 71
Tromp (Margareta)..... 84
Tulp..... 51

U

Uffelen (Hier. van)..... 13
Ulius (ten)..... 54
Uytenbogaerd..... ... 65, 74

V.

Valkenburg..... 2, 76
Valkenburg (Marg. van) 4, 5, 51
Varenne..... 22, 27
Veke (van der)..... 55
Verdoes..... 51
Verdoes (P.)..... 1
Vere..... 16
Verstraeten..... 85
Vigne (la)..... 2
Vlack..... 68
Vogelaer..... 59
Vogelaeer (nicht)..... 4
Vogelaer (Daniël de).... 31, 73
Vogelaer (Isabeau de)..... 5
Vogelaer (Justus de)..... 21
Vogelaer (Marcus de)..... 3, 51
Vogelaer (Sara de)..... 18
Vois (Petrus de)..... 55
Vossius..... 28

W.

Wael (de)..... 51
Waldeck (Jacob de)..... 42
Warfusé (graaf de)..... 23, 30
Wassenaar Obdam..... 36, 58
Wassenaar (Machteld)..... 16
Welderen..... 47
Wengen..... 35
Wely (van)..... 2
Werckendam..... 75
Westerbaen (Jacob)..... 73
Wevelinckhoven..... 82
Wickevort..... 39
Wilhem (C. de Leu de) 25, 28, 62, 72
Wilhem (David de Leu de) 23, 25, 61
Wilhem (Joanna de)..... 31, 59
Wilhem (M. de)..... 74
Willem II 19, 24, 32, 35—37, 40, 44—47, 49, 50—52
Willem III 52, 66, 75—81, 84, 85, 87
Willem van Nassau la Leck 12
Willem (graaf) 22, 32, 34, 37, 39, 53, 56
Willem Hendrik van Brandenburg..... 46, 64
Witt (Jacob de)..... 51
Wynbergen..... 27, 47

Y.

York (hertog)..... 76, 82
York (hertogin)..... 76
Ysbrands..... 58

Z.

Zuerius..... 55
Zuerius (Cath.) 30, 31, 41, 73, 84
Zuerius (David)..... 77
Zuerius (Elisabeth)..... 17
Zuerius (George)..... 25, 30
Zuerius (Mr. Jacob)..... 15, 92
Zuerius (Jacob)..... 77
Zuerius (Samuel)..... 84
Zuerius (Sara)..... 80

REGISTER VAN PLAATSNAMEN. [1])

A.

Aalst ... 58
Aalten ... 12
Aardenburg ... 18, 43
Aarlanderveen ... 41
Aarschot ... 26, 27
Abbeville ... 69
Afferden ... 23
Aghttienhoven ... 41
Aigues mortes ... 70
Aix ... 70
Aken ... 55, 56, 60
Alblasserdam ... 58
Alkemade ... 74
Alkmaar ... 25, 50
Alphen ... 41
Altena (Land van) ... 83
Amerongen ... 16, 62, 82
Amersfoort 9, 13, 17, 36, 41, 44, 45, 48, 51, 62, 63, 65, 66, 74, 80, 82, 86
Amsterdam 2—5, 11—14, 17, 26, 28, 34, 38, 39, 41, 42, 47, 49—54, 57, 59, 62—67, 71, 76, 77, 79—82, 84, 87
Andries (St.) ... 28, 53
Anjum ... 47
Annaland (St.) ... 33, 37, 52, 57
Annapolder (St.) ... 34, 40
Annendael ... 22
Antwerpen 2, 20, 47—49, 52, 54, 55, 57—65, 67, 68, 72, 73, 79, 83
Argenteau ... 22
Arles ... 70
Arnemuiden ... 19, 41, 42
Arnhem 11, 13, 17, 18, 24, 26—28, 36, 45, 46, 50, 51, 53, 66, 82
Asperen ... 17, 65
Assen ... 36, 46—48
Assenede ... 34, 40, 41
Auriol ... 70
Avignon ... 70

B.

Baalen ... 49, 58
Baarland ... 33
Baerle ... 65
Beaumont ... 69
Beek ... 22
Beekbergen ... 41, 46, 49, 51
Beemster ... 14, 53
Beest ... 17
Beilen ... 36, 46, 48
Bellingwolde ... 47, 48
Bennebroek ... 74
Benschop ... 63, 65, 67, 80, 82, 84, 86
Bentheim ... 49
Bergen op Zoom 14, 19, 20, 31—35, 38, 40, 42—44, 47, 49, 54, 55, 63, 74, 77, 79
Beselen ... 27
Bessem ... 25
Beverweert ... 46, 62
Beverwijk ... 14
Beijerland ... 46, 57, 73
Biervliet ... 18
Blaak ... 31
Bladen ... 58
Bodegraven ... 48
Bolsward ... 54
Bonn ... 56
Bony ... 69
Borreveld ... 86
Bortscheid ... 60
Boulogne ... 69
Bautersum ... 26
Boxtel ... 25
Braine le Comte ... 68
Brakel ... 81
Breda 30—33, 35, 40, 42, 44, 45, 49, 50, 52, 59, 62, 64, 65, 67 68, 71, 72, 74, 75, 78, 81—83, 85, 86
Breil ... 23
Bresle (la) ... 69
Briare ... 69
Brielle ... 20, 47, 50, 76
Broek ... 72
Broekhuizen ... 79, 82
Broght ... 23
Brugge ... 49
Brussel 8, 22, 27, 47—49, 52, 57, 59, 60, 67, 68, 82
Bunnik ... 46
Buren 13, 17, 21, 29, 31, 33, 35, 37, 38, 40, 41, 43—45, 63, 65—67, 80, 82, 84, 86
Butgenbach ... 56

C.

Caerden ... 56
Calais ... 69, 75
Calloo ... 54
Camargo ... 70
Cambridge ... 76
Camerforst ... 56
Cavaillons ... 69
Champuy ... 69
Chantilly ... 68
Charité ... 69
Claerenbeek ... 32, 33, 35
Cloetinge ... 32
Coblentz ... 56
Cochheim ... 56
Cockange ... 36
Coevorden ... 36
Colynsplaat ... 79
Coningsheim ... 26
Coperyck ... 18
Cosne ... 69
Cralo ... 65
Cranenburg ... 32
Crayenheim ... 27
Crefeld ... 56
Creil ... 68
Crêvecoeur ... 15, 16, 50
Cruyspolder ... 34
Cruysschans ... 34
Culemborg ... 13, 38, 65, 66
Cuvilliers ... 68
Cuypersveer ... 59
Cuytaert ... 35, 40

D.

Dalfsen ... 36
Delfshaven 18, 28, 34, 41, 68, 72, 78
Delft 10, 11, 13, 50, 52, 58, 68, 72, 79, 80—83
Delfzijl ... 47
Deventer ... 13, 45
Dichlingen ... 36, 46
Dieren ... 46, 49, 51, 77, 82
Diest ... 27, 49, 58, 60
Dilighom ... 59
Dingum ... 84
Dinteloort ... 64
Doesburg ... 82
Dokkum ... 47
Dommel ... 25
Dongen ... 71, 72, 83, 85
Doorn ... 46, 62
Doornik ... 11
Doorwerth ... 13, 41
Dordrecht 10, 14, 17, 19, 23, 28, 33, 34, 40—42, 47, 49, 50, 54, 55, 58—66, 68, 74, 79, 83
Driebergen ... 79
Drunen ... 19
Duisburg ... 27, 39, 56
Dungen ... 81
Dusseldorf ... 56
Dyle ... 26, 27
Dynslaken ... 39

E.

Echten ... 36, 46
Echternach ... 56
Edam ... 46, 50
Eekelo ... 34, 41
Eekelo (Oost) ... 42, 43
Eem (Huis ter) ... 17, 65
Eersel ... 45
Egmond ... 54

1) In dit register zijn alleen opgenomen de namen van die plaatsen, welke CONSTANTYN HUYGENS zelf bezocht heeft.

Ehrenbreitstein..... 56
Eicht..... 56
Eindhoven.... 17, 55, 60, 71, 72, 85
Elspeet..... 36, 48
Embden..... 47
Emmerik.. 11, 12, 17, 18, 24, 33, 50
Endegeest..... 74
Engeland..... 2, 4, 9, 10, 69, 75
Enkenbergh..... 56
Enkhuizen..... 50, 53
Epeghen..... 59
Essonne..... 68, 69

F.

Feijenoord..... 62
Flodorp..... 26
Fontainebleau..... 68, 69
Francken..... 47, 54
Frankrijk..... 68

G.

Gansoyen..... 49
Geelroy..... 27
Geersbergen..... 35
Geertruidenberg 14, 19, 33, 54, 75, 78, 80, 83, 85, 87
Geestbergen..... 44
Geeten..... 26
Gelder..... 32, 35
Geldorp..... 25
Gelmen..... 26
Genck..... 45
Genlis..... 22
Gennep..... 26, 27, 37, 39, 44
Gent..... 34, 49
Gentillien..... 69
Gheel..... 61
Giessendam..... 66
Gillis (St.)..... 44
Goedereede..... 20
Goes..... 18, 30, 32, 40, 42
Goesche Diep..... 72
Gogh..... 35, 39
Gorinchem 15, 19, 23, 25, 39, 45, 50, 53, 55, 58, 60, 67, 71, 78, 81, 83—85, 87
Gouda 13, 15, 45, 49, 50, 55, 63, 67, 71, 80
Grave 17, 28, 32, 33, 35—37, 44, 50, 78
Graveland ('s)..... 62, 65
Gravendeel ('s)..... 42
Gravenhage ('s) 11—14, 16—21, 23—26, 28, 29, 31—55, 57—68, 71—87
Gravesend..... 75, 76
Greenwich..... 76
Grenoble..... 71
Grimbergen..... 59
Groede..... 18
Grol..... 12
Groningen..... 36, 47, 48
Groot Breugel..... 25
Groot Raey..... 60
Gulpen..... 60

H.

Haaften..... 33
Haarlem 14, 25, 28—31, 34, 38, 39, 49—52, 59, 74, 79, 84, 87
Haaswijk..... 74
Haenwijck..... 55, 57, 85
Haeren..... 21
Halle..... 67
Hardenberg..... 36
Harderwijk..... 50
Harlingen..... 47, 54
Harringen..... 26
Hartigsvelt..... 33
Hasselt..... 36, 56, 60
Hattem..... 36
Hazelroy..... 26
Hediksche Maas..... 29
Heef..... 45
Heel..... 50
Hellevoetsluis..... 71
Heemstede..... 59, 74
Heerenberg ('s)..... 17
Heerenveen..... 53
Henmeer..... 25, 26
Herenthals..... 49
Hermanstein..... 56
Herstal..... 45, 60
Hertogenbosch ('s) 15—17, 19, 25, 28, 32, 33, 35, 38, 40, 44, 48, 50, 52, 55, 58, 60, 71—73
Herwerden..... 29
Herwynen..... 42, 81
Heusden..... 19, 49, 71, 84, 85
Hierès..... 70
Hillesheim..... 26
Hilvarenbeek..... 49
Hilversum..... 65
Hindeloopen..... 54
Hintem..... 32, 33, 35, 44
Hoey..... 60
Hofwijk 38, 39, 51, 54, 58—63, 65, 74, 85
Honingen..... 22
Honselaersdijk..... 28, 40, 81
Hoogbande..... 47
Hoogstraten..... 50
Hoogwoude..... 25
Hoorn..... 50, 53
Hugowaard..... 25, 54
Hulst..... 43, 54, 57, 62, 79, 83
Hulsterambacht..... 68, 73, 79, 83

I.

Isle (l')..... 70
Jaarsveld..... 84
Jansleer..... 43

K.

Kaldekirch..... 23
Kamerijk..... 41, 68
Katwijk..... 76
Kempen..... 23
Keten..... 73
Keulen..... 56
Kille 30, 34, 37, 40, 41, 48, 55, 58, 72, 74, 87
Klaaswaal..... 64
Kleef..... 24, 32, 46, 48, 53, 66
Klundert..... 20, 49, 53, 67
Korsendonck..... 62
Krakau..... 56
Kranendonck..... 55
Kuchelschein..... 56

L.

Lambroek..... 46
Langacker..... 47
Lantaernhof..... 65
Lauffelt..... 25
Leende..... 25
Leer..... 48
Leerdam 20, 63, 65, 67, 80, 82, 84, 86
Leeuwarden..... 47, 53
Leiden 2, 9, 12, 14, 17, 20, 21, 25, 29, 36, 41, 46, 48, 50, 52—54, 59, 63, 66, 67, 79
Leinen..... 56
Lemmer..... 53
Leuven..... 27, 58
Lichtenberg..... 62
Liefkenshoek..... 34, 37
Lierort..... 47
Lillo..... 18, 20, 34, 72
Limburg..... 56, 60
Lintz..... 39, 56
Lioncourt..... 68
Lisse..... 74
Lith..... 29
Lochem..... 13
Logen..... 47
Lokeren..... 43, 44
Lokhorst..... 74
Lommel..... 45
Londen..... 75, 76
Lonen..... 44
Loon..... 32, 33, 40 49
Loudezeel..... 59
Lovendighem..... 43
Luik..... 25, 45, 55, 60
Lunelle..... 70
Luxemburg..... 56
Lyon..... 70

M.

Maartensdijk (St.) 14, 19, 33, 52, 61, 70, 79, 83
Maarseveen..... 59
Maastricht.... 21, 22, 44, 45, 55, 60
Maersen..... 39
Maeseyck..... 21
Maire..... 59
Maldeghem..... 18, 34, 41, 43
Malemorto..... 70
Margate..... 75, 76
Mariekerke..... 43
Mariemont..... 67
Marseille..... 70
Martin (St.)..... 70
Mechelen..... 59, 67

Medemblik 54
Meenen 24
Megen 37
Meliswaert 46
Mérandol 70
Messchen 25
Metzen 68
Meurs 56, 57
Middelaer 38
Middelburg 17, 18, 42, 49, 61, 72, 79
Millingen 11, 12
Moerdijk 50, 59, 67, 72, 81, 83
Moersbergen 82
Moervaert 40, 43
Molkwerum 54
Monnikendam 50
Monnikenland 39, 45, 49, 51—55, 58, 65—67, 81
Mons 68
Montargis 69
Montfoort 13
Montlimar 70
Montpellier 70
Montreuil 69
Mook 21, 23, 27, 33, 35
Moran 71
Mosselkreek 34
Moulins 69
Muelen 18
Muiden 14, 17, 28, 39, 40, 62, 65, 74, 79
Muiderberg 74

N.

Naaldwijk 25
Naarden 14, 17, 62, 65, 74, 77, 79, 82
Namen (Polder) 57, 61
Nederrijnen 71
Neeren 27
Nemours 69, 70
Nevers 69
Niervaart ..... 60—62, 66
Nieuwklooster 35, 38
Nieukoop 41
Nieuwershaven 43
Nieuwersluis 59
Nimmerdor 74
Nivelles 67
Nogent 69
Noord-Beveland 79
Noorden 41
Noordgeest 20, 30, 32, 38
Noordwijk 52
Nijenrode 86
Nijkerk 44
Nijmegen 17, 21, 23, 24, 26—28, 32, 35—37, 46, 50, 53, 57, 66

O.

Ochten 18
Odonk 43
Odyck 46
Offerden 44
Oirschot 71
Oogh (het) 54
Oostburg 18
Oost-Duiveland 72
Oosterhout 71, 72, 74, 75, 78, 81, 83, 85
Oostenrijk 49, 65, 84
Oost-Friesland 48, 53
Oostmahorn 47
Oranje 70
Ordingen 39
Orsoyen 24, 57
Ossenbergh 57
Oudenbosch 52, 87
Oudewater 13
Overijssche 27

P.

Pacaudière (la) 69
Paelscheid 56
Palise (la) 69
Panderen 27
Papendrecht 81
Parijs 68, 69
Peer 25
Peronne 68
Petersheim 22
Petten 54
Philippine ..... 33, 34, 37, 38, 40—42
Pierre (St) 69
Pierrelate 70
Pietershoeck 42, 59, 64
Plaat 20, 30, 40
Poederoyen 49, 58, 81
Poully 69
Prinseland 20, 57, 72 74, 81, 82
Purmerend 14, 50

Q.

Quardtpeerdegat 35
Quéverain 68

R.

Rammekens 18, 19, 30, 33, 34, 37, 41
Randenbroek 27
Ravestein 17, 48
Reek 32, 33, 35, 38, 44
Reilen 56
Rempot 26
Renkum 51
Rhenen 17, 22, 46, 48, 49, 62
Rhynberk 24, 30, 32, 33, 35, 38, 57
Richelbosch 56
Rillar 27
Roane 69
Rochester 75, 76
Roemerswaal 58
Roermond 21, 22, 26, 27, 37
Roeroord 24, 39
Roesteren 21
Rolde 36
Romans 70
Roosbeke 26
Rooy 25, 68
Rotterdam 13, 14, 17, 23, 35, 36, 42, 48—50, 53, 54, 58, 60—67, 73, 74, 76, 83—86
Rouveen 36
Rozendaal 20, 28, 30, 36, 55, 64, 75, 82
Ruchveen 75
Runen 47, 48
Rupelmonde 52
Rurbosch 56

S.

Sande 54, 55, 57, 61, 62, 68, 73
Santen 24, 33, 35
Santhorst 47
Saphorin (St.) 69
Sas van Gent 42
Schagen 54
Schenkenschaus 35
Scherpenheuvel 27, 49
Scherpenisse 52, 61, 79, 83
Scheveningen 52, 76
Schiedam 50
Schoonheten 45
Schoonhoven 15, 28, 50
Selzate 42, 43, 44
Sheerness 76
Slaak 17, 30, 37, 68
Sleiden 56
Sliedrecht 39, 41
Slierick 19
Sluis 18, 42, 43, 49
Sneek 54
Soest 74 79, 80, 84, 85
Soestdijk 82
Soetendael 25
Sohier 70
Soignies 67
Sommelsdijk 20
Sonsbeek 32, 39
Spa 45, 56, 60
Sprang 29
Sprundel 32, 33, 35, 42, 44
Spuy 73, 79
Spyck 45, 51, 65, 67
Stampershoek 34
Staphorst 36
Starkenburg 46
Stavelen 59
Stavenisse 19
Stavoren 54
Steenbergen 14, 20, 32, 34, 38, 40, 42, 57, 64, 71, 74, 83
Steke 43, 44
Sterkenburg 46, 82
Stoutenburg 63, 74
Stoutersgat 75
Stramoyen 27
Strijen 40, 52
Strijenham 57, 61
Strijensche Sas 49, 61
Strijensveld 59
Sundert 59

T.

Tarare 69
Teilingen 28, 45
Terburgh 49
Tessel 76

Teteringen..... 32, 33, 35, 44
Tholen..... 54, 58, 68, 72
Tiel.....18, 33, 46
Tienen..... 26, 37
Tilburg..... 49, 52
Tongeren..... 26
Tongerloo..... 49
Toulon..... 70
Traerbach..... 56
Trier..... 56
Truyen (St.)..... 26
Tubise..... 68
Tuistien..... 23
Tullin..... 71
Turnhout.....49, 61, 62, 65, 67, 68
Twistede..... 35

U.

Uden..... 38
Utrecht 2, 3, 9—12, 17, 18, 24, 26, 29, 36, 41, 45, 46, 48—51, 53, 54, 59, 62, 63, 66, 67, 74, 77, 79—82, 84—87
Utersbosch..... 56

V.

Valence..... 70
Valenciennes..... 68
Valkenburg..... 60
Valkenisse..... 20, 32
Varennes..... 69
Vaucluse..... 70
Veere..... 17, 18, 49, 61, 72, 79, 83
Velden..... 44
Velp..... 32, 36
Venetië..... 4, 10
Venlo..... 21, 26, 27, 37, 44
Verneuil..... 68
Vianden..... 56
Vianen 11, 13, 17, 21, 33, 37, 38, 41, 43, 45, 54, 56, 58, 63, 65, 81, 82, 84, 87
Villeneuve..... 69
Vilvoorde..... 27, 52, 59
Vith (St.)..... 59
Vivay..... 70
Vlaanderen..... 11, 83
Vlaardingen..... 28, 73
Vlissingen..... 18, 44, 49, 61, 72
Voorburg..... 59
Voorne 24, 31, 33, 35, 37, 38, 40, 41
Voorthuizen..... 41, 48
Vosmaer..... 68
Vossencapelle..... 27
Vossenstein..... 82
Vredestein..... 65
Vught..... 15
Vuren..... 24, 58

W.

Waalwijk..... 11, 49, 71
Waesmunster..... 44
Wachtendonck..... 23
Walcheren..... 79
Wampacherhard..... 56
Wanchem..... 23
Warmond..... 17, 74
Watervliet..... 18
Weert..... 27
Weesp..... 14, 17, 67
Well..... 21
Welten..... 26
Westbroek..... 48
Westerloo..... 49
Westminster..... 76
Wezel..... 17, 24, 33
Willebroek..... 47
Willemstad 14, 18, 19, 33, 34, 46, 49, 52—54, 57, 58, 63, 68, 76, 80—82
Windsor..... 76
Woerden..... 51, 59
Workum..... 19, 31, 55
Wormer..... 53
Woude..... 33, 35
Wouwenberg..... 62
Wijk bij Duurstede..... 13

IJ.

IJselmonde..... 49, 61
IJselstein 13, 17, 21, 31, 33, 41, 57, 63, 65—77, 80 84—86
IJssem..... 32
IJzendijke..... 18, 19, 43

Z.

Zaltbommel 15, 17, 24, 25, 37, 40, 44, 55, 58, 71, 86
Zeeland..... 8, 30
Zeelhem..... 49, 60
Zevenbergen..... 49, 55, 59, 61
Zevergem..... 43
Zeist..... 79
Zierikzee..... 2, 9, 17, 62
Zuid Beverland..... 32
Zuidbroek..... 47, 48
Znidfot..... 74
Zuidlaren..... 48
Zuilestein 17, 24, 26, 28, 33, 41, 45, 46
Zuylichem 17, 19, 23—25. 32, 33, 37 40, 41, 42, 45, 46, 49, 51, 52, 54, 55, 58, 60—62, 65—67, 71, 81, 83, 86
Zutphen..... 13, 41, 45, 51
Zwaluwe..... 55, 73, 87
Zwammerdam..... 63, 65
Zwartewater..... 27
Zwartsluis..... 47
Zwolle..... 39, 44, 46, 48
Zwijndrecht..... 42, 98
Zijpe..... 47, 72, 73

ERRATA.

Bl.	5 r. 12 v. o.	*staat:*	Sauvegarders	*lees:*	Sauvegardes
„	6 „ 4 v. o.	„	DAN. AGNETA VAN DER HAGHE	„	Dame AGNETA VAN DER HAGHE.
„	8 „ 19 v. o.	„	Methaph	„	Metaph.
	„ 18 v. o.	„	mae epist.	„	mea epist.
	„ 3 v. o.	„	wat	„	dat
„	21 „ 7 v. o.	„	Nubis	„	Nubit
„	22 „ 1 v. b.	„	VARINUS	„	VARENUS
„	32 „ 18 v. o.	„	aliii	„	alii
„	34 „ 7 v. o.	„	St. Annam. Polder	„	St. Annam Polder.
„	39 „ 2 v. b.	„	Roervortum	„	Roeroortun
„	44 „ 4 v. b.	„	praemisso	„	praemisso,
	2 v. o.	„	secretarius	„	secretarius,
„	47 „ 8 v. b.	„	Langackker	„	Langacker
Bl.	52 r. 10 v. b.	*staat:*	ducto	*lees:*	ducta
„	53 „ 8 v. b.	„	proficiscitur	„	proficiscitur
„	55 „ 12 v. o.	„	cum ZUERIIS HAENWICI	„	cum ZUERIIS Haenwici
„	56 „ 19 v. b.	„	[Sept.]	„	[Sept. 1)]
„	72 „ 7 v. b.	„	profisciscor	„	proficiscor
„	75 „ 20 v. o.	„	Britanniaee	„	Britanniae
„	77 „ 11 v. b.	„	dominae	„	dominis
	„ 15 v. o.	„	DE DONA	„	DE DONA,
„	81 „ 5 v. o.	„	uneri	„	funeri
„	86 „ 15 v. b.	„	Obsiguamus	„	Obsignamus

In de genealogie der familie HUYGENS is het sterfjaar van SUSANNE VAN BAERLE abusievelijk als 1627 opgegeven, het moet natuurlijk 1637 zijn.

Instituut De Vooys voor Nederlandse Taal- en Letterkunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht

A. 25/2

Instituut De Vooys
voor Nederlandse Taal-
en Letterkunde aan de
Rijksuniversiteit te Utrecht